125 GODINA TRADICIJE

ČITAJ NOVI LIST 0-24
SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

NEDJELJNI
NOVI LIST
www.novilist.hr

NEDJELJA / RIJEKA / 26. LISTOPADA 2025. / BROJ 25.803 / GODINA LXXIX
CIJENA 1,79 EURA

VRIJEME
DHMZ www.meteo.hr

DANAS
max. 19
min. 15

SUTRA
max. 14
min. 8

Tina Družeta

PRIVATNA ARHIVA

U Hrvatskoj je konjički sport skoro u cijelosti - ženski

Str. » 12. i 13.

Spomengaj

Oproštaj od ljubimca na način kakav zaslužuje

Str. » 6. i 7.

Nina Čikeš Stegić

Najranija iskustva ne pohranjuju se u riječima, nego u tijelu

Str. » 10. i 11.

ANA MARIJA BRĐANOVIĆ

Glumica Hrvatske drame HNK Ivana pl. Zajca u Rijeci

Str. » 14. i 15.

Volim svoj posao jer u glumi se uvijek može naučiti nešto novo

ANA KRIŽANEC

Diego Han, povjesničar i autor romana »Razbojnici«

Socijalno razbojništvo u potpunosti je iskorijenjeno, ali siromaštvo i nezaposlenost mogu uvijek dovesti do njega

Str. » 20.

Regionalno povezivanje velika šansa

Hrvatska, Slovenija i Crna Gora zajedno bi mogle biti jaka europska regija zdravlja

Str. » 2. i 3.

Daniel Adu-Adjei, Ante Oreč i Ante Majstorović sudjelovali su u akciji kojom je srušena Sparta Prag

Majstorovićeva lopta u pravo vrijeme, a Adu-Adjei na pravom mjestu

Str. » 36. i 37.

ANTONIO BRONIĆ

Oboli jedno dijete na tisuću poroda

OKO 500 OSOBA U HRVATSKOJ IMA DIJAGNOZU SPINE BIFIDE

HRVOJE JELAVIĆ/PIXSELL

ZAGREB U Hrvatskoj se svake godine nekoliko djece rodi s malformacijom kralježnice i leđne moždine spina bifida, poznatom i kao »rascjep kralježnice«, pa je u povodu Svjetskog dana spine bifide, koji se obilježava 25. listopada, cilj ukazati na potrebe osoba s tom dijagnozom. U Hrvatskoj ne postoji registar oboljelih, no procjenjuje se da je oko 500 osoba s tom dijagnozom.
Riječ je o jednoj od najčešćih kongenitalnih anomalija središnjeg živčanog sustava, koja nastaje u ranom stadiju trudnoće kada se neuralna cijev iz koje se razvijaju ove strukture ne zatvori u potpunosti. Osobe koje žive s tom dijagnozom često imaju oštećenja pokretljivosti te se suočavaju s nizom medicinskih, socijalnih i obrazovnih izazova, ali istodobno mogu ostvariti iznimne uspjehe u mnogim područjima života.
Učestalost spine bifide je oko jednog djeteta na 1.000 poroda, uzroci te malformacije nisu sasvim jasni, a smatra se da ima više rizičnih faktora, među kojima su manjak folne kiseline u trudnoći, neki lijekovi u trudnoći, šećerna bolest, debljina, ali i genetska sklonost. Ovogodišnje obilježavanje Svjetskog dana spina bifide posvećeno je povezivanju stručnjaka, roditelja i djece te razmjeni iskustava u organizaciji Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Poliklinike za dječje bolesti Helena. (Hina/D. V.)

Reagirali na izjavu gradonačelnika Zagreba

TIM MP THOMPSONA: PJESME MARKA PERKOVIĆA SU LEGALNE

ZAGREB Iz tima MP Thompsona reagirali su na izjavu zagrebačkog gradonačelnika Tomislava Tomaševića poručivši da Marko Perković Thompson nikad nije izvodio ni napisao ustašku pjesmu i da su sve njegove pjesme legalne. Gradonačelnik Tomašević je rekao da, ako na koncertu 27. prosinca bude ustaškog pozdrava »Za dom spremni«, neće biti novih Thompsonovih koncerata u prostorima kojima upravljaju gradska poduzeća i gradske ustanove u Zagrebu.
»Marko Perković Thompson nikada nije izvodio niti napisao ustašku pjesmu. Njegov glazbeni opus temelji se isključivo na autorskim djelima koja govore o Domovinskom ratu, ljubavi prema Hrvatskoj i vjeri, te su sve njegove pjesme legalne i legitimne«, naveli su u iz tima MP Thompsona. »Ako gradonačelnik misli na pjesmu 'Bojna Čavoglave', u kojoj se nalazi stih 'Za dom spremni', važno je podsjetiti da je ta pjesma nastala u vrijeme Domovinskog rata, kao izraz otpora agresoru i obrane Hrvatske.

SANJIN STRUKIĆ/PIXSELL

Novi prijepori oko »Bojne Čavoglave«

Taj je pozdrav u tom kontekstu dio povijesne i ratne stvarnosti Hrvatske države, a ne nikakvog ustaškog pokreta iz Drugog svjetskog rata«, stoji u objavi tima MP Thompsona na društvenoj mreži Facebook. Pjesma 'Bojna Čavoglave' već je bila predmet sudskog postupaka, dodali su te podsjetili da je »ista pravomoćno oslobođena na Visokom prekršajnom sudu, čime je potvrđeno da njezino izvođenje nije protuzakonito niti protuustavno«. »Ukoliko gospodin Tomašević smatra da su hrvatski branitelji koji su nosili oznake s tim pozdravom bili 'ustaše', a ne pripadnici suvremene hrvatske vojske koja je obranila i oslobodila domovinu, onda je to njegov osobni problem i problem njegovih političkih nalogodavaca, bilo onih iz Hrvatske ili iz njenih istočnih susjedstava«, stoji u objavi. Naglasili su da Thompson pjeva svoje pjesme koje su odobrene, službeno registrirane i javno izvođene već gotovo tri desetljeća te da ih »nijedna institucija Republike Hrvatske nikada ih nije zabranila«. Podsjetili su i da su koncerti Marka Perkovića Thompsona uvijek održavani u skladu sa zakonom, uz odgovarajuće dozvole te će, kažu, tako biti i 27. prosinca u Areni Zagreb, kao i na drugim mjestima gdje nastupa. »Umjesto podjela među građanima i vrijeđanja branitelja koji su svojim žrtvama stvorili državu u kojoj danas svi slobodno živimo, pozivamo gradonačelnika Tomaševića da pokaže poštovanje prema slobodi umjetničkog izražavanja, hrvatskim zakonima i onima koji su omogućili postojanje neovisne Hrvatske«, napisali su. »Thompson će i dalje pjevati svoje pjesme, ponosno, dostojanstveno i s ljubavlju prema domovini, a nitko, pa ni političari koji skupljaju jeftine političke bodove, u tome ga neće spriječiti«, stoji u objavi. (Hina/Đ. B.)

NOVI MODEL RASTA Razmjena iskustava i zajednički nastup p

Hrvatska, Slover Gora zajedno mo europska regija

Alenka JURIČIĆ BUKARICA

Industrija zdravlja i dugovječnosti do 2030. bi mogla činiti čak 22 posto svjetskog BDP-a čime postaje najveća globalna industrija, a Hrvatska tu ima velike potencijale

Brzorastuća tržišta zdravstvenog turizma kao što su azijska i američka, regiju prepoznaju kao globalne točke, a ne kao odvojene lokacije pa bi nudeći zajedničke programe ove zemlje mogle biti cjenovno konkurentne, a osnova za njihovu suradnju i globalni nastup je struka i tradicija te prirodni resursi na koje se naslanjaju, zaključeno je na CIHT-u

Više od 200 milijuna ili oko 15 posto svih međunarodnih putovanja Europljana godišnje motivirano je zdravljem, wellnessom i medicinskim razlozima, a prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO) i Svjetskom gospodarskom forumu, industrija zdravlja i dugovječnosti do 2030. bi mogla činiti čak 22 posto svjetskog BDP-a čime postaje najveća globalna industrija. Ovi su podaci iznijeti na ovoga tjedna održanoj konferenciji Crikvenica International Health Tourism (CIHT).

Integrirani model

Zdravstveni turizam danas je jedna od najpropulzivnijih niša i u hrvatskom turizmu. Naime, prema podacima iz 2013. samo su specijalne bolnice u Hrvatskoj ostvarivale oko 580 milijuna kuna prihoda, od čega 57 posto od HZZO-a, a ostalo iz drugih izvora. Neke procjene govore pak o nekih 300 milijuna eura godišnjeg prihoda od zdravstvenog turizma. Većina tih ustanova građena je 60 i 70-ih godina prošlog stoljeća te je u svrhu modernizacije i jačanja konkurentnosti na turističkom tržištu u protekle dvije godine Ministarstvo turizma i sporta kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NPOO) u lječilišta plasiralo oko 130 milijuna eura europskog novca.

- Specijalne bolnice stoga danas predstavljaju jedan od najvrjednijih resursa u hrvatskom zdravstvenom sustavu te predstavljaju spoj tradicije, stručnosti i infrastrukture koja već desetljećima pruža vrhunsku rehabilitaciju, liječenje i preventivne programe, kaže prof. dr. Viktor Peršić, ravnatelj Thalassotherapije Opatija, koji je ukazao je kako u kontekstu zdravstvenog turizma one imaju niz komparativnih prednosti, od educiranog medicinskog osoblja, preko postojeće akreditirane infrastrukture do geografskog položaja unutar razvijenih turističkih regija.

- U posljednjih nekoliko godina vidimo pomak prema integriranom modelu zdravstveno-turističke ponude gdje specijalne bolnice sve češće surađuju s hotelijerstvom, wellness i spa sektorom kao i s lokalnim zajednicama. Upravo takva međusektorska suradnja pokazuje se ključnom za stvaranje konkurentne i održive ponude na međunarodnom tržištu. No, pred nama su i izazovi. Prije svega, regulatorni okvir još uvijek ne prepoznaje zdravstveni turizam kao strateško granu u kojoj zdravstvene ustanove mogu poslovati fleksibilno, a da pritom ostanu u javnozdravstvenom sustavu. Potrebna je jasna državna strategija i zakonska podrška koja omogućava specijalnim bolnicama razvoj dodatnih programa za samofinancirajuće pacijente, domaće i strane, kaže prof. dr. Peršić, dodajući i kako danas primjeri poput opatijske Thalassotherapije, Naftalana, Krapinskih toplica i Biograda, pokazuju kako, kada se medicinska izvrsnost poveže s turističkom atraktivnošću i inovacijom, Hrvatska itekako može konkurirati najrazvijenijim destinacijama u Europi.

- Budućnost specijalnih bolnica u zdravstvenom turizmu stoga ovisi o strateškom pozicioniranju, umrežavanju i kontinuiranom ulaganju u kvalitetu, kadrove i inovacije, kazao je ravnatelj Thalassotherapije Opatija. Država je kroz Zakon zdravstvenoj zaštiti dopustila ovim ustanovama tržišno poslovanje izvan ugovora s HZZO-om, kao i Upisnik zdravstvenog turizma. U sektoru ukazuju kako bi novim propisima trebalo definirati, primjerice, uvjete i lokacije gdje se može organizirati zdravstveni turizam, definirati njegove oblike kao i pravne osobe koje se mogu njime baviti, uspostaviti tijelo za koordinaciju i praćenje razvoja zdravstvenog turizma, standarda i kriterija, kao i postupka licenciranja subjekata koji se njime bave.

> *Kada bismo na regionalnoj razini udružili našu ponudu i aktivnosti, mogli bismo našu ponudu jako dobro brendirati, primjerice - Jugoistočna Europa kao Natural health region of Europe. To je samo prva ideja, ali mislim da nam suradnja svima može donijeti samo koristi*
>
> Saša Požar

Temelj konkurentnosti

Umrežavanje u regiji jedan je od načina da se ponudu zdravstvenog turizma ne samo Hrvatske, već i susjednih zemalja, globalno bolje pozicionira. Govoreći o iskustvima najveće ustanove zdravstvenog turizma u Crnoj Gori, Zoran Kovačević, izvršni direktor Instituta za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i reumatologiju »Dr. Simo Milošević« u Igalu, podsjetio je kako je Institut je osnovan prije 76 godina te je do 1990-ih godina bio jedan od najvećih medicinsko-rehabilitacijskih centara na Mediteranu s više od 1.400 ležajeva i vrlo dobro pozicioniran na tržištu regije i Europe. U to vrijeme je zapošljavao više od 1.200 ljudi. Temelj na kojem je razvijen Institut je morski peloid, odnosno blato koje se vadi ispod površine mora te mineralna voda koja se primjenjuje u procedurama, a što su i danas prirodni čimbenici koji se koriste. Usto, prije pedesetak godina je pri Institutu osnovana tada Visoka škola za fizioterapiju, a današnji Fakultet primijenjene fizioterapije. Institut je prepoznat i na europskoj razini tako da više od 30 godina ima potpisan ugovor s Norveškom koja preko državnog programa svoje osiguranike šalje u Igalo na rehabilitaciju, a glavni su centar i osiguranika crnogorskog Fonda zdravstva. Institut danas posluje kao dioničko društvo u kojem država Crna Gora ima 56,9 posto udjela u

MORH

»SHARP LYNX« VJEŽBA U SLUNJU

Na vojnom poligonu kod Slunja održava se međunarodna vježba kojom se razvijaju sposobnosti pružanja potpore snagama NATO-a u odgovoru na moguće incidente, a riječ je o završetku dvogodišnjih aktivnosti NATO-ove Multinacionalne bojne vojne policije Sharp Lynx. Organizator vježbe od 13. do 26. listopada na vojnom poligonu »Eugen Kvaternik« je Pukovnija vojne policije RH. (Hina)

povećali bi privlačnost na dalekim tržištima

nija i Crna gu biti jaka a zdravlja

ARHIVA NL

Specijalne bolnice sve češće surađuju s hotelijerstvom, wellness i spa sektorom kao i s lokalnim zajednicama. Upravo takva međusektorska suradnja pokazuje se ključnom za stvaranje konkurentne i održive ponude na međunarodnom tržištu

prof. dr. Viktor Peršić

temeljnom kapitalu, a ostatak je u privatnom vlasništvu. To mješovito vlasništvo je unatrag dvadesetak godina, nažalost, donijelo godine lutanja u definiranju strategije razvoja Instituta koja su prijetila u jednom trenutku da se zbog financijskih problema Institut nađe pred scenarijem stečaja.

- Međutim, pronađeno je rješenje usklađeno sa svim potrebnim regulativama i država Crna Gora je s manjinskim dioničarom krenula u rješavanje problema zaostalih obaveza instituta Igalo i u kreiranje strategije. Tim planom su i definirana sredstva za ulaganje u renovaciju. U narednih tri godine planirani budžet za rješavanje zaostalih obaveza i nova ulaganja je veći od 80 milijuna eura. Samo u smještajne kapacitete je planirano ulaganje od veće od 60 milijuna eura koje će naše kapacitete podići do razine četiri i pet zvjezdica. Mi, naime, imamo ogromne prostorne kapacitete, više od 80 tisuća kvadrata u objektima i više od 230 tisuća kvadrata u zemljištu koja se nalazi uz more. Nalazimo se na dobroj jako poziciji, na nekih 25 kilometara od dubrovačkog aerodroma koji je aerodrom s velikom frekvencijom letova te na jednoj fantastičnoj lokaciji na ulazu u Boku Kotorsku što dodatna prednost koju imamo. Mi smo ustvari začetnik i glavni nosilac zdravstvenog turizma u Crnoj Gori, kazao je izvršni direktor Instituta u Igalu. S obzirom na to da se nalaze u turističkoj destinaciji, nude uslugu koja nije samo medicinska rehabilitacija. Uveli su veliki broj preventivnih programa i time produžili sezonu. Kao značajnu perspektivu u Institutu vide regionalno povezivanje. Crna Gora će, nadaju se, biti prva nova članica EU-a, pa bi u perspektivi postojala mogućnost prekograničnih aplikacija za europske programe financiranja. Tu je kvalitetniji nastup na brzorastućim tržištima kakva su azijska tržišta, a i američko tržište regiju vidi kao globalnu točku.

Korisniku, posebno s dalekih tržišta, bi bilo puno atraktivnije dio liječenja obaviti kod nas u Igalu, dio u Crikvenici ili Opatiji, a dio u Sloveniji, umjesto da je tri ili četiri mjeseca na jednom mjestu

Zoran Kovačević

- Oni nas ne prepoznaju kao odvojene lokacije. Zato bismo nudeći cjelokupan program u više zemalja i destinacija bili puno zanimljiviji. Korisniku, posebno s dalekih tržišta, bi bilo puno atraktivnije dio liječenja obaviti kod nas u Igalu, dio u Crikvenici ili Opatiji, a dio u Sloveniji, umjesto da je tri ili četiri mjeseca na jednom mjestu. Mi možemo cjenovno biti jako konkurentni, imamo struku i tradiciju, imamo prirodni resurs na koji se naslanjamo, tako da to sve zajedno vidim kao dobru osnovu za odličnu suradnju i globalni nastup, istaknuo je Kovačević.

Nadopuna, ne konkurencija

Zemlja koja je svoj turistički proizvod itekako profilirala na ponudi lječilišta i termi je Slovenija. Saša Požar, direktorica Skupnosti slovenskih naravnih zdravilišča, dakle, udruženja koje okuplja slovenske terme, kazala je kako su slovenska lječilišta prošle godine imala oko 2,7 milijuna noćenja, od čega oko 20 posto otpada na programe rehabilitacije pacijenata. Pojasnila kako se u Sloveniji radi razlika između zdravstvenog i medicinskog turizma pa se tako razlikuju pacijenti koji dolaze na rehabilitaciju te oni koji u lječilišta dolaze iz preventivnih razloga. S time da onima koji dolaze na rehabilitaciju nakon operacije, ozljede ili zbog kronične bolesti trošak liječenja pokriva zdravstveno osiguranje.

- U Sloveniji su četiri glavna nositelja turizma, i turizam preventive je možda i najvažniji zbog toga što donosi oko 20 posto turističkog prometa. U naše je udruženje uključeno samo 12 lječilišta, a idite koliko velik promet ostvare, pojasnila je Požar.

Slovenska lječilišta i toplice su orijentirani mahom na tržišta u radijusu od petstotinjak kilometara i to su tržišta na kojima su promocijom najprisutniji i odakle im i dolazi najviše turista. No, i u Sloveniji ukazuju kako je povezivanje na regionalnoj razini put prema jačanju pozicije na globalnom tržištu.

- Za mene je suradnja nadopuna, a ne konkurencija. Za taj takozvani wellbeing turizam u regiji imamo jako puno resursa, radimo na tome da ostanemo autentični i što održiviji što je i cilj u Europi. Kada bismo na regionalnoj razini udružili našu ponudu i aktivnosti, mogli bismo našu ponudu jako dobro brendirati, primjerice - Jugoistočna Europa kao Natural health region of Europe. To je samo prva ideja, ali mislim da nam suradnja svima može donijeti samo koristi, zaključila je direktorica slovenskog udruženja lječilišta i toplica.

Država ulaže u jačanje primarne zdravstvene zaštite

Za uređivanje ambulanti 59 milijuna eura

Novost je da se sredstva dijele prema jasnom ključu – gotovo 50 posto namijenjeno je ruralnim i brdsko-planinskim područjima, dok ostatak odlazi urbanim središtima. Na taj se način nastoji ispraviti dosadašnja praksa u kojoj su županije same raspoređivale sredstva, često na uštrb udaljenih mjesta

L. JELIČIĆ

Nakon mobilnih ljekarni, stižu i mobilne ambulante

Ministarstvo zdravstva pokrenulo je pozive i projekte, vrijedne desetke milijuna eura, s ciljem jačanja primarne zdravstvene zaštite, opremanja ordinacija i privlačenja liječnika. Samo za opremanje primarne zdravstvene zaštite do kraja 2029. predviđeno je gotovo 59 milijuna eura bespovratnih sredstava iz EU fondova. Pozivi su upućeni županijama i Gradu Zagrebu, a partneri im mogu biti domovi zdravlja i zavodi za hitnu medicinu.

Novost je da se sredstva dijele prema jasnom ključu – gotovo 50 posto namijenjeno je ruralnim i brdsko-planinskim područjima, dok ostatak odlazi urbanim središtima. Na taj se način nastoji ispraviti dosadašnja praksa u kojoj su županije same raspoređivale sredstva, često na uštrb udaljenih mjesta. Kapitalna ulaganja – poput kupnje opreme, vozila i uređenja prostora – financiraju se kroz EU-ov Program konkurentnost i kohezija.

Na popisu opreme nalaze se uređaji koji su postali obvezni u ordinacijama primarne zaštite. Riječ je o opremi za brzo prepoznavanje akutnih stanja u hitnim službama, digitalnim rendgenskim uređajima, ultrazvuku, ginekološkoj i stomatološkoj opremi. Prvi put tu su i automobili za mobilne timove – uz već postojeće palijativne timove, sada i za nove mobilne psihijatrijske službe.

Ovdje se, međutim, javlja problem jer EU kroz zelenu tranziciju potiče kupnju električnih vozila koja su znatno skuplja i zahtijevaju punionice. Zbog toga županije često kalkuliraju između električnih i klasičnih automobila, navode u Ministarstvu.

Svoje ordinacije na ovaj način mogu opremiti i privatni liječnici koji rade u zakupu prostora domova zdravlja. Njihove ordinacije također se mogu opremiti suvremenim uređajima, a oprema ostaje domu zdravlja nakon što liječnik ode u mirovinu. Time se jamči kontinuitet zdravstvene skrbi i bolja opremljenost sustava na dulji rok. Do 30 posto sredstava može se koristiti i za građevinske radove, ali samo u smislu adaptacije postojećih prostora, a ne za gradnju novih objekata. Uz opremu, predviđen je i manji segment edukacije za korištenje novih uređaja.

U sklopu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti uvedene su mobilne ljekarne – šest vozila za kontinentalne županije i dvije brodice za zadarske otoke. Već sada opslužuju desetke manjih mjesta i otoka bez stalne ljekarne.

Do sredine 2026. u rad će biti puštene i 33 mobilne ambulante – specijalizirana vozila opremljena poput ordinacija obiteljske medicine. U njima će liječnik i medicinska sestra obilaziti udaljena sela i otoke, obavljati preglede, propisivati terapije i izdavati uputnice. Najveći broj vozila dobit će Vukovarsko-srijemska županija (tri), a ostale po jedno do dva vozila. (Hina/Vedrana LARVA)

Stimulacija za liječnike na otocima još nije dogovorena

U medijima se proteklih dana spominjalo da bi liječnici na otocima mogli dobiti 30-postotnu stimulaciju, no iz Ministarstva zdravstva ističu da takav prijedlog još nije službeno razmatran. Početkom 2025. osnovana je radna skupina koja analizira načine za poboljšanje radnih uvjeta u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Raspravlja se o administrativnom rasterećenju, boljim modelima ugovaranja, mentorstvu za mlade liječnike te o većem financijskom vrednovanju rada u primarnoj zaštiti.
U pripremi je i novi Zakon o otocima, koji bi otočnim županijama trebao omogućiti izravna sredstva za zadržavanje zdravstvenog kadra, no konkretni postoci i iznosi još nisu definirani.

Potpora specijalizacijama i u privatnim timovima

Iz Europskog socijalnog fonda osigurano je 35,1 milijun eura za specijalističko usavršavanje liječnika u domovima zdravlja i županijskim zavodima za hitnu medicinu. Poziv je otvoren od 7. ožujka 2024. do kraja 2025., a projektni prijedlozi podnose se putem sustava eKohezija. Prihvatljive su specijalizacije u jedanaest grana medicine, od obiteljske, pedijatrije i ginekologije do psihijatrije, neurologije i radiologije.
Najniži iznos bespovratnih sredstava po projektu iznosi 225 tisuća eura, a najviši gotovo pet milijuna. Sve djelatnosti specijalističkog usavršavanja prihvatljive su za financiranje do kraja 2029. godine.
Posebnu novost donosi poziv otvoren od 7. srpnja do 31. prosinca 2025., vrijedan 4,9 milijuna eura, koji se odnosi na liječnike zaposlene u privatnim timovima s ugovorom s HZZO-om, a koji su sastavni dio Mreže javne zdravstvene službe. Ugovorni privatni liječnici i ustanove moći će prijaviti specijalizacije u obiteljskoj medicini, pedijatriji i ginekologiji. Privatna ordinacija ili grupna praksa može dobiti jednog specijalizanta, a privatna ustanova njih dvoje.

Vježba operativnih snaga CZ-a u Šapjanama

N. BLAGOJEVIĆ

Sve su službe spremne za žurne reakcije

PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA SPREMNA JE ZA KRIZNE SITUACIJE

ŠAPJANE ›› Operativne snage sustava civilne zaštite Primorsko-goranske županije održale su veliku terensku vježbu pod nazivom »Odgovor sustava civilne zaštite na posljedice potresa«. Vježba je održana u Centru za obuku interventnih službi u Šapjanama, a okupila je oko 160 članova operativnih snaga. U koordiniranoj akciji sudjelovali su Stožer civilne zaštite, vatrogasci, policija, Hrvatska gorska služba spašavanja (HGSS), Crveni križ te zdravstvene službe, demonstrirajući sinergiju svih ključnih dionika sustava. Primorsko-goranski župan Ivica Lukanović izrazio je veliko zadovoljstvo viđenim, pohvalivši ozbiljnost i organiziranost svih sudionika.

- Vježba koju smo danas imali prilike vidjeti vrlo je ozbiljna priprema za scenarije koje nitko ne želi, ali koji se mogu dogoditi. Danas smo vidjeli veliku ozbiljnost i dobru organizaciju, što je izuzetno važno u situacijama gdje se mora reagirati žurno, stručno i profesionalno, istaknuo je Lukanović. Posebno je naglasio važnost volonterskog angažmana: »Impresionirao me velik broj volontera, što nam pokazuje da u društvu ima solidarnosti i spremnosti uključiti se na dobrobit zajednice. Jako sam zadovoljan, danas smo vidjeli da bismo bili spremni ako bi se neželjeni scenarij dogodio«. (V. M.)

OBAVIJEST

o raspisanom javnom natječaju za zakup poslovnog prostora prikupljanjem pisanih ponuda temeljem Odluke Općinske načelnice od 21. listopada 2025. godine na lokaciji Sportska dvorana Mavrinci, Mavrinci 2, Čavle.

Cjelokupni tekst natječaja možete pronaći na www.cavle.hr.

KLASA: 372-03/25-01/31
URBROJ: 2170-17-01/04-25-2

OBAVIJEST

o raspisanom javnom natječaju za prodaju nekretnine u vlasništvu Općine Čavle prikupljanjem pisanih ponuda, temeljem Odluke Općinske načelnice od 21. listopada 2025. godine, označene kao k.č.1725/2152, u zk.ul.br. 1266, k.o. Podrvanj

Cjelokupni tekst natječaja možete pronaći na www.cavle.hr.

KLASA: 944-02/25-02/22
URBROJ: 2170-17-01/04-25-06

OBAVIJEST

O JAVNOM NATJEČAJU

ZA DAVANJE U ZAKUP POSLOVNOG PROSTORA

U VLASNIŠTVU OPĆINE MOŠĆENIČKA DRAGA

Općina Mošćenička Draga raspisala je javni natječaj za zakup poslovnog prostora u vlasništvu Općine Mošćenička Draga.

Cjeloviti tekst natječaja objavljen je na web stranici Općine Mošćenička Draga www.moscenicka-draga.hr

Rok za predaju ponuda je 10. studeni 2025.

OPĆINA MOŠĆENIČKA DRAGA

Na temelju članka 9. stavak 2. Odluke o stipendijama („Službene novine Primorsko-goranske županije“ broj 42/12, 52/12 i 40/13) Općinski načelnik Općine Dobrinj dana 24. listopada 2025. godine objavljuje

OBAVIJEST

o objavi natječaja za dodjelu stipendija

Natječaj za dodjelu stipendija u školskoj/akademskoj 2025./26. godini objavljen je na web stranici Općine Dobrinj: www.dobrinj.hr i oglasnoj ploči Općine Dobrinj.

Općinski načelnik

Veliki prosvjed podrške palestinskom narodu privukao stotine sudionika

Riječani nisu okrenuli glavu

RIJEKA ›› Oko 700 Riječanki i Riječana okupilo se ove subote na prosvjedu podrške Palestini i poslalo poruku kako Rijeka neće okrenuti glavu izraelskom genocidu. Maršom od Trga 128. brigade do Konta prosvjednici su, uz desetke razvijenih palestinskih zastava i transparenata, pokazali solidarnost s palestinskim narodom i poručili kako svaki narod ima pravo na život bez okupacije i samoodređenje. Prosvjed i prigodni program na Kontu pod nazivom »Od Rijeke do mora - za slobodnu Palestinu« odvili se u organizaciji inicijative Free Palestine Rijeka.

A. KRIŽANEC

Prosvjed podrške Palestini jučer održan i u Rijeci

- Navijamo za jednakost, mir i život, a poručujemo stop genocidu i kolonijalizmu. Nema mira dok Izrael okupira. Odbijamo biti bespomoćni i periferni, a nakon mnogih prosvjeda u Zagrebu, prosvjeda u Puli i Zadru, talijanskim gradovima i drugim europskim zemljama, pokazali smo da se i Rijeka probudila. Ovo je prvi, ali ne i zadnji riječki marš solidarnosti s Palestinom, navele su članice inicijative. Tijekom programa održanog na Kontu, svjedočanstva palestinskih Riječanki pročitale su Eva Marija Jurešić i Eliana Katarina Polić. Govor je održao i Gordan Jelenić, profesor Građevinskog fakulteta u Rijeci i bivši prorektor za znanost i umjetnost Sveučilišta u Rijeci kojeg je policija u ožujku na riječkom Noćnom maršu privela i oduzela mu palestinsku zastavu.

- Ovo krhko primirje nije mir i ne predstavlja trenutak za rehabilitaciju Izraela. Inzistirajmo na punoj odgovornosti Izraela za počinjeni genocid i ostale strahote višedesetljetne okupacije i apartheida. Kao običnim građanima koji ne osjećaju da ih službena politika predstavlja ne preostaje nam drugo nego da se okupaciji, apartheidu i genocidu odupremo provedbom bojkota Izraela i njegovih institucija na svim razinama. Sramota je da naša zemlja koja se krvavo borila protiv nacizma, protiv domaćih nacističkih kolaboratora ustaša, a u zaštitu Židova kao obespravljenog i proganjanog naroda, prihvaća odnos prema Izraelu koji određuju njemački i talijanski povijesni teret. Premijer Plenković, ministar vanjskih i europskih poslova Grlić Radman, predsjednik Sabora Jandroković svojim odnosom prema Izraelu izbjegavaju afirmirati ustavno jasno definiran, antifašistički državno-pravni kontinuitet naše zemlje, poručio je Jelenić.

Prosvjed su svojim glazbenim nastupima popratile VINS Vladarice i Marinada bend. Tijekom dvosatnog prosvjeda nije bilo incidenata, a nisu zabilježeni ni slučaji privođenja, niti uzimanja palestinskih zastava od strane policije.

Filip BRNELIĆ

VJERNICI LAICI Zanimljiv skup u Auli Ivana Pavla II. na Trsatu

Laici i žene važni za puni život Crkve

Bez djelatne prisutnosti laika, evanđelje se ne može duboko utisnuti u duh, život i rad nekog naroda, kazao je prof. dr. sc. Branko Murić

Jakov KRŠOVNIK

D. MICULINIĆ

Velik interes za skup o vjernicima laicima na Trsatu

RIJEKA ›› Pitanje laika u Crkvi do Drugog vatikanskog koncila možemo svesti na sustavnu marginalizaciju. Tu se otkriva sva nužnost razmatranja koncilskog izričaja o laicima, promatrajući ili polazeći od sadašnjega stanja Crkve i kršćanstva. Uzmimo citat iz dekreta Ad Gentes Drugog vatikanskog koncila u kojem se navodi da Crkva nije pravno utemeljena, ne živi punim životom, niti je savršen znak Krista među ljudima, ako s hijerarhijom ne postoji i ne djeluje laikat u pravom smislu. Bez djelatne prisutnosti laika, evanđelje se ne može duboko utisnuti u duh, život i rad nekog naroda. Zato treba paziti da se podigne zreo kršćanski laikat, rekao je izvr. prof. dr. sc. Branko Murić sa zagrebačkog KBF-a na skupu Vjernici laici u Crkvi i društvu – od Drugoga vatikanskog koncila do Sinode o sinodalnost, što se održao u Auli Ivana Pavla II. na Trsatu.

Temelj vitalnosti

Skup je otvorio riječki nadbiskup Mate Uzinić koji je istaknuo da se nalazimo u godini velikih obljetnica, sto godina od osnutka Riječke nadbiskupije, 1700 godina od Nicejskog sabora te 60 godina od završetka Drugog vatikanskog koncila.

- Mislim da je za nas katolike jedna od najvažnijih obljetnica ona završetka Drugog vatikanskog koncila. Jer, jedan od plodova koncila je i svijest o suodgovornosti svih vjernika u životu Crkve, kazao je riječki nadbiskup. U svom izlaganju Branko Murić istaknuo je i da riječ »laik« ne upućuje na nestručnjaka, već na narod te da laici donose sveukupno bogatstvo i vitalnost cijele Katoličke crkve. Kazao je da Drugi vatikanski koncil vraća i prepoznaje dostojanstvo koje su vjernici laici primili po krštenju te da odnos između crkvene hijerarhije i laika treba biti poput obiteljskoga, što će onda dovesti i do promjena u Crkvi.

- Treba izgrađivati obiteljske odnose koji će onda rezultirati zajedničkim poslanjem Crkve. Na tom tragu polazi Sinoda o sinodalnosti koja govori o potrebi popravka veza u Crkvi. Papa Franjo inzistirao je na promjeni mentaliteta, jer nema promjene strukture bez promjene mentaliteta. Vidimo kontinuitet da se Crkva treba reformirati i obnavljati, a s posebnom pažnjom trebaju se obnavljati strukture u Crkvi, kazao je Murić.

Poruke Sinode

Naglasio je i da su tijekom Sinode o sinodalnosti što je lani završila biskupi osluškivali što Božji narod, laici, imaju za reći, a završni dokument o sinodalnosti spada u redovno učiteljstvo Crkve, nešto što katolički vjernici trebaju prihvatiti i čitati, a ne samo staviti na policu sa strane i čekati da prođe.

- Teme koje su se otvarale u sinodalnom hodu pokazale su život Crkve i to je nekog plašilo. Da ćemo se, ako počnemo slušati što nam ljudi govore, izgubiti i relativizirati postavke i strukture vjere. Ništa se od toga nije dogodilo. Sinoda je pokazala mogućnost onoga što je papa Franjo nazvao zdravom decentralizacijom. Da laici imaju aktivniju ulogu u cijelom životu Crkve, a osobito je važno i pitanje uključivanja žena u strukture donošenja odluka, kazao je Murić.

Skup je nastavljen panel-raspravama o ulozi vjernika laika društvu i evangelizaciji te u Crkvi u Hrvatskoj. Na panelima su govorili: s. Ana Thea Filipović, Bruna Velčić, Marko Medved, Šime Zupčić, fra Ivan Šarčević, Anton Šuljić, Ana Marčinko i Tomislav Kovač. Moderirali su Mario Gerić, Blaženka Jančić i Maja Petranović.

Otvoren poziv

CRIKVENICA POPUNJAVA SAVJET MLADIH

ARHIVA NL

CRIKVENICA Gradsko vijeće Grada Crikvenice objavilo je javni poziv za isticanje kandidatura za izbor članova Savjeta mladih Grada Crikvenice. Savjet mladih je savjetodavno tijelo Gradskog vijeća Grada Crikvenice, koje Vijeću predlaže odluke i programe vezane za poboljšanje i unapređenje položaja mladih u zajednici. Prijedloge kandidata mogu podnijeti udruge mladih i za mlade, udruge nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, učenička vijeća, studentski zborovi, pomladci političkih stranaka, sindikalne i strukovne organizacije u Republici Hrvatskoj, kao i neformalne skupine mladih koje broje najmanje 10 članova s prebivalištem ili boravištem na području grada Crikvenice. Kandidati moraju biti u dobi od 15 do 30 godina i imati prebivalište ili boravište na području grada Crikvenice.

Savjet mladih imat će pet članova, uključujući predsjednika i zamjenika predsjednika. Svi članovi Savjeta ostvaruju pravo na naknadu za sudjelovanje u radu Savjeta. Mandat članova započinje danom konstituiranja Savjeta, a traje do raspisivanja sljedećih redovitih izbora. Prijedlog kandidature treba sadržavati podatke o predlagatelju i kandidatu, obrazloženje prijedloga te pripadajuću dokumentaciju. Rok za dostavu prijedloga je do 7. studenoga. Sve potrebne informacije i obrasci dostupni su na mrežnoj stranici Grada Crikvenice. (R. Š.)

SVJETIONIK Humanitarna proslava rođendana na Trgu riječkih olimpijaca

Domaćim slasticama, majicama i maneštrom do 515 € za Boardmaker

Riječ je o programu za izradu i rad sa slikovnim komunikacijskim simbolima za neverbalne osobe kojima može olakšati komunikaciju, pružiti veću samostalnost i dati im priliku da jasnije izraze svoje potrebe i osjećaje

Sanja GAŠPERT
Snimio Nikola BLAGOJEVIĆ

Svi žele sudjelovati i pomoći Udruzi Svjetionik

RIJEKA »U igri jednaki 2« naziv je humanitarne rođendanske manifestacije održane jučer na Trgu riječkih olimpijaca na Zametu, suradnjom Udruge Svjetionik i Vijeća Mjesnog odbora Zamet. Tijekom cijelog dana bilo je organizirano mnoštvo zabavnih sadržaja za najmlađe - gumeni dvorac, kreativni kutak, prostor za oslikavanje lica, Medo ljubavi, nastupi plesa, pjesama, svirke, mini buvljak s razmjenom igračaka, mini kutak za »miniće«od 0 do tri godine starosti, uz čitanje slikovnica te nastup klauna.

Bogat program

Uz navedeno, održana je i humanitarna akcija »Svijetlimo za autizam«, kojom se prikupljaju donacije za nabavu predmeta neverbalne komunikacije.

- Danas Udruga Svjetionik slavi svoj osmi rođendan, pa smo odlučili organizirati humanitarni, sportsko-zabavni i glazbeni dan. Od brojnih sadržaja pripremljenih za naše najmlađe, tu su dvorac za napuhavanje, oslikavanje lica, Medo ljubavi, koji je, kao i uvijek, dobrodošao da razveseli mališane. Imamo izvođača iz plesa i glazbe te art stvaraonice - Male tratinčice i Super Limač, koji vode i sportsku radionicu.

Što se tiče donacijskog stola, na njemu su u ponudi brojni domaći proizvodi - keksi, muffini i pašta bez glutena, koje su izradili naši članovi, mladi s teškoćama u razvoju. Tu su i majice s logom naše udruge, kokice, šećerna vata, bonovi za maneštru i oslikavanje lica, a sve to prodaje se za simbolične iznose, jer prikupljamo sredstva za nabavu Boardmaker programa za izradu i rad sa slikovnim komunikacijskim simbolima za neverbalne osobe, kazala nam je predsjednica Udruge Svjetionik Dajana Stjepanović.

»Pašta za 5!«

- Program stoji 515 eura i naš je cilj da ta sredstva danas prikupimo. Naime, upravo je ovaj alat ono što mnogima može olakšati komunikaciju, pružiti veću samostalnost i dati im priliku da jasnije izraze svoje potrebe i osjećaje, pojasnila je Dajana Stjepanović, dodajući kako su podršku manifestaciji dali i Zametske maškare i zvončari pripremom fine maneštre.

Stjepanović je podsjetila i na akciju »Pašta za 5! Nama glas, vama u slast!«, u sklopu koje mladi s teškoćama u razvoju u Udruzi Svjetionik neumorno rade i pomažu pri izradi i pakiranju tjestenine. Riječ je o tjestenini bez glutena, posebno namijenjenoj djeci s autizmom, od koje je većina na bezglutenskoj prehrani. Za sada su u ponudi tri vrste tjestenine, a posebnost je u tome što je izrađena od bezglutenskog brašna.

Potiču svijest o autizmu i inkluziji od 2017. godine

Udruga Svjetionik osnovana je 2017. godine i bavi se edukacijsko-rehabilitacijskim radom i poboljšanjem kvalitete života djece i mladih s teškoćama u razvoju i njihovih obitelji. Trenutno ima tridesetak članova, većinom iz spektra autizma i organizira raznolike aktivnosti za djecu i mlade od tri do šesnaest godina - senzomotoričke aktivnosti, grupni i individualni rad kao pomoć u učenju za djecu s poteškoćama u razvoju, Play Attention uređaj koji služi za pažnju i koncentraciju, radionice kulinarstva. U svom radu potiče svijest o autizmu, inkluziju i jednakost u igri i svakodnevnom životu.

Na Gornjem Zametu završen još jedan projekt realiziran u sklopu ovogodišnjeg Riječkog programa lokalnog partnerstva

Zametski štacion - novo mjesto okupljanja

RIJEKA U Primorskoj ulici u Rijeci, ispred kućnog broja 2, jučer je održana prigodna svečanost i druženje u povodu završetka projekta Zametski štacion, realiziranog u sklopu Riječkog programa lokalnog partnerstva 2025.

Projekt Zametski štacion Udruge građana Uljepšajmo Gornji Zamet, provodio se od travnja do listopada ove godine, s ciljem uređenja i oživljavanja javne površine na Gornjem Zametu. Aktivnosti su obuhvatile sadnju ukrasnog bilja i živice, postavljanje tegli sa zelenim sadnicama, instalaciju četiri klupice, izradu prilazne staze te uređenje površine šljunkom. Zahvaljujući ovim zahvatima, prostor je postao novo mjesto okupljanja, druženja i organizacije društvenih događanja. Ukupna vrijednost projekta iznosi osam tisuća eura, od čega je Grad Rijeka osigurao 4.788,85 eura kroz financiranje materijala i opreme, dok je preostali iznos osiguran kroz volonterski rad članova udruge i šire zajednice te donacije privatnih i poslovnih subjekata. Druženju na novouređenom prostoru Zametskog štaciona prisustvovali su i predstavnici Grada Rijeke, a u prigodnom programu nastupio je KUD Zametski Koren.

Riječki program lokalnog partnerstva (RPLP) omogućava da se neposrednim sudjelovanjem građana, udruga i mjesnih odbora u suradnji s Gradom Rijeka brže i ekonomičnije riješi dio potreba stanovnika uređenjem manjih javnih površina, primjerice dječja igrališta, drvoredi, neuređene zelene površine ili manji divlji deponiji. Provodi se od 2005. godine i jedan je od četiri modela kojima Grad Rijeka omogućava sudjelovanje građana u planiranju i korištenju proračunskih sredstava na području grada Rijeke, odnosno participativno budžetiranje, kao jednog od važnih načina uključivanja građana. U 2025. godini u sklopu Riječkog programa lokalnog partnerstva, a na temelju provedenog javnog poziva, realizirat će se sedam projekata, za koje je iz proračuna Grada Rijeke izdvojeno ukupno 35 tisuća eura.

S. GAŠPERT
Snimio N. BLAGOJEVIĆ

U prigodnom programu nastupio je KUD Zametski Koren

U uređenje Zametskog štaciona uloženo je 8.000 eura

Prerezana je vrpca na ulazu u novouređenu površinu

NEDJELJNI plus

Pored pasa i mačaka ovdje počivaju i zamorčići, zmije, ptice, vijetnamske svinje, koze, ovce...

KLIJENTI IZ HRVATSKE, ALI I INOZEMSTVA

Ima u korisnika svakojakih želja ponekad. Sjeća se tako Tomislav upita vezanog za kremaciju konja, no nije ova peć to u mogućnosti zbog njegove veličine. Ni ukop nije bio moguć jer sukladno dobivenom rješenju Spomengaj ne može pokapati tako velike životinje, a i da može, skupo je. Inače, zakupiti se da grobno mjesto od pola kvadrata, jednog i dva kvadrata prostora, a i našim je pravilnikom određeno koliki je prostor potreban za tijelo ljubimca određene veličine. Nekih 94 posto korisnika se odlučuje za kremaciju i to u pravilu individualnu, nakon čega urne odnosi sa sobom kući. Ostatak se odluči za ukop na groblju. Premda je projekt u startu rađen na osnovu broja čipiranih pasa u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji, klijenti su praktički iz cijele Hrvatske, a i ima ih i iz inozemstva. Za turističke sezone to su turisti, a kroz godinu susjednih nam zemalja poput Mađarske i BiH, a do jučer i iz Srbije prije nego što su i tamo otvoreni slični objekti.

Zagrebački Spomengaj posljednje je počivalište sve većeg broja kućnih ljubimaca

BEZUVJETNA LJUBAV ZABORAVA NEMA

Ono što i Spomengaj čeka, jest blagdan Svih svetih. Dolazit će ljudi tu urediti grobna mjesta svojih ljubimaca jednako kako to činimo i na onim ljudskim počivalištima. Tjedan, dva prije Svih svetih, baš kao i tjedan nakon blagdana, groblje je svakodnevno otvoreno cijeli dan

Ovdje postanete svjesni koliko je bitno da budete uvijek čovjek. Dobar dan, loš dan, štogod da se događa, ovo je mjesto gdje morate biti jako, jako dobar čovjek

MARIJA FILIPOVIĆ

Marija Filipović i Tomislav Baća

Petar Mandić preuzima urnu svog Uga

Napisao i snimio Siniša PAVIĆ

Posljednji ispraćaji, komemoracije, sahrane, tišina koja se i kad je ponajveća, čini glasna i tuga koja pritišće potiljke makar da ste tu, grubo rečeno, samo na zadatku. Samo, dok se nakon onih ljudskih sahrana i ispraćaja svjetina na putu kućama bavi s tim tko je sve bio, a tko nije i tko je kakav outfit imao, ovdje u Spomengaju sve je drugačije, decentnije, iskrenije. I kad tu na humku piše »Uvijek nam nedostaješ, voljeni Čabi«, nema ama nikakvog razloga za sumnju da je uistinu tako. Nema tu kalkulacije, ne može je biti kad kućni ljubimci ne znaju za života nego davati sve. Zato je važno oprostiti se od njih na najbolji mogući način. Zato ne zvuči kao pusta propaganda kada na letku Gradskog groblja i krematorija za kućne ljubimce Spomengaj piše: »Ljubav zaslužuje više od uspomene. Oprostite se od svojeg ljubimca na način kakav zaslužuje netko čiji vam je život darivao sreću. Neka groblje za kućne ljubimce »Spomengaj« postane mjesto gdje će vaša ljubav stvarati nove susrete.«

TIŠINA

Tiho je u Spomengaju. Tiho je i na dan kada se dolazi po urne s pepelom preminulih ljubimaca. U prijemnom uredu je Marija Filipović. Čini ona sve da taj težak trenutak bude svima lakši. A da je lako, nije.

- Odlazak kućnog ljubimca za nas vlasnike je odlazak člana obitelji, iskreno će Petar Mandić.

Njega smo zatekli taman kada mu je Marija predala urnu. Mačak Ugo drugi je njihov ljubimac s kojim su se on i njegova obitelj morali oprostiti. Prvi put je to bio psić i baš zbog tog dobrog iskustva s uslugom u Spomengaju vratili su se opet.

- Sve je vrlo humano, ljudi su vrlo pristupačni i suosjećajni, imaju ljudski pristup, razumijevanje, vrlo profesionalni. Sva što su rekli, tako je i bilo, ispunjeno do kraja. Dobijete točnu uputu za sve što trebate. Stvarno pohvala za sve kolege, profesionalci su i dobri ljudi, ističe Mandić.

Tuga je kako god čovjek okrene. Tim je veća u novinara zahvalnost što je gospodin Mandić imao snage prozboriti koju i za nas. I tom nam je draže da ga kod kuće uz obitelj čekaju i maca i psić, pa da se lakše sve preboli. Jer, nije lako u trenucima poput ovih ni pitati ni odgovarati. Razumljiva je nevoljkost u sugovornika koliko god lijepe bile priče i sjećanja na ljubimce, poput onog o malenom mopsu koji je taman toliko godina poživio da sa najmlađima u svojoj obitelji »završi« i osnovnu i srednju školu te se na fakultetu suoči sa štrebanjem ispita. U prijemnom uredu sve njih čeka Marija. On je ta koja se trudi svemu dati ozračje o kojem nam je gospodin Mandić govorio. I sama zna kako je to izgubiti kućnog ljubimca. Nema dugo da je ispratila svoju kangalicu Ziru, 60 kila tešku taman da Marija s osmijehom kaže kako je to bio pas, ali i medo. Još uvijek, kad kući dođe, čeka da joj otrči u zagrljaj, ali nema Zire. I premda zna sve, premda je prošla sve i zna kako se osjećaju i korisnici Spomengaja, nikada nije lakše.

- Ja bih rekla da ovdje postanete svjesni koliko je bitno da budete uvijek čovjek. Dobar dan, loš dan, štogod da se događa, ovo je mjesto gdje morate biti jako, jako dobar čovjek, ističe Marija.

Ona je tu od samog početka, ovo joj je prvi posao koji je ikada radila i tu se, priznaje, našla. Jer, lijepo je pomoći makar će uvijek zvučati kako već zvuči kad kažete da radite na groblju.

POTREBE SVE VEĆE

Voditelj Spomengaja je Tomislav Baća. Pitamo ga koliko su se trendovi mijenjali, pa se pričom na tren nekih šest godina unatrag kada je Spomengaj počeo s radom.

- Zadnje vrijeme ljudi se sve češće odlučuju za ispraćaj, dok je toga na početku našeg rada bilo malo, jer ljudi ispraćaje nisu mogli podnijeti. Danas ih pokušavamo uputiti na to što se sve može dogoditi za ispraćaja, pripremamo ih na sve moguće situacije, ali svatko reagira na svoj način, veli nam Tomislav.

Nitko zapravo ni ne zna unaprijed koliko će ga rastanak boljeti. S druge pak strane iznenadi ih pa pohvale ugodan vizualni identitet groblja, urednost.

- Svakodnevno se brinemo i o eksterijeru i o interijeru samog groblja i krematorija. Ne želimo si dozvoliti ikakve pritužbe, bez obzira na to što je sama površina groblja impozantna. Groblje zajedno s krematorijem površine je veće od 12.656 kvadrata, kaže Tomislav.

Na sam objekt otpada 500-injak kvadrata, groblje je veliko 12.000 kvadrata. Je li dovoljno za grad veličine Zagreba, ako ne i za državu s obzirom na to da dolazi svijet u Spomengaj i da u Zagrebu ne živi.

- U početku smo trebali dosta senzibilizirati javnost bilo po pitanju kremacije, bilo ukopa kućnih ljubimaca. Ta svijest se razvija svakim danom, svakom godinom sve više i više i naravno sve je veća potreba i za kremacijom i za ukopom kućnih ljubimaca. Za naredni period osigurani smo što se kapaciteta tiče, kazuje Tomislav.

> **Zadnje vrijeme ljudi se sve češće odlučuju za ispraćaj, dok je toga na početku našeg rada bilo malo, jer ljudi ispraćaje nisu mogli podnijeti. Danas ih pokušavamo uputiti na to što se sve može dogoditi za ispraćaja**
>
> TOMISLAV BAĆA

> **Sve je vrlo humano, ljudi su vrlo pristupačni i suosjećajni, imaju ljudski pristup, razumijevanje, vrlo profesionalni. Sva što su rekli, tako je i bilo, ispunjeno do kraja. Dobijete točnu uputu za sve što trebate. Stvarno pohvala za sve kolege, profesionalci su i dobri ljudi**
>
> PETAR MANDIĆ

U postupku izgradnje groblja i krematorija i nije prvotno bilo zamišljeno da je Spomengaj i groblje, odnosno mjesto za ukop. A onda je, kazuje Baća, u procesu izgradnje samog objekta došlo do izmjene zakona i to tako da se unutra Zakona o veterinarstvu omogućilo ukopavanje tijela životinje u zemlju.

- Mi smo za to ishodili dozvolu i proširili djelatnost. Javnost je po tom pitanju bila podvojena, ali tijekom razgovora s građanima i komunikacije putem društvenih mreža objašnjavamo naše procese rada, što ljudi ovdje mogu doživjeti i kako sve mogu zbrinuti tijelo svog ljubimca. Samim tim je i potreba sve veća, kazuje Tomislav.

UKORAK SA SVIJETOM

Prva godina rada bila je tako 2019. godina, a kad se o statistici već priča, činjenica je da se godišnje bilježi stopostotno povećanje primitaka kućnih ljubimaca.

- Od izrazito malog broja došli smo skoro na dvadesetak ljubimaca tjedno. Godišnje zaprimimo oko 600 tijela ljubimaca. Ova godina nam je rekordna. Bilježimo značajan porast u odnosu na prošlu godinu, kaže Tomislav.

Spomengaj, reklo bi se, prati svjetske trendove, nastoji ići ukorak s razvijenim svijetom i Europom. No, posao je ovo s ljudima i svjestan je Baća da će se uvijek naći netko tko ima oprečno mišljenje.

- I ništa apsolutno tim ljudima ne zamjeramo već pokušavamo i sa strane zakonske regulative objasniti kako to funkcionira, ali sa strane samih vlasnika kućnih ljubimaca. Mi se možemo poistovjetiti s našim korisnicima, možemo shvatiti njihovu tugu i bol zato što je svatko od nas zaposlenih u Spomengaju proživio smrt ljubimca - neki jednom, neki više puta, kaže Tomislav.

Prije dvije godine njemu je uginuo pas.

- Koji je bio 14 godina uz mene. A prije dva tjedna moj ljubimac mačak Greg, koji je prije šest godina udomljen iz Skloništa za nezbrinute životinje Grada Zagreba u Dumovcu, sa sjetom će Tomislav.

Emotivni su ispraćaji u Spomengaju, priznaju nam Marija i Tomislav. Možda je tome tako baš zato što na takve ispraćaje ne dolazi slučajna publika reda radi, već uistinu oni najbliži. U Spomengaju se trude korisnicima ponuditi i pružiti još veći asortiman proizvoda i usluga. Prate se želje korisnika, prate sve recenzije kojeg god da su predznaka, a sve da bi se bilo bolji.

- Ljudi su poprilično zadovoljni našom ponudom zato što naš objekt objedinjuje i nekoliko opcija kremacija i ukop u zemlju, odnosno grobno mjesto, kasetu ili kolumbarij. To sve u ovom trenutku ni u jednom drugom objektu u zemlji ne postoji. Mi smo prvi objekt tog tipa i tko god se odluči za naše usluge, kad dođe ovamo, nađe ono što mu najviše odgovara. S druge strane kod nas je maksimalni period od trenutka zaprimanja tijela ljubimca do trenutka kremacije nekih pet do šest radnih dana, ističe Tomislav.

KREMIRANJE I ISPRAĆAJ

Vrijeme je za kratki obilazak. Krećemo od kolumbarija za odlaganje urni. Iza svakog prozorčića u zidu od cigle jedna je urna.

- Oni koji taj prostor zakupe, uređuju ga po vlastitom ukusu - veli nam Tomislav.

I to se i vidi. Iza prozorčića uz sliku ljubimca stoje njegove najdraže igračke, ili već nešto što je za života volio. Prostor u kolumbarijske niše za sada je moguć na godinu dana, no sada se radi na tome da se omogući i zakup na dulje vrijeme. Prikuplja se i dokumentacija za izgradnju novog kolumbarija. Važno je kazati i to da nisu na ovom groblju sahranjeni i zbrinuti samo psi i mačke, premda je njih najviše.

- Pored pasa i mačaka posljednje su počivalište u Spomengaju pronašli zamorčići, zmije, ptice, vijetnamske svinje, koze, ovce... Zaista je mnogo životinjskih vrsta koje ovdje imamo. I po tom smo pitanju posebni, veli Tomislav.

Sva je puno smislenije nego se onomad radilo, da ostane tijelo kod veterinara koji ga onda zbrine u kakvoj kafileriji. A ispraćaj ili samo kremiranje!?

- Ja nisam mogao ispraćaj, nitko od moje obitelji i nije želio doći jer nam je to predstavljalo preveliki stres. Urna je doma i još uvijek se od svega oporavljamo. Ali ima ljudi koji sve to proživljavaju na drugi način, ima ih koji baš kroz ispraćaj to sve lakše prebole, objašnjava Tomislav.

Ono što i Spomengaj čeka, jest blagdan Svih svetih. Dolazit će ljudi tu urediti grobna mjesta svojih ljubimaca jednako kako to činimo i na onim ljudskim počivalištima. Tjedan, dva prije Svih svetih, baš kao i tjedan nakon blagdana, groblje je svakodnevno otvoreno cijeli dan.

- Kućni ljubimci su k'o i ljudi, ako ne i još malo iznad toga, zaključujemo.

- Tako je. Kada naši korisnici već dođu ovamo i odluče se za kremaciju i ispraćaj, često nam kažu da su plakali znatno više nego na ispraćajima nekih ljudi. Meni je to apsolutno razumljivo, iskreno će Tomislav.

Jer, ljubav s kućnim ljubimcem jest bezuvjetna ljubav, tolika da Tomislav o svom Gregu još uvijek priča teško i s knedlom u grlu.

- Imali smo nevjerojatno savršen život, veli Tomislav.

Takvi ljubimci zaslužuju savršen oproštaj. U Spomengaju se trude da tako i bude. Evo nas na kraju tamo odakle smo krenuli, u prijemnoj sobi. Mjerkamo urne dok nam Marija veli da ljudi u pravilu odmah shvate što od ponuđenog žele. Tu je i nakit s medaljonima u koje se udjene i koja dlaka preminulog ljubimca. Načina da ih se ne zaboravi ima, ima podosta, i dobro da je tako.

MACA TJEŠITELJICA

U jednom času pod nogama nam se odnekud stvorila mačka!

- To vam je naša Dijana, mogli bi reći naša zaposlenica. Ona je tu od prvog dana, smješka se Tomislav.

I vidi se da je tu od početka s obzirom na to kako se kreće Spomengajem.

- Dijana je ovamo došla sa svojom sekom. Pomaže nam u pružanju utjehe ljudima koji ovamo dolaze, priča Tomislav.

Pa je i Dijana krenula s nama u obilazak grobnih mjesta dok se svako toliko čuo lavež pasa iz obližnjeg Skloništa Dumovec.

Mačka Dijana

POLICIJSKI PSI

- Ovo je posebna priča, to je skupna grobnica službenih pasa Ministarstva unutarnjih poslova. Ovdje su uglavnom, nakon procesa kremacije, sahranjeni psi koji su bili u službi Republike Hrvatske. Suradnja s Ministarstvom unutarnjih poslova ostvarena je ove godine, kazuje nam Tomislav dok stojimo pred mramornom pločom na kojoj i piše da su tu pod zemljom službeni psi MUP-a RH.

Tu je Laki pripadnik zaštitno-tragačke jedinice, Pokito i Bela znali su nanjušiti eksploziv svake vrste, Don i Conan znali napasati kad treba i kad im se dade naredba, Beta je, baš kao i Gabon, radila na zaštiti granice, a Zara je nepogrešivo znala nanjušiti ljudski trag. Sada su tu, zajedno.

Priča nam Tomislav kako svaki pas kad ode u mirovinu nakon svog radnog vijeka u MUP-u, ide u dom svog trenera, da bi kad ugine bio zbrinut u Spomengaju. Čini nam se da je i Dijana stala u stav mirno pred ovom humkom. Ovo pseća družina je to bez sumnje i zaslužila.

Marina Juranić prošla je 2016. čuveni hodočasnički put, a sada predstavlja knjigu »Ispovijest na putu u Santiago«

CAMINO JE POZIV KOJI ČOVJEK DOBIJE I - IDE!

Nije to sportski izazov, a ni ja nisam neki sportski tip. Nisam se posebno bavila ni planinarenjem, ni nekim značajnijim fizičkim aktivnostima i za mene Camino nije bio sportski izazov. Od odluke pa do polaska na put ostalo mi je tek tri mjeseca koja sam iskoristila da se malo bolje informiram o Putu sv. Jakova i da nabavim potrebne stvari

Hodočašće dugačko osamsto kilometara počinje usponom preko zelenih prostranstava Pireneja

Marinko KRMPOTIĆ

Pažnju ljubitelja putopisa ove je jeseni privukla knjiga »Ispovijest na putu u Santiago« riječko-zagrebačke autorice, rodom Opatijke, Marine Juranić. Tematikom vezana uz čuveno hodočašće, tzv. Camino koji od Francuske vodi kroz Španjolsku sve do granice s Portugalom, ova knjiga ulazi u okvire već brojem naslova poprilično opsežnih putopisnih zapisa. Ipak, knjiga Marine Juranić drugačija je pa o tome s njom i pričamo, a na početku razgovora krećemo od kraja, odnosno pitanjem što je nakon Camina i objavljene knjige ostalo od tog hodočašća?

- Nakon Camina ostali su mi dragi ljudi koje sam susrela na putu, ostale su fotografije i dnevnički zapisi, kao i energija Camina koja je bila tako snažna da sam odlučila napisati knjigu. Vidljiva ostavština je moja knjiga, a nevidljiva su sva transformirajuća iskustva, za koja vjerujem da se svima događaju, uslijed svakodnevnog, nesputanog hodanja prirodom i čudesnim srednjovjekovnim gradovima sjeverne Španjolske.

Vratimo se na početak. Kako, kada i zašto je pala odluka – idem!?

- Stjecajem okolnosti, otišla sam na prezentaciju Francuskog puta sv. Jakova koju je u knjižnici u Zapršiću držala Mara Doljak. Kad se pojavila prva fotografija praznog prostora s beskonačnim putem i jednim hodočasnikom u kadru, znala sam da ću otići na Camino. Nešto iracionalno, duboko podsvjesno, me je pozvalo na hodočašće u Santiago. Došla sam kući, pogledala u kalendar kad završava projekt na kojem sam radila i zaokružila prvi slobodni ponedjeljak, a to je bio 13. lipnja, kao datum odlaska na put.

34 dana hodanja

MOTIVACIJA

Je li bilo premišljanja, straha, nesigurnosti, sumnje? Ipak je riječ o pješačenju tijekom kojeg treba prijeći gotovo osam stotina kilometara.

- Zapravo i nije. Sjećam se da sam svojoj prijateljici napomenula kako planiram ići na Put sv. Jakova, a ona mi je odgovorila, pa zašto ne bih tri dana otišla u Sloveniju na planinarenje. Ali to nije isto. Odlazak na hodočašće i odlazak u planine, uz sve ostalo, različito su motivirani. Camino je svojevrsni poziv kojeg čovjek dobije i – ide! Vjerujem da je svatko tko je bio na Caminu osjetio taj zov i odazvao mu se. Nije to sportski izazov, a ni ja nisam neki sportski tip. Nisam se posebno bavila ni planinarenjem, ni nekim značajnijim fizičkim aktivnostima i za mene Camino nije bio sportski izazov. Od odluke pa do polaska na put ostalo mi je tek tri mjeseca koje sam iskoristila da se malo bolje informiram o Putu sv. Jakova i da nabavim potrebne stvari. U ta sam tri mjeseca poradila i na kondiciji jer sam znala da me čekaju

HOD USUSRET OGLEDALU ŽIVOTA

Otkad je hodočasnički put prema španjolskom Santiagu de Compostela postao ne samo vjerska, već i turistička atrakcija, namnožilo se knjiga onih koji su imali volje, snage, hrabrosti i odlučnosti propješačiti stotine kilometara tog hodočasničkog izazova. Naravno, svaka je od tih knjiga, kao i sam čin savladavanja bezbrojnih kilometara po često neugodnim vremenskim prilikama, za svaku pohvalu. Ipak, sve je veći broj knjiga vezanih uz tu temu doveo i do svojevrsne »uniformiranosti« pa se već otprilike i zna što se može očekivati od knjige koja opisuje taj svojevoljni martirij. Kod Marine Juranić, Opatijke s riječkom adresom, stvari su ipak malo drugačije.

Naime, autorica je knjigu zamislila i osmislila na jedan drugačiji način pa tako, nakon što na u uvodnoj cjelini »Pozivnica« saznajemo zašto se i zbog čega odlučila na tu avanturu, posebno s obzirom na činjenicu da ju je ostvarila pri kraju svojih pedesetih, dakle ne u naponu svojih fizičkih mogućnosti i snaga, slijedi drugačiji pristup temi, pristup zajhvaljujući kojem ćemo kroz 262 stranice (plus 16 stranica fotografija) itekako upoznati autoricu i njen život. Naime, svaki od 34 dana svog pješačenja od mjestašca Saint-Jean-Pied-de-Port pa do Santiaga de Compostele ona posvećuje nekome od ljudi koji su činili ili čine njen život, a tu odluku prati i pričom o tim ljudima pa tako pred čitatelja »izranja« u velikoj mjeri puno toga što je do tog trenutka i tog putovanja činilo njen život – djetinjstvo u Opatiji, studij i posao Zagrebu, povijest njene obitelji... Naravno, neće autorica bježati ni od zapravo obaveznih opisa putovanja i svega što se na njemu događalo pa ćemo tako saznati i pojedinosti o ljudima koje je za tog podviga upoznala, ali će i pri tom Juranić biti originalna pa će, uz priče o tim ljudima, na trenutke ponuditi i izmaštane štorije o njima kako bi sve skupa bilo zanimljivije. Istodobno, prateći cestu i pišući o mjestima i gradovima kroz koje prolazi ona će navesti niz zanimljivih podataka o događajima i ličnostima vezanim uz ta područja pa ćemo tako u konačnici dobiti jednu zanimljivu te zbivanjima i likovima bogatu priču o hrabrosti i odlučnosti zrele žene spremne da, usprkos svemu što je protiv nje, pješice savlada 775 kilometara takozvanog francuskog Camina. Tako saznajemo da putuje 2016. godine i tijekom putovanja prati nastupe hrvatske nogometne reprezentacije na Europskom prvenstvu u Francuskoj. Nadalje, istodobno kad i ona taj Camino savladava i čuveni dalmatinski hodočasnik Ivan Kapetanović čije peto hodočašće kamerom i perom bilježi legendarni hrvatski alpinist Stipe Božić. Shvaćamo kroz njene zapise i to da iznimno voli i cijeni životinje i prirodu pri čemu je vrlo oštra prema čovjeku i čovječanstvu općenito pa na jednom mjestu kaže: »Životinje koje čovjek može pojesti i iskoristiti kao radnu snagu ili ih za razonodu ubijati ulaze u katergoriju nametnika i štetočina. Nitko ne pita što trebaju pčele, kukci, ptice, zmije, šišmiši i druga stvorenja. Je li moguće da je Bog na vrh piramide života stavio čovjeka, a ovaj je požderao i zasrao cijeli planet!«, pita se Marina Juranić.

Velika je pažnja posvećena i krajoliku, ljudima i povijesti područja kroz koje prolazi pa tako čitatelj saznaje niz zanimljivosti vezanih uz svaku lokaciju do koje dolazi tijekom više od mjesec dana pješčenja, a neki od tih zapisa poput onog o vješticama iz Galicije su iznimno zanimljivi i motivirajući, kao što su i zapisi o životinjama koje sreće tijekom svog putovanja vrlo emocionalni. No, iznad svega je spoznaja da je Camino bio potreban i da je bio uspješan. Jer, kako piše na jednom mjestu: »Na Camino se ne dolazi slučajno i bez razloga. Za mnoge ljude to je točka preokreta. Biti ondje znači, ako ništa drugo, osloboditi se kaveza stana i ureda. Hodati danima po blatnoj zemlji, pod otvorenom kupolom neba, s pogledom na puni krug krajolika, najbolje je životno reprogramiranje svih nas koji smo pristali živjeti u kontroliranim uvjetima, jer sve mora biti temperirano, umjetno, ugodno i lako. Bojimo se hladnoće, topline, vjetra, kiše, napora, a osobito fizičke boli. I baš zato su žuljevi, istegnute tetive, upale mišića, ukočena leđa i umor pravi blagoslov Camina. Prizivaju nas iz letargije nesvjesnog u stanje JA JESAM prisutnosti. Camino je uzemljenje, zdrav asketizam i stanje pojačane budnosti. On je prazan prostor u kojem je moguće kreirati drugačiju budućnost.«, zapisala je Marina Juranić koja na završnim stranicama knjige kaže i ovo: »Camino je pokrenuo mnoge procese kojih nisam bila svijesna, ali sam shvatila na koji me način uvjetuju. Kao da sam hodala ususret ogledalu života u kojem se zrcalio objektivniji odraz mene. Jednostavno rečeno, dogodilo se da sam osvijestila neke obrasce ponašanja i vidjela svoje minuse i pluseve.«

fizički napori koji prelaze granicu uobičajenog. No, nisu to bile neke posebne pripreme – veslala sam na Jarunu, biciklirala i češće išla na Sljeme, općenito, više sam hodala. Nisam se, dakle, previše spremala, ali nisam ni premišljala, osjećala nesigurnost ili strah zbog dugotrajnog pješačenja. Kao u životu tako i na Caminu, što se treba dogoditi, dogodit će se.

Kako ste određivali dionice. Iz knjige je jasno da ste dnevno savladavali od dvadeset do četrdeset kilometara. Kako ste to procjenjivali?

- To nisam unaprijed odredila. Znala sam što me čeka, ali nisam unaprijed znala koje su to dionice, već sam u trenutku kad sam došla u hodočasnički centar u Francuskoj, u gradiću Saint-Jean-Pied-de-Port, dobila popis svih mjesta na Francuskom putu sv. Jakova, i to po rasporedu za 34 dana. Naravno, nije zadano da tu udaljenost prođete u toliko dana, možete hodati kraće ili duže od toga, no ja sam hodala 34 dana. U tom itineraru je i popis svih prenoćišta, kao i prikaz visinskih razlika između pojedinih postaja puta. Na temelju svega toga sam, kako se to kaže, na licu mjesta, po nahođenju i željama koje sam imala taj dan, odlučivala kada ću i koliko hodati, gdje ću sve više zadržati, gdje ću posjetiti neke zanimljivosti...

FIZIČKA ISKUŠENJA

Što je na putu bilo najteže i najgore, što najljepše i najbolje?

- Pješačenje dugo osamstotinjak kilometara donosi fizička, emotivna i duhovna iskušenja. Fizička iskušenja vezana su uz činjenicu da tijelo nije naučeno hodati tim ritmom od, primjerice, osam dana.

> **U zadnjoj trećini puta u Španjolskoj je bio toplinski udar, a ja sam baš taj dan prošla više od četrdeset kilometara pa me toplina potpuno dezorijentirala. Mislila sam da neću moći dalje. Odspavala sam dva sata, vratila snagu i sljedeći dan nastavila hodati**

Mene su tako nakon tjedan dana počeli boljeti kukovi i to me je usporilo, čak pokolebalo da možda neću moći hodati do Santiaga. Ali, to su fizička iskušenja kroz koja svi prolaze, treba ih izdržati. U zadnjoj trećini puta u Španjolskoj je bio toplinski udar, a ja sam baš taj dan prošla više od četrdeset kilometara pa me toplina potpuno dezorijentirala. Mislila sam da neću moći dalje. Odspavala sam dva sata, vratila snagu i sljedeći dan nastavila hodati. Najljepše je što mi se nakon napora uvijek dogodilo neko divno čudo, došla bi mi svojevrsna nagrada za upornost, bilo da sam srela neke drage ljude, stigla u neki lijepi gradić ili do kakve neodoljive slastičarnice.

Zanimljivo je svakako da se, bar je takav moj dojam nakon pročitane knjige, tijekom Camina družite s mnogima, ali u prvom ste planu ponajprije vi. Putujete i razmišljate, ali često ste u kontaktu s brojnim ljudima, čak se stvore i posebna prijateljstva, stvori se jedno posebno ozračje. Je li i to, po vama, jedna od posebnosti i ljepota Camina?

- Sigurno. Ljudi su ipak u svemu najvažniji. Ja sam hodati krenula u društvu jedne žene koja je iskusna planinarka dugog koraka i već sam na početku shvatila da to neće ići. No, nije tu samo dinamika hodanja, već i dinamika želja, očekivanja, ciljeva koje želiš ostvariti... Uz to, mislim da svaki čovjek ima neki svoj ritam i bolje je hodati sam jer onda imaš svoj tijek misli, svoj način promatranja i razmišljanja, a komunikacija s drugim ljudima bi te vjerojatno u tome omela. Zato sam uglavnom hodala sama što smatram jednom od najvećih vrijednosti tog puta jer sam mogla donositi zaključke i upoznavati samu sebe na jedan drugačiji način nego inače.

ŽELJKOVE SUGESTIJE

Kako ste došli na odluku da svaki dan hodanje posvetite nekome od ljudi koji su činili ili čine vaš život? S literarne strane to je podiglo vrijednost i zanimljivost knjige.

- S obzirom na to da je Camino katoličko hodočašće, neki su me prijatelji pitali hoću li se zavjetovati, odnosno poželjeti nešto i s tom željom u srcu hodati do cilja. Ništa takvoga nisam imala, ali me je to pitanje potaklo na razmišljanje pa sam odlučila da ću svaki dan hodati za nekog od svojih prijatelja i članova obitelji te na taj način radost Camina podijeliti s mnogim ljudima koji su obilježili moj život.

Camino ste savladali 2016. godine, knjiga se pojavila u lipnju ove godine. Kako to da je tako dugo nastajala?

- Nakon Camina pune sam tri godine premišljala bih li napisala knjigu, a cijelo to vrijeme nije me napuštala energija hodočašća. To sam, prikupivši sve bilješke, i napravila 2019. godine i tada je nastala prva verzija koja je bila stotinjak stranica duža od ove objavljene. Onda je sve zastalo, a kad sam se 2023. godine doselila u Rijeku, vratila sam se rukopisu te ga u Rijeci i dovršila. Nudila sam ga raznim izdavačima, ali u nas očito postoji zasićenost knjigama o Caminu, tako ga niti jedan urednik nije htio ni pogledati. Na moju sreću rukopis se dopao Željku Žaraku, vlasniku i uredniku izdavačke kuće Libricon specijalizirane za putopise. Željko mi je dao niz odličnih sugestija pa sam dio teksta pročistila, a dio prilagodila činjenici da sam na Caminu bila 2016. godine. Sa zahvalnošću mogu reći da je moj urednik zaslužan što je »Ispovijest na putu u Santiago« knjiga koja je nadišla okvire putopisa i standardnih knjiga o Caminu.

Marina Juranić ispred Gospine katedrale u Burgosu

> **Neki su me prijatelji pitali hoću li se zavjetovati, odnosno poželjeti nešto i s tom željom u srcu hodati do cilja. Ništa takvoga nisam imala, ali me je to pitanje potaklo na razmišljanje pa sam odlučila da ću svaki dan hodati za nekog od svojih prijatelja i članova obitelji**

Iznimno voli prirodu i životinje - odmorište Villarmentero de Campos

OD CAMINA DO RIJEKE

Kakve su reakcije nakon pojave knjige?

- Moram priznati da sam iznenađena sa svim pohvalnim riječima koje su mi uputili čitatelji. Neki su moji prijatelji, pa prijateljski hvale knjigu, ali mi se javljaju i ljudi koje ne poznajem, ljudi koje tema Camino nimalo ne zanima, ali su stjecajem okolnosti knjigu pročitali i oduševili se. Zanimljivo mi je kako čitatelji ističu različite stvari koje im se u knjizi sviđaju i koliko su gotovo svi dirnuti pričama o ljudima za koje sam hodala.

Što dalje kad je riječ o književnosti?

- U mojoj kuhinji ideja već se duže vrijeme razvija i piše jedna priča, o čemu se radi ne smijem reći, jedino mogu spomenuti da je mjesto radnje Rijeka.

Što dalje kad je riječ o putovanjima takve vrste. Ima ljudi, neke i vi spominjete u knjizi, koji su Camino prošli nekoliko puta. Hoćete li i vi ući u taj krug?

- Neki od ljudi koje sam upoznala već su sljedeće godine otišli na Camino, a rekorder je Robert iz Budimpešte koji je u međuvremenu prošao deset različitih Putova sv. Jakova. S prijateljicama Slovenkama, koje sam srela na putu, planirala sam ići na portugalski Camino, a onda se dogodila korona i sve je stalo. Život krene nekim drugim tokom, ali ja se i dalje nadam da ću barem još jednom otići u Santiago. Možda malo ležernije nego prvi put, bez teškog ruksaka, s više razgledavanja i skretanja sa zacrtanog itinerara. Voljela bih da to bude portugalski Camino.

Put prema sebi

Neobičan drvored na putu prema španjolskom gradiću Roncesvallesu

Nina Čikeš Stegić, perinatalna terapeutkinja i suosnivačica Centra za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo

DOK GOD POSTOJE BEBE, POSTOJI I NADA

Najranija iskustva ne pohranjuju se u riječima nego u tijelu, u obliku implicitne memorije. Implicitna memorija je tjelesno pamćenje, sjećanja pohranjena u tijelu, a ne u riječima. Kao kad vozimo bicikl, ne moramo razmišljati o svakom pokretu, tijelo jednostavno zna. Na isti način u nama ostaju zapisana i najranija iskustva iz razdoblja prije nego što smo poznavali jezik

Helena DRMIĆ
Snimio Marko GRACIN

Perinatalna psihologija bavi se najranijim razdobljem ljudskog života: od samog začeća, trudnoće i poroda do prvih tisuću dana djetetova života. To je vrijeme u kojem nastaju naši osnovni obrasci sigurnosti, bliskosti i povjerenja u svijet, iako ga se svjesno ne sjećamo. Riječanka Nina Čikeš Stegić, perinatalna terapeutkinja i suosnivačica Centra za perinatalnu psihologiju i rano roditeljstvo, radi upravo na tom mjestu između tijela i emocija, između početka života i svega što se kasnije iz njega grana.

U svom radu prati trudnice kroz trudnoću, porod i prve mjesece nakon njega, ali jednako tako radi i s bebama, djecom i odraslima, pomažući da se prepoznaju i razumiju obrasci koji potječu iz najranijih razdoblja života te da se ta iskustva, upisana u tijelo, mogu integrirati i iscijeliti.

- Ta najranija iskustva ne pohranjuju se u riječima, nego u tijelu, u obliku implicitne memorije, objašnjava. Implicitna memorija je tjelesno pamćenje, sjećanja pohranjena u tijelu, a ne u riječima. Kao kad vozimo bicikl, ne moramo razmišljati o svakom pokretu, tijelo jednostavno zna. Na isti način u nama ostaju zapisana i najranija iskustva iz razdoblja prije nego što smo poznavali jezik.

Iako je u svijetu prisutna već desetljećima, perinatalna psihologija u Hrvatskoj je još uvijek nova, pionirska disciplina. No, njezina važnost raste jer sve više stručnjaka, a i roditelja, shvaća koliko su trudnoća, porod i rani dani majčinstva povezani s emocionalnim zdravljem, partnerskim odnosima i kasnijim razvojem djeteta.

TRI PORODA

Kad govori o sebi, Nina se nasmije i kaže kako je prije svega mama. Ima troje djece, sina od jedanaest, drugog od osam godina i najmlađu, šestogodišnju predškolarku. Put je išao kako je trebao: od medicine, preko vlastitog iskustva majke, do rada s obiteljima koje danas podržava.

Prije nego što je postala perinatalna terapeutkinja, Nina Čikeš Stegić radila je u zdravstvu. Pet godina provela je u izvanvanbolničkoj hitnoj pomoći, najprije na otoku Viru, kasnije na Lošinju i u Rijeci. Tamo je imala susrete s ljudima u najtežim trenucima, s boli, strahom i gubitkom koji ju je naučio brzini, odgovornosti i prisutnosti. No, nakon što su došla djeca, osjetila je da joj se prioriteti mijenjaju.

- Prvi porod prošao je, kako sam

Počela sam kao doula i pratila sam žene na porodu. Kroz godine sam završila razne edukacije i sve me više privukao terapeutski rad s mamama i bebama. S vremenom sam ušla u tjelesni, somatski pristup, jer perinatalna psihologija u svom punom nazivu nosi riječ somatska, a to znači da se radi kroz tijelo

tada mislila, dobro. Mislila sam da znam dovoljno, ali nisam znala ono što sada znam, koliko to iskustvo utječe na ženu i na bebu. Postpartum me potpuno slomio. Bila sam iscrpljena, plakala sam stalno, nisam razumjela što se događa, kaže Nina.

Drugi porod bio je, kako kaže, težak u svakom smislu. Bio je fizički zahtjevan, a nedostajalo je podrške i empatije.

- U trenutku kad krene panika, kad te strah, nitko ne izgovara jasne rečenice. Sjećam se tog osjećaja panike i sebe koja nisam sigurna što se događa i što me sljedeće čeka. I u tom trenutku prestaneš razmišljati o djetetu, samo se pitaš: hoću li ja preživjeti? Nakon toga, nitko te ništa više ne pita. Svi ste živi i zdravi, idemo dalje. A ja sam mjesecima poslije imala potpuni raspad, negdje usred radionice s jednom terapeutkinjom. Tek tada sam shvatila da je to bila trauma, da to nije prošlo, ističe Čikeš Stegić.

Treći porod bio je prekretnica, iskustvo potpune podrške i snage.

- Taj porod je bio vanserijski, u najboljem smislu riječi. Bila sam okružena školovanim ženama, primaljom i doulom, koje su bile tu da me podrže i da dočekamo to naše dijete na jedan potpuno drugi način. Nakon toga sam se osjećala kao da sam osvojila svijet. Ništa me više ne može slomiti. Bila sam puna energije! Taj osjećaj snage i povjerenja promijenio je sve.

POSTPARTUM

Tada se, kaže, dogodio klik. Iz tog iskustva proizašao je i rad koji danas provodi u centru: podrška trudnicama, rodiljama i cijelim obiteljima kroz perinatalno razdoblje.

- Počela sam kao doula i pratila sam žene na porodu. Kroz godine sam završila razne edukacije i sve me više privukao terapeutski rad s mamama i bebama. S vremenom sam ušla u tjelesni, somatski pristup, jer perinatalna psihologija u svom punom nazivu nosi riječ somatska, a to znači da se radi kroz tijelo. Kroz senzacije, kroz ono što tijelo pokazuje, a što često ne uspijemo reći riječima, naglašava Nina.

Postpartum jedno je od najpodcjenjenijih, a istovremeno najzahtjevnijih razdoblja u životu žene. Porod je najveća moguća tranzicija za tijelo, duh i emocije. Kako kaže, devet mjeseci nosiš dijete, cijeli se organizam prilagođava toj trudnoći, i onda u jednom danu sve se promijeni. A očekuje se da se žena odmah snađe.

Najčešća pogreška događa se iz najbolje namjere kad okolina dođe pomoći, pa »uzima bebu« da bi mama mogla nešto drugo.

- To je često medvjeđa usluga. Mama ne treba otići prati suđe. Treba ležati, odmarati, upoznavati svoju bebu, dopustiti tijelu da se oporavi. Najveća podrška je omogućiti joj da ima nesmetano vrijeme sa svojom bebom i da ih nitko ne razdvaja, govori Nina ističući kako i društvo i sustav još uvijek ne razumiju dovoljno što znači oporavak nakon poroda. Tijelo je prošlo ogroman fizički napor, hormoni se mijenjaju, a mama istovremeno pokušava dojiti, ne spava, osjeća krivnju jer joj nije lako. To nije slabost, to je realnost. I trebamo prestati očekivati da se odmah vrati u formu i svakodnevicu. Mama ne treba popravke nego treba podršku, upozorava Nina.

U pričama o trudnoći i ranom majčinstvu često se zaboravlja gdje su tu očevi? Nina kaže da ih u svojem radu vidi kao tihi, ali ključni stup svake obitelji. Tate su često lost in space, izgubljeni u svemiru, nitko ih ne uključuje, ostanu po strani. A oni su ti koji bi trebali čuvati prostor kako za mamu, tako i za bebu.

SOMATSKA PSIHOLOGIJA

Taj osjećaj bespomoćnosti, dodaje Nina, nije krivnja očeva, nego sustava i kulture koji ih nisu naučili kako sudjelovati. Prisjeća se i vlastitog iskustva s poroda.

- Sjećam se svog muža i njegovog izbezumljenog lica na porodu. On je trebao mene podržati, a ja sam se pitala: kako će on to? Većina nije imala od koga naučiti, nisu imali od koga vidjeti. Ali upravo njegova prisutnost tada, njegov kontakt sa mnom, to što je bio moje jedino sidro usred sveopćeg kaosa činilo je za mene najveću moguću razliku. Nikad ne bih željela proći kroz to bez njega. Bio je apsolutno nezamjenjiv i tada i danas, u našem roditeljstvu i partnerskom odnosu koji se i dalje razvija. Prirodno je da je mama u prvim tjednima primarni skrbnik, jer je beba mala i ovisi o mami, ali tata ima nezamjenjivu ulogu jer ih on ih drži sve zajedno. On je onaj koji čuva, donosi mir i sigurnost, koji brine o mami da se ona može brinuti o bebi. Mnogi očevi uzmu dopust, a tada često na njih padnu sve kućanske obveze. Umjesto da i oni imaju priliku upoznati svoju bebu i povezati se, preuzmu na sebe sve drugo. I onda kad se vrate na posao, mama ostaje sama i iscrpljena. Onda se i među partnerima stvori napetost jer »on bar ode među odrasle«, ona broji minute dok se ne vrati. To je začarani krug koji nitko ne želi, upozorava Nina.

Nina svoj rad opisuje kao pre i perinatalnu somatsku psihologiju. Za Ninu je rad s bebama jedan od najosjetljivijih, ali i najčudesnijih dijelova posla. U središtu svega je tijelo. Ono pamti, reagira, nosi tragove trudnoće, poroda i prvih iskustava, ali i ima prirodnu sposobnost da se vrati u ravnotežu ako mu se pruži podrška.

- Kad dođu roditelji s bebom, često već na prvi pogled vidim koliko je napetosti u tom malom tijelu. Neke bebe se teško opuštaju, teško spavaju, plaču bez vidljivog razloga. To nisu »teške bebe«, to su bebe koje trebaju podršku da bi se njihovo tijelo moglo osloboditi napetosti koju još uvijek nosi, kaže Nina koja, uz razgovor koristi i kraniosakralnu terapiju, manualnu tehniku rada s tijelom, zato je u centru masažni stol. Rad je prilagođen dobi.

- Mala djeca u terapiji se igraju i crtaju, ali je uvijek prisutan dodir. Kad su bebe, obično legnu na stol i mama i tata su uz njih. Kad su odrasli, oni legnu na stol. Namjera je ista: pomoći tijelu da se uravnoteži, ako mu treba više energije, dat će je, ako treba umirenje živčanog sustava, doći će do umirenja. Uvijek razgovaram s bebama. Pitam ih prije nego što ih dotaknem: mogu li staviti ruke na tebe? Ako nije u redu, beba će mi to pokazati i onda čekam. Kad mama i tata vide da beba reagira, da komunicira, sve se promijeni. Sve češće se susrećem s oralnim restrikcijama i napetosti tijela kod beba. Danas kao da imamo pravu »epidemiju« tih problema. U radu budu uključeni logopedi, pedijatri, fizijatri, a često je cijelo tijelo bebe u grču. Roditelji tada pokušavaju razumjeti kako pomoći da beba može jesti i shvate da to nije njihova krivnja, nego signal da je beba jednostavno napeta i ne može se opustiti, prepričava Nina.

KRUG STARIH ISKUSTAVA

Perinatalna podrška, kaže Nina, ne počinje tek porodom. Često joj se javljaju žene koje se bore sa začećem, koje su imale spontane pobačaje ili gubitke trudnoće. To su ogromni, a često nevidljivi gubici. Objašnjava da se u takvim trenucima većina ljudi povuče, jer ne zna kako reagirati.

- Ako žena kaže da je izgubila bebu, većina će joj reći: »Mlada si, imat ćeš još djece.« To nije podrška, to je relativiziranje gubitka. I onda roditelji šute da bi sebe poštedjeli još većeg bola. A zapravo bi im najviše pomoglo da ih netko čuje i da se može o tome govoriti. Bez obzira na to je li gubitak bio u vrlo ranoj trudnoći ili kasnije, beba je bila dio te obitelji i želi biti prepoznata. Ako to ne napravimo, ako nemam priliku zastati i proći kroz to, taj trag ostaje u nama i kasnije se otvori, bilo u trudnoći, porodu ili kasnije, ističe.

> **Ja sam bila beba rođena na drip, i dan danas vidim taj obrazac u sebi, sve mora biti brzo, jurim do kraja, pa ne znam stati. To je moj obrazac iz poroda. Slični se tragovi mogu prepoznati i kod djece.**

> **Porod je najveća moguća tranzicija za tijelo, duh i emocije. Devet mjeseci nosiš dijete, cijeli se organizam prilagođava toj trudnoći, i onda u jednom danu sve se promijeni. A očekuje se da se žena odmah snađe**

U radu s parovima koji prolaze kroz neplodnost ili pobačaje, fokus je na priznavanju i integraciji iskustva, ne na njegovom brisanju. Mnoge žene, kad konačno zatrudne nakon godina pokušavanja, strepe, i to je normalno. Tijelo pamti gubitak i treba mu vrijeme da povjeruje da je sada sigurno. Ipak, ima i onih koji dolaze u centar prije nego što zatrudne i to svjesno, s namjerom da se pripreme i to su joj najljepši trenuci. Nina naglašava da rana iskustva ne utječu samo na trudnoću nego i na cijeli život.

- Sve ono što smo prošli kao bebe, pa i prije nego što smo mogli govoriti. Kad postanemo roditelji, ta se stara iskustva ponovo bude. Krug se nastavlja, dok ih ne sagledamo i ne odlučimo svjesno prekinuti. Perinatalna psihologija ne bavi se samo bebama i roditeljima. Tijelo zna što je bilo, i ako znamo što gledamo, možemo to vidjeti i danas u držanju, disanju, načinu reagiranja. Ja sam bila beba rođena na drip, i dan danas vidim taj obrazac u sebi, sve mora biti brzo, jurim do kraja, pa ne znam stati. To je moj obrazac iz poroda. Slični se tragovi mogu prepoznati i kod djece. Kad dijete ne može započeti nešto, kad odgađa, kad se ukopa i krene u tantrum, ili kad se ne može smiriti u autosjedalici, sve to može govoriti o iskustvima koja su prošla još dok su bila bebe. Ne mora uvijek biti tako, ali često jest, kaže Nina.

Kad govori o sustavu, Nina ne kritizira, ona ga pokušava razumjeti.

- Ljudi koji rade u sustavu najčešće nemaju podršku da bi mogli biti podrška drugima. Oni su podkapacitirani i preopterećeni. Sustav ih gura da budu brzi, učinkoviti i jasni, pa nema prostora za empatiju. Zato smo mi u centru počeli organizirati radionice namijenjene upravo stručnjacima: primaljama, patronažnim sestrama, psiholozima, svima koji rade s obiteljima. Ideja je da njih prvo podržimo, da se i oni mogu osjećati viđeno i sigurno. Jer ako njih nitko ne podržava, teško mogu biti prisutni i smireni kad su uz druge. Ljudi koji čine sustav su ti koji ga mogu mijenjati. Ako i oni počnu tražiti podršku za sebe, ako osvijeste koliko su im vlastiti resursi važni, stvari će se početi pomicati. Ako se u sustavu stvori više prostora za pitanje: Kako ti je bilo? Što ti treba? Kako ti možemo pomoći? To vrijedi za mame, ali i za liječnike, sestre, terapeute. Jer kad se svi u lancu osjećaju podržano, i porod i roditeljstvo izgledaju drugačije, smatra Nina.

KAPACITETI ZA ISCJELJENJE

Nina o sustavu govori s velikom dozom brige jer brojke kažu da svaka treća žena proživi traumatsko iskustvo u perinatalnom periodu i to nije hrvatska specifičnost, to je svjetski prosjek. Traume, pritom, ne doživljavaju samo žene.

- Vidimo ih i kod beba, koje nisu »cijepljene« od toga, ali i kod osoba u pratnji ili samog bolničkog osoblja. Trauma se događa svima koji su u kontaktu s iskustvom koje ih preplavi, a nemaju podršku da kroz njega prođu, upozorava.

Na pitanje što je naučila od svih tih žena i obitelji koje su prošle kroz njezin centar, Nina kaže kako ludi nose velike priče, a izvana izgledaju potpuno normalno, jer i jesu - funkcionalni, sposobni, puni života. Ono što je iznova zadivljuje, kaže, jest kapacitet čovjeka za iscjeljenje. Dodaje da su ti susreti stalni podsjetnik da svatko od nas ima mogućnost rasta, bez obzira na to koliko teške okolnosti bile.

- To mi vraća vjeru u život, ali i u svoj posao. Jer i ja zapnem, kao i svi, u svoje stare obrasce i onda se sjetim tih žena, obitelji i djece koje prođu kroz toliko toga i opet pronađu snagu, volju i ljubav da idu dalje. A koliko god pričam o roditeljima, sustavu, podršci, uvijek se vratim djeci. Bebe su moj kompas. Dok god postoje bebe, postoji i nada. Jer svaka nova beba znači novu priliku da nešto napravimo drugačije, zaključuje.

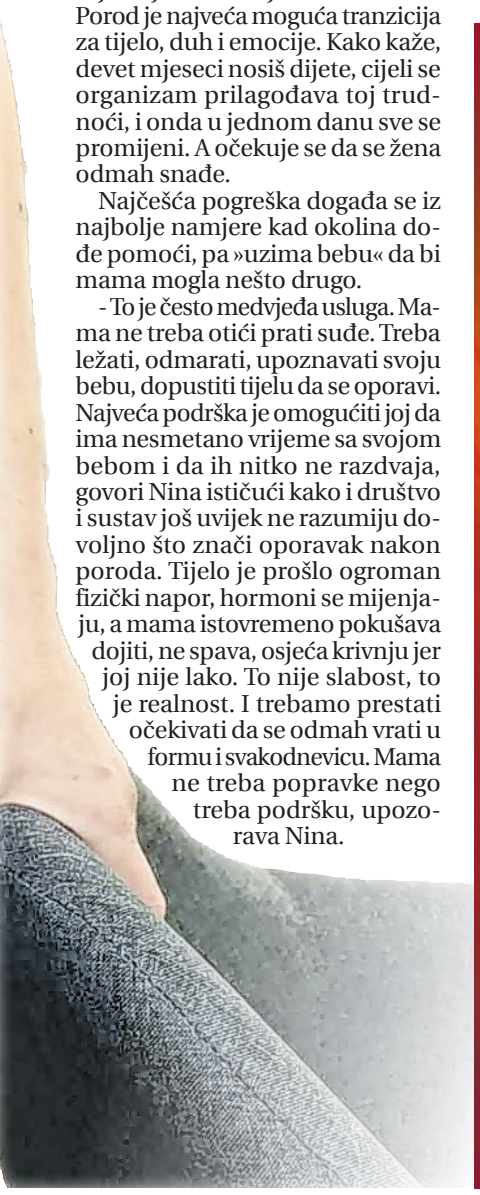

ZFOTO

Osnivačica labinskog kluba Accordia Tina Družeta i njezina učenica Nastasia Faraguna o sportu koji je u Hrvatskoj gotovo u potpunosti ženski

KONJI ZABAVA SNOBOVA? DOĐITE NAS VIDJETI KAD ZAVRŠIMO POSAO U ŠTALI

Treninzi su skoro svakodnevni, a ono što ovaj sport čini drukčijim od drugih je činjenica da oni koji istinski vole konje brinu o njima u svakom smislu. Od hranjenja do održavanja njihove higijene. Nije to sport kao drugi da samo dođeš na trening, odigraš, istuširaš se i odeš doma. Ne, s konjima se zapravo živi, skrbi se i o njihovom zdravlju, treningu, istrčavanju - mnogim stvarima koje uobičajeno traže živa bića

Za moju »zarazu« kriva je Tina, njezina ljubav prema konjima, kao i ovaj prostor ispod grada Labina koji mi je uvelike postao drugi dom. Među nama, djecom u osnovnoj školi, raširila se priča o Tini i njezinim konjima, a već prvi posjet i razgled njezinog imanja izazvao je kod mene veliko uzbuđenje

NASTASIA FARAGUNA

Edi PRODAN

Ono što nas nosi, ono što nas pokreće, ono što je u velikom smislu čak i razlog našeg postojanja, ljubav je prema konjima i svim sportskim manifestacijama unutar konjičkog sporta. Svakako, iako sami u tom dijelu ne participiramo, ponosni smo i na ulogu konja u terapeutskom smislu. Mada ima i kod nas, kao uostalom i u mnogim drugim sportovima, pa i samom životu kao takvom, elitističkih prizvuka, mi smo uvijek i samo jedno - zaljubljenici u sport čiji rezultati, a to je k tome i jedinstveni primjer, ovise o suglasju, slaganju dvaju živih bića.

Direktna i dinamična, iznimno angažirana, ponekad i povrijeđena stavom manjeg dijela okoline, pa i onog koji odlučuje o funkcioniranju zajednice, istaknula nam je to Tina Družeta, jedna od najznačajnijih predstavnica konjičkog sporta u Hrvatskoj. I sama vrsna jahačica, trenerica, ali i prva i jedina sutkinja te steward za preponsko jahanje na području Istarske županije, svim je svojim bićem vezana uz sport koji u Hrvatskoj jako teško dobiva »pravo glasa«.

Kako bi mogla do kraja funkcionirati u sustavu koji je veseli, prije deset godina u Labinu je osnovala klub Accordia, nazvan po konju s kojim je ostvarila svoje prve najbolje rezultate. Vrlo brzo je baš taj klub postao zamašnjakom snažnog širenja zanimanja za konjički sport u Istarskoj županiji, ali i Rijeci te Cresu, što su sredine iz kojih također dolazi nemali broj osoba mlađih generacija koje karakterizira zanimanje za bavljenje konjičkim sportovima. Sama Družeta, iako je još daleko od 30. godine života, iza sebe ima više od dva desetljeća totalne povezanosti s konjima i sportom u kojem ta zavodljiva živa bića participiraju.

KONJIĆ UMJESTO KUNELIĆA

- Za sve je »kriv« moj otac. Kao nemalo Labinjana devedesetih, nakon kraha privrede kod nas, morao je »trbuhom za kruhom«. Poput većine, otišao je u Italiju. Vlasnici tvrtke za koju je radio imali su svoju štalu i konje. S obzirom na to da nije baš svaki vikend dolazio doma, to je slobodno vrijeme kod njih koristio za rad s konjima. Timario ih, hranio, brinuo se o njima. I dogodilo mu se ono s čime ja živim praktično otkad znam za sebe: zaljubio se u konje. Kardinalna »greška« koju čini za moj 6. rođendan je pitanje koje mi je postavio: želiš li na dar konjića?

Odličja s natjecanja

TERAPIJSKO JAHANJE

Družeta je istaknula kako je ponosna i na terapeutsku ulogu konja koju oni, nažalost, u njihovom klubu još nisu u mogućnosti pružati. Kako bismo ovu priču o ljubavi prema konjima dodatno obogatili, obratili smo se Anji Kuga, članici Udruge za terapijsko jahanje Krila iz Zagreba.

- U Hrvatskoj trenutno djeluje tridesetak udruga koje se bave terapijskim jahanjem, okupljenih u okviru Hrvatskog saveza za terapijsko jahanje. To su organizacije raspoređene diljem zemlje - od Zagreba, Varaždina i Vrbovca do Istre i Dalmacije - koje provode različite oblike terapijskog i rekreativnog jahanja za djecu s teškoćama u razvoju, osobe s invaliditetom te osobe s različitim vrstama fizičkih i emocionalnih poteškoća. Iskustva su iznimno pozitivna. Terapijsko jahanje dokazano pomaže u poboljšanju motoričkih funkcija, balansa i koordinacije, a istovremeno pozitivno djeluje i na emocionalno stanje korisnika. Pokreti konja tijekom jahanja imitiraju ljudski hod, što posebno koristi osobama s cerebralnom paralizom i sličnim poteškoćama. Uz fizičke dobrobiti, jahanje pomaže i u razvoju samopouzdanja, socijalnih vještina i osjećaja odgovornosti. Naravno, izazovi i dalje postoje, ponajprije u području financiranja, edukacije stručnog kadra i standardizacije programa. Većina udruga oslanja se na volontere i donacije, a iako Hrvatski savez za terapijsko jahanje radi na ujednačavanju kriterija, razina opremljenosti i stručne podrške još uvijek varira od udruge do udruge, istaknula nam je Kuga.

Ja sam pak čula kako me pita: želiš li kunelića, zečića koje sam kao i većina u toj dobi obožavala, tako da sam mu sva sretna i oduševljena odgovorila - daaa, želim. Ništa ne sluteći, kupio mi je konja, a kada sam ga, kao iznenađenje, iza otvorenih vrata ugledala - prestravila sam se i briznula u silni plač! Čekaš kunelića, da dobiješ ne konjića, nego golemog konja koji te gleda onim velikim očima i svako toliko frkne. Ipak, strah je vrlo brzo prošao, sve ostalo je povijest ljubavi koja traje 22 godine, dodala nam je Tina.

Čiji se velik značaj ogleda i u sportsko-pedagoškom radu, odgoju niza - jahačica. Namjerno pišemo samo u ženskom spolu jer u Hrvatskoj je konjički sport skoro u cijelosti - ženski. Pa je tako s nama bila i jedna od najboljih Tininih učenica - Natasia Faraguna. Čija se pak »zaraza« dogodila u dobi od desetak godina, prije jednog desetljeća. Značajne sportske uspjehe postiže unazad dvije godine, na Divi, svom prvom konju koji je utrenirala Tina i s kojim već 2022. godine osvajala neke od turnira. Na iznimno jakom međunarodnom turniru u Zagrebu Nastasia je 2023. godine u konkurenciji 30 jahačica osvojila treće mjesto, da bi se pobjednički niz za sada zaključio osvajanjem prvenstvo Istarske županije za jahačice do 21 godine. K tome, učinila je to

Nastasia i njezin Silver

sa svojim novim, mladim konjem Silver Moneom.

- Za moju »zarazu« kriva je Tina, njezina ljubav prema konjima, kao i ovaj prostor ispod grada Labina koji mi je uvelike postao drugi dom. Među nama, djecom u osnovnoj školi, proširila se priča o Tini i njezinim konjima, a već prvi posjet i razgled njezinog imanja izazvao je kod mene veliko uzbuđenje. Koje se nije smanjivalo ili nestajalo, nego raslo sve do toga kako su i moji roditelji prihvatili moje tvrdnje kako nije riječ o pubertetskom hiru, nego dugoročnoj odluci. I da, imam tu sreću da sam u čitavu priču »uvukla« i svoje roditelje - mama je aktivna u održavanju reda s konjima, a tata se ističe kao vozač koji konje prebacuje na turnire. Posljedica svega bila je da smo kupil Divu, sad i Silver Monea koji su dakako stanari Tininog korala. Treninzi su skoro svakodnevni, a ono što ovaj sport čini drukčijim od drugih je činjenica da oni koji istinski vole konje brinu o njima u svakom smislu. Od hranjenja do održavanja njihove higijene. Nije to sport kao drugi da samo dođeš na trening, odigraš, istuširaš se i odeš doma. Ne, s konjima se zapravo živi, što Tina svojim primjerom na najbolji način pokazuje. Skrbi se i o njihovom zdravlju, treningu, istrčavanju - mnogim stvarima koje uobičajeno traže živa bića, pojašnjava nam Nastasia koja polako ali sigurno ide Tininim stazama, što znači da će i sama u dogledno vrijeme postati trenerica i sutkinja.

NE, KONJI NISU SAMO NAŠA BRIGA

Osim Nastasije, u klubu je bilo i dan danas ima mnogih koji odrastaju u kompaktnu konjičku obitelj. Među prvim članicama bila su Klementina Miletić i Nikol Vozila koje su dugo vremena živjele taj život, no studij u Rijeci ih je odvojio od većine aktivnosti. Ali, konji su ljubav bez koje se ne može, tako da i dan-danas kad god imaju malo slobodnog vremena zasedlaju i odrade trening. A u klubu se razvijaju i nove mlade nade.

S druge strane, a to smo i istaknuli, konjički sport nailazi na vrlo kontradiktorne stavove zajednice. S jedne ga se strane doživljava elitnim, mondenim, pa čak i snobovskim sportom bogate i razmažene djece, no kad razgovarate s Tinom i Nastasiom, priča zvuči sasvim suprotno.

- Voljela bih vidjeti te ljude koji tako razmišljaju da me dođu posjetiti dok čistim konje, dok mičem izmet iz štale, onako oznojena u gumenim čizmama, nerijetko i blatna. Kad su u pitanju »tatine curice«, dakako bogatih tata, dat ću vam samo jedan primjer: kad smo kupovali Accordiju, svog najboljeg konja s kojim sam ostvarila prve zapažene rezultate, po kojem sam nazvala i svoj klub, moji su roditelji morali skinuti svoje vjenčano prstenje, svoje verice, i dati ih rastaliti kako bismo došli do novca koji je zaokružio »financijsku konstrukciju« te kupovine, ističe Tina. No, da je konjički sport ipak u zoni skupljih, složit će se sve strane. Konj mjesečno samo na hranu troši stotine eura. Ne treba zaboraviti da u prosjeku teže 700 kilograma, tako da je jasno ako dnevno ide jako mnogo kilograma zobi i sličnih žitarica poput ječma kao i sijena. Prijevoz na turnire koji se u Hrvatskoj najčešće održavaju u Zagrebu, gdje je i jedini hipodrom, također zahtijeva nemala sredstva, a tu je i medicinska skrb, troškovi prostora u kojem konji žive i još mnogo toga.

> **Kad smo kupovali Accordiju, svog najboljeg konja s kojim sam ostvarila prve zapažene rezultate, po kojem sam nazvala i svoj klub, moji su roditelji morali skinuti svoje vjenčano prstenje, svoje verice, i dati ih rastaliti kako bismo došli do novca koji je zaokružio »financijsku konstrukciju« te kupovine**
>
> TINA DRUŽETA

- Razumijemo da zajednica, u našem slučaju Grad Labin i Istarska županija, nemaju bezgranična sredstva namijenjena sportu, ali opet držimo da nije baš logično kako mi godišnje dobijemo manje sredstava od mjesečnog izdatka za hranu jednog konja! U klubu je sedam konja i 20 članica, od kojih je njih osam, u raznim dobnim skupinama, odradilo čitav niz treninga kao bi došle na natjecateljsku razinu. Dodamo li i činjenicu da je Nastasia najbolja istarska preponska jahačica u svojoj kategoriji, jasno je kako smo itekako organiziran i uspješan klub. Koji je k tome otvoren prema zajednici, organizira i višednevne škole jahanja kroz koje se kod djece ljubav prema konjima što utječe na njihov općeniti stav prema životinjama, o suodnosu svih živih bića. Dakako da tu možemo uvrstiti i ekologiju jer vjerujte mi svi ljudi koji se bave konjičkim sportovima jako cijene čistoću okruženja u kojem živimo. Ne, nikad se neću složiti s mišlju, koja se i nama zna podastrijeti kad se borimo za veća sredstva zajednice u kojoj živimo, kako je naš sport »naša briga«. Kao da smo neke obijesne, bogate osobe. Uostalom, od zajedničkog se novca održavaju svi sportski objekti, što su jako velika sredstava. Oni koji se u njima bave sportom ne plaćaju to korištenje. Nas koje o svemu same skrbimo, još se i podcjenjuje. Nadamo se ipak boljem razumijevanju, a jamčimo i sve brojnije dobre rezultate koji će valjda pozitivno djelovati i na određivanje visine proračunskih sredstava za naš sport i klub, rezolutna je Tina.

STUDIJ ZA KONJIČKE TRENERE

I potpuno je u pravu jer upravo je rad njenog kluba u svega deset godina značajno promijenio zanimanje za konjički sport. Posebno u Istri, gdje danas djeluje desetak klubova, baš kao što se organiziraju i brojna natjecanja s nemalim brojem gledatelja. Uvrstimo li i društveni kontekst o kojem je Družeta govorila, kao i činjenicu da većinu »sredstava za rad«, odnosno bavljenje sportom same pribavljaju, pa valjda je red da se taj sport prestane doživljavati, potpuno krivo pa i uvredljivo, kao zabava za »dokone bogatašice«.

- Mnogo vam je tu krivih stavova, površnosti i nebrige. Kako bih mogla biti trenerica, za što je potrebno fakultetsko obrazovanje, prije sedam godina uspjela sam zajedno s desetak kolega na zagrebačkom sveučilištu, konkretno na Kineziološkom fakultetu, pokrenuti smjer studija za konjičke trenere. Sve je dobro krenulo, no dolaskom pandemije i lockdowna došlo je do prekida koji se do dana današnjih nije riješio. Slala sam brojne upite, tražila nastavak i dolazak do diplome, no uvijek stižu nedefinirani odgovori. Sve što započnem, ja i završim. Učinit ću sve da nastavim studij i diplomiram, zaključuje Družeta.

A mi pak druženje u zanimljivom okruženju labinske Accordije privodimo kraju. S još jednom zanimljivom potvrdom kako svijet u pravilu mijenjaju pojedinci i njihova misija. Iako se iza vrata otvorenih na 6. rođendan Tine Družeta nije pojavio kunelić nego konj, sve što je zahvaljujući susretu s ta dva velika oka kasnije napravila u životu jako je pozitivno, poput koncentičnih krugova koje stvara kamen bačen u vodu izazvala u Labinu, Istri, široj regiji, pa tako i u čitavoj Hrvatskoj. Dok smo slušali Nastasiju Faragunu i bilježili njezine sportske uspjehe iskristalizirao nam se i stav kako je već na sceni i Škola Tine Dužete, jer Nastasia je u svakom slučaju njezina ne nasljednica, jer konjička karijera jako dugo traje, ali svakako - sljednica. A valjda će se i proračun koji po prvi put stvara novi gradonačelnik Labina Donald Blašković na znatno izdašniji način sjetiti i - Accordije.

RASIPANJE GNOJIVOM

Putovi suradnje koja bi unaprijedila rad Accordije su višestruki, ali jedan nam se nameće kao posebno zanimljiv. Konji mnogo jedu, tako da se i na drugoj strani probavnog lanca stvara nemala količina »materijala«. I to vrlo korisnog jer konjsko je gnojivo jedno od najcjenjenijih za mnoge poljoprivredne kulture. Pa tako i u maslinarstvu. S obzirom da je u Istri na milijune maslina, bi li bilo logično da se dio tog materijala preuzima u Accordiji? Ali ne - članice kluba muku muče s njegovim zbrinjavanjem, dok se masline znaju prihranjivati dehidriranim konjskim gnojivom. Koji dakako dolazi - iz uvoza. Ne bi li gradski ili županijski UO za poljoprivredu mogli organizirati preuzimanje i distribuciju gnojiva te tako na odličan način zadovoljiti poljoprivrednike, a s druge strane osigurati prijeko potrebna sredstva za rad konjičkih klubova?

Ana Marija Brđanović u predstavi »Tri sestre, ja« HNK-a Ivana pl. Zajca igra Mašu

TREBA ŽIVJETI. I POMOĆI DRUGIMA DA ŽIVE

Mi kao glumci često se povezujemo s likovima koje igramo, ali to publika ne vidi, to je skriveni dio procesa, koji ostaje zapečaćen u predstavi, ali oku nevidljiv. Ovdje je upravo taj proces uključen u izvedbu, glumac ne interpretira samo lik već iznosi sebe, svoje odnose, svoja iskustva. Glumac je tako i autor, dok Čehovljev tekst postaje njegov partner

Edita BURBURAN
Snimila Ana KRIŽANEC

Jučer je u Hrvatskom narodnom kazalištu Ivana pl. Zajca u Rijeci održana premijera predstave »Tri sestre, ja«, inspirirane klasikom Antona Pavloviča Čehova. Ipak, riječ je o izvedbi koja daleko nadilazi klasičnu interpretaciju, jer predstava donosi intimno svjedočanstvo glumačkog procesa, konkretnije to je predstava o stvaranju, prepoznavanju i dijeljenju osobnog iskustva. Redatelj Boris Liješević s ansamblom Hrvatske drame stvara prostor u kojem glumci ne tumače samo likove, već iznose dijelove vlastitih priča, osjećaja i sjećanja, stapajući Čehovljev svijet s vlastitim. U središtu tog emotivnog i introspektivnog kazališnog putovanja nalazi se i Ana Marija Brđanović, glumica osebujne senzibilnosti i suosjećajnog izraza, koja u predstavi utjelovljuje Mašu, možda najtišu, ali i najburniju među sestrama. Ana Marija, poznata po svojim autorskim projektima u okviru riječkog Kolektiva Igralke, i ovdje nastavlja istraživati granice između umjetnosti i osobnog iskustva. S Anom Marijom smo razgovarali o konceptu predstave, procesu rada s redateljem Borisom Liješevićem, glumačkom istraživanju, ali i o njezinom umjetničkom putu, angažiranosti te osobnim temama koje progovaraju kroz njezin rad.

GLUMCI I PUBLIKA

Jučer je bila premijera Čehovljeve drame »Tri sestre, ja«, što nije klasična interpretacija tog dramskog komada već intimno svjedočanstvo glumačkog procesa i stvaranja. Možete li nam otkriti nešto više o tom konceptu i kako je nastajala predstava?

- Prije prve probe, s redateljem Borisom Liješevićem razgovarali smo o načinu na koji se povezujemo s djelom, i već je u tom trenutku krenuo proces istraživanja i rada na predstavi. Zamolio nas je da nakon čitanja drame »Tri sestre« zavirimo u sebe i zapišemo asocijacije, prepoznavanja u likovima, čak i snove ili nešto drugo što drama u nama probudi. Na probama smo eksperimentirali, tražili što od Čehova komunicira s nama, što razumijemo iskustveno. Redatelj bi često postavljao pitanja nakon izgovorenog teksta: Jesi li ti proživjela tako nešto? S čime ovo možeš povezati u sebi? I onda bi krenula improvizacija u kojoj bismo mi iznosili vlastita iskustva i formirali ih u priču koja je jasno povezana s likom koji igramo. No, te priče su univerzalne, tiču se kolektiva, jer progovaraju o tome kako je to biti čovjekom. Mi kao glumci često se na taj način povezujemo s likovima koje igramo, ali to publika ne vidi, to je skriveni dio procesa, koji ostaje zapečaćen u predstavi, ali je oku nevidljiv. Ovdje je upravo taj proces uključen u izvedbu, glumac ne interpretira samo lik već iznosi sebe, svoje odnose, svoja iskustva. Glumac je tako i autor, dok Čehovljev tekst postaje njegov partner.

Čehovljev tekst star je više od stoljeća i kao što ste spomenuli, obrađuje univerzalne teme. Što mislite, kako se publika danas, u ovom specifičnom vremenu i kontekstu, može povezati s pričom triju sestara?

- Mislim kako smo često kao ljudi osuđeni na prihvaćanja nekih stvari u životu koje ne možemo promijeniti. Ni sama ne znam koliko je to istina, koliko zabluda, no

GLUMAČKE RADIONICE ZA DJECU

S kolegom Denijem Sankovićem vodite posebnu glumačku radionicu namijenjenu pučkoškolcima, kako djeca reagiraju na vas i kako vi na njih? Što vam je važno naučiti ih?

- Obožavam raditi s Denijem, mislim da smo super tim. Djeca na nas reagiraju radoznalo, iskreno, radionice započinjemo igrama koje služe zagrijavanju, i mi se zabavljamo i zagrijavamo zajedno s njima. Djeca nas razvesele, pristupamo im s pažnjom i važno nam je naučiti ih da slušaju jedni druge i da se ne boje pogrešaka. Glumačke radionice, između ostalog, sjajna su prilika za učenjem o suradnji i poštovanju.

prihvaćanje je kompleksno, može biti bolno, može biti oslobađajuće. Mislim da je to ono što Čehov u svojoj drami predstavlja i što je apsolutno univerzalno i aktualno, i ono što publiku uvijek može povezati s pričom »Tri sestre«. Osim toga, tu su i ljudske sudbine poput nesretne ljubavi, nezadovoljstva s poslom, želja za boljim životom, ali i poroci, pogrešne odluke, nepravde i još mnogo toga bliskog nam i danas. Što se tiče predstave, ona razbija zid između publike i glumaca, glumci se često obraćaju direktno publici pa u svakom našem obraćanju je utkano pitanje: »Kad ste se vi tako osjećali? Koja je vaša asocijacija?« Naravno, ne tražimo odgovore od publike, ali mislim kako ovakav pristup teatru angažira misao publike aktivnije, jer je, uistinu, izgovorena riječ upućena njima.

INTIMNO OKRUŽENJE

Moglo bi se reći kako vam je redatelj Boris Liješević dao slobodu stvaranju likova, ipak koliko su glumačka proživljavanja bila sukladna vašim očekivanjima, odnosno kako je prošla ova neobična i pomalo hrabra suradnja?

- Ovakva vrsta rada uistinu je izazovna, ali i uzvraća mnogo. Kako je u predstavi fokus više na osobnom, a manje na glumačkom u smislu karakternih uloga, takvo je i moje iskustvo ove suradnje. Apsolutno najljepše i najvažnije što mi se dogodilo tijekom procesa jest to što sam imala priliku još bolje upoznati kolege iz ansambla. Stvorilo se intimno okruženje u kojem smo se otvarali jedni drugima, dijelili priče iz djetinjstva, stvari koje nas bole, sjećanja koja su nam se urezala i svatko je imao svoj prostor i vrijeme. Ansambl Hrvatske drame divan je, među nama postoji stvarna zajednica, podrška i ljubav i toliko sam sretna što sam dio njega, a ovaj proces nas je zbližio još više i povezao još dublje. Autorski tim bio je podrška i svi su redom divni ljudi, tako da je svako naše otvaranje primljeno nježno i s pažnjom.

Što će gledatelji moći očekivati kroz ovu dramsku igru, na čemu je zapravo akcent?

- Akcent je, rekla bih, na suosjećanju. Mislim da ga predstava nudi, ali i gradi.

Čehov kao pisac uvijek ostavlja prostor susreta sa samim sobom, Vi ste odabrali lik srednje sestre Maše, zbog čega vam je taj lik blizak?

- Sjetna sam duša, i čitajući »Tri sestre« iščitala sam Mašinu sjetu, njenu bol i ljutnju zbog, kako kaže na kraju drame »promašenog života«. Rekla bih da je naša povezanost u dubokim emocijama, što i jest neka linija povezivanja s njom koju iznosim pred publikom. Ona žudi za srećom, a osjeća kako joj je vrijeme kliznulo kroz prste. Povezala sam se s njenom tugom, njenom melankolijom. Razumijem odakle dolazi njena grubost, inteligentna je, a svedena na prostor u kojem nema nikakve stimulacije i ona vene. Zaljubila sam se u njezinu zaljubljenost u Veršinjina, kojeg igra moj prijatelj i kolega Deni Sanković, zaljubila sam se u radost koju joj je ta ljubav donijela, ali bol koja ostaje nakon što njena ljubav nije ostvarena kao potvrda je da od svog života ne može pobjeći preko druge osobe i da je nitko neće spasiti. Zamišljam da postoji peti čin u drami i da je Maša odlučila spasiti samu sebe.

CURE I BAKICE

U HNK-u Zajc ostvarili ste brojne uloge, ali i izvan njega ste vrlo aktivni, naime osnivačica ste Kolektivnih igralki, kazalište inspirirano osobno i politički aktualnim temama, kako je došlo do ideje o osnivanju?

- Moje kolegice s klase i prijateljice Sendi Sotlar, Vanda Velagić, Anja Sabol i ja znale smo da imamo slične svjetonazore i slagale smo u stvarima koje su nam važne u praktičnom smislu, znale smo da ćemo osnivanjem kolektiva raditi svašta, od postavljanja scenografije do PR-a i bile smo spremne na to. Htjele smo biti neovisne u traženju posla i odlučile smo da mi kao tim želimo birati naše suradnike i suradnice, a ne ovisiti o tome hoće li netko odabrati nas. Već od akademije znale smo kako želimo raditi kazalište koje je važno za društvo i da se želimo baviti temama koje smatramo važnim. Tako su primjerice naše Bakice stavile pod reflektor temu o kojoj se ne govori dovoljno javno, dok s druge strane Cure tematiziraju aktualna pitanja, ali kroz osobna iskustva. Rekla bih da biramo ono čime ćemo se baviti prema tome što nas muči. Svakako, tema ima dovoljno za do kraja života.

Osim brojnih gostovanja za svoj rad dobile ste i nekoliko nagrada, koliko je publika zapravo željna ovakvih predstava?

- Posljednju nagradu dobile smo upravo od publike za predstavu Cure na festivalu Zuricher Theater Spektakel, a diptih Cure i Borba osvojio je ukupno 14 nagrada u dvije godine! Imamo stvarno ugodna iskustva s publikom, često nakon predstave ostanu podijeliti vlastite dojmove, nekad i osobne priče, podržavaju naš rad i rado dođu na predstave. Veliki problem je što u Rijeci nemamo adekvatnih izvedbenih prostora za nezavisnu scenu, tako da nismo u mogućnosti igrati našu predstavu »Majke« koja je imala premijeru ove godine. Žao nam je što je naša sadašnja i potencijalno nova publika ne može vidjeti. No, predstava nakon premijere na Brijunima, u Rijeci, Zagrebu i Ljubljani gostuje na regionalnom festivalu Ruta.

Pretpostavljam kako je vrlo različito djelovati u sklopu nacionalne kuće ili u okviru manje scene kao što su Kolektiv Igralke. Što vama osobno donosi velika scena, a čemu ste posvećeni kad radite u svojoj glumačkoj družini?

- Različito je, ali volim oboje! Još uvijek me zanimaju i usrećuju različiti tipovi predstava, procesa, ljudi, scena… U sklopu nacionalne kuće uživam biti fokusirana na glumački zadatak, obožavam naše predivno kazalište, ljude koji ga čine. U Igralkama volim našu svestranost, cijenim ogromne kapacitete i velike sposobnosti kolegica, prilike koje zajedno stvaramo. Koliko god može biti različito, za mene je oboje ljubav.

POREMAĆAJI PREHRANE

Osim tema koje ste već obradili, imate li neku ideju ili želju za budućim projektom u okviru Kolektiva Igralke?

- Igralke pripremaju novu predstavu, ali još je rano za otkrivanje detalja!

Irina, Olga i Maša u HNK-u Ivana pl. Zajca

DRAŽEN ŠOKČEVIĆ

DOGODINE POLUMARATON

Osim glume koji su vaši interesi, primjerice kako održavate kondiciju?

- Volim raditi kolače i druge slastice, obožavam slatko i obožavam smišljati nove recepte. Ne zapisujem ih jer me uvijek nekako zanima isprobati idući recept, ali neću si oprostiti da nisam zapisala cheesecake od karamele koji sam napravila nedavno. Kondiciju održavam u teretani, nekad uspješnije, nekad s fazama u kojim mjesecima ne znam gdje mi je članska iskaznica. Onda pregrizem lijenost i krenem ispočetka. Mnogo puta u fokus sam stavila trčanje koje obožavam, pa evo i sad. Bila sam na prvoj trci u životu, u Ljubljani, s mojom velikom podrškom kolegicom Serenom Ferraiuolo iz Talijanske drame i bilo je divno. Ove godine trčala sam 10 kilometara, a iduće ciljam 21 kilometar.

S obzirom na to da ste u »Zajcu« radili i kao asistentica režije, te voditeljica dramskog studija Kamov i asistentica ravnateljice drame, jeste li razmišljali baviti se i režijom?

- Režija je nešto čemu se divim, trenutno ne razmišljam aktivno o bavljenju režijom, ali apsolutno ostavljam otvorenu tu mogućnost. Voljela bih još studirati, srećom u glumi je uvijek prilika za naučiti nešto novo i to je jedan od mnogih razloga zašto volim moj posao.

Koju temu biste voljeli obraditi?

- Voljela bih raditi predstavu o poremećajima u prehrani. Mislim da se kod nas ne govori dovoljno o tome, da su poremećaji u prehrani mnogima zapravo prilično strani, a sigurna sam da ima mnogih koji misle da je neuhranjenost jedini simptom koji ukazuje na to da netko boluje. Kako sam i sama imala taj problem, a znam i mnogo djevojaka sa sličnim iskustvima, u raznim fazama moje kilaže dobivala sam razne komentare na izgled i mnogo njih je negativno utjecalo na mene, a znam da ljudi nisu svjesno okrutni nego brinu, i jednostavno nisu upoznati s problematikom poremećaja.

Koliko i kako je to razdoblje utjecalo na razvoj vaše osobnosti, općenito promišljanja?

- Često mislim da je moje promišljanje na neki način utjecalo na to da imam poremećaj u prehrani. Silno sam htjela i kasnije uživala u osjećaju kontrole kojeg sam sebi stvarala kontroliranjem načina na koji se hranim, sve dok kontrolu nisam potpuno izgubila. Nikad nije bilo vrijedno, osim za naučiti da vrijeme nije vrijedno bacati i da, kako kaže Maša: »Treba živjeti!« A ja bih nadodala - i pomoći drugima da žive.

VARAŽDIN I OBITELJ

Odrasli ste u Varaždinu, ali Rijeku često spominjete kao svoj dom, što vas je najviše privuklo?

- Rijeka je moj dom zasigurno, ali to ne znači da će Varaždin ikad prestati biti. U Varaždinu je moja obitelj, i prijatelji, kazalište uz koje sam odrastala, što me uvelike formiralo i zauvijek će biti važno. Ali u Rijeci sam dvanaest godina i Rijeka je drugi dio mog sazrijevanja i formiranja, velikih prijateljstva i mog posla kojeg živim. U Rijeci vidim veliki potencijal za razvojem grada, ima puno potreba što znači i mnogo prilika. Rijeka je i idealna lokacija, sve je blizu, planine, šume, more… I definitivno ne bih više nikad htjela živjeti bez mora u blizini.

Vaš izbor zanimanja čini se kako je samo nadogradio obiteljski image, naime vaš je otac pijanist, za majku ste rekli da divno piše, a vaš brat svira gitaru, zasigurno ste imali veliku podršku obitelji, hoće li doći i na ovu premijeru?

- Moja obitelj je stvarno velika podrška, od prvog dana. Vjerujem da bi bilo tako i da nisam odabrala umjetničko zanimanje. Moj tata Davor stekao je doktorat znanosti iz područja odgojnih znanosti pred deset godina i profesor je u Glazbenoj školi u Varaždinu te član Varaždinskog trija. Mama, Edit, napisala je roman prvijenac čije će predstavljanje biti u Rijeci 2.12. u Gradskoj knjižnici, a brat Andro je završio Glazbenu školu, inače je svestran i ostvaruje se i u drugim smjerovima. S predstavom »Tri sestre, ja« gostujemo u Varaždinu, već dva tjedna nakon premijere, tako da će je tamo pogledati, čemu se silno radujem.

Osim u kazalištu okušali ste se i na filmu, kakva su vaša iskustva i pripremate li možda nešto na tom polju?

- Početkom ove godine u Rijeci završeno je snimanje filma »Soba 23«, u režiji Davida Petrovića i Artema Dushkina, čiju premijeru svi jedva čekamo. Oko tog filma skupila se super ekipa i bilo je veliko zadovoljstvo raditi s njima. Nadam se da ću imati prilike pripremati još mnogo toga na tom polju.

Dok pripremate »komunicirate« s likom, odnosno glumačkim zadatkom, koliko vas to intimno dodiruje? Navedu li vas ponekad likovi na osobna promišljanja, naučite li nešto od njih? Ima li neki koji vas se posebno dojmio i zašto)

- Volim likove koje igram, trudim se u njih udahnuti što više života i ti likovi su satkani dijelovima mog iskustva sebe ili drugih i nakon što predstava više ne igra, ja ih nekako sačuvam u sebi, čini mi se za do kraja života.

I za kraj što je za vas gluma?

- Vjerujem da bih svaki dan mogla drugačije odgovoriti na to pitanje, jer svaki dan ona je za mene nešto malo drugačije i uživam u našem osluškivanju, pa tako mogu reći da je za mene u ovom procesu gluma bila - iskrenost.

> **Rijeka je moj dom zasigurno, ali to ne znači da će Varaždin ikad prestati biti. U Varaždinu je moja obitelj, i prijatelji, kazalište uz koje sam odrastala, što me uvelike formiralo i zauvijek će biti važno. Ali u Rijeci sam dvanaest godina i Rijeka je drugi dio mog sazrijevanja i formiranja, velikih prijateljstava i mog posla koji živim**

»Južina«, koja je otvorila Pulski filmski festival, prikazana i u Zagrebu

DA JE TARANTINO IZ KAŠTEL SUĆURCA, OVO BI MU BIO DEBI

Kad sam pisao film, skužio sam kroz razgovor s bratom da moram u filmu imati nekog repera, nekog tko pokušava biti reper, uvijek i ma jedan takav u ekipi. Onda sam razmišljao koga uzeti za film pa je do mene došla informacija da se Grše želi okušati u glumi. Stupili smo u kontakt s njim i super da je došao, kaže redatelj Ante Marin

PRIVATNA ARHIVA

Tonka PAVIĆ

U četvrtak, 10. srpnja, 72. Pulski filmski festival svečano je otvoren u pulskoj Areni premijerom komedije »Južina« redatelja Ante Marina. U najljepšem kinu pod zvijezdama, Damir Urban izveo je prvo Lijepu našu, a onda zapjevao i »Krasna zemljo, Istro mila«, dok je sve iz prvog reda pozorno promatrao i hrvatski predsjednik Zoran Milanović. Najvažnije, i Marinov debitantski film imao je lijep prijem.

U subotu, 11. listopada u 20 sati, u Zagrebu, u Medulićevoj 30, u prostorijama mjesnog odbora, »Južina« se odvrtila na znatno manjem platnu od onog pulskog. Projekciju je organizirao Blank_filmski inkubator, mala tvornica budućih redatelja, mjesto koje je nekada pohađao i sam Marin sa željom da nauči kako se stvaraju filmovi. U publici blankovci, znatiželjnici, i redatelj s kojim je publika imala priliku razgovarati i prije i poslije projekcije. Idealna prilika da se iz prve ruke čuje i vidi kako domaći filmovi žive nakon velikih festivala i prikazivanja u velikim kinodvoranama.

MIKROBUDŽETIRANJE

Domaćin projekcije bio je Dario Juričan, redatelj i producent, ali i sastavni član Blank_filmskog inkubatora. Njegova ideja da se filmovi prikazuju po kvartovima omogućila je ovaj susret i projekciju. Juričan i Marin su i prije filma ulovili vremena popričati pred svima, prvo o financijama. »Južina« je snimljena zahvaljujući mikro budžetiranju od strane HAVC-a, financijskom modelu koji više i ne postoji. Nekoliko je filmova snimljeno na taj način, primjerice Pelikan i Dobra Djeca. Sredstva možda jesu bila mala, ali kako je kazao, Marin ne sumnja da se prilika za snimanje filma jedino tako i mogla dogoditi, i to još po vlastitom scenariju.

- Odnosno, dočekao bih ja to, ali bi mi trebalo malo više vremena, kaže Marin.

Mikro budžetiranje »krivo« je i za samo 17 dana snimanja, iako je Marin priznao da je njemu takav tempo zapravo u ovom trenutku i odgovarao.

- Meni se taj princip sviđa. Što se mene tiče, što kraće i efikasnije to bolje, iskreno će Marin.

U planu je i snimanje nastavaka »Južine« - »Bura« i »Bonaca«. Pitali smo Marina nada li se nešto većem budžetu ovaj put, i kolikom.

- Koliko nam daju, jedino je što je Marin u ovom trenutku i mogao reći.

SCENARIJ

Priča »Južine« vezana je uz Split, uz zgradu četverokatnicu i njezine stanare, od onih u prizemlju pa sve do vrha zgrade. Juričan je Marina pitao i kako je našao glumce, jer su sjajni. A Marin objašnjava da se ograničio na Split te priznaje kako to nije činio na klasičan način pa tako nije održao niti jednu audiciju. Tražio je glumce koji bi mogli odgovarati viziji u njegovoj glavi, one za koje je pretpostavljao da će dobro surađivati u dobroj atmosferi. Podijelio im je scenarij, a glumci su, neki od njih, gotovo pa sami, intuitivno, birali uloge za koje im se činilo da su stvorene baš za njih.

- Ugodna atmosfera najbolja je za kreativan rad. Najkreativniji sam u ugodnoj atmosferi. I koliko god nismo imali para, koliko god nam je bilo teško, mislim da smo uspjeli imati ugodnu atmosferu, istaknuo je Marin.

Marin je završio filmsku dramaturgiju pa je i sad više puta naglasio kako je i scenarist »Južine« prije svega ostalog.

- Mislim da se općenito uloga scenarista nepravedno gura sa strane. Uvijek se spominje samo redatelja. Vjerujem da je i netko drugi napisao film, a da sam ga ja samo režirao, da bi bilo isto, samo bi se pričalo o Anti Marinu redatelju, a scenarista nitko ne bi spomenuo, uvjeren je Marin.

A na pitanje publike jesu li scenarist Marin i redatelj Marin bili u dobrim odnosima tijekom snimanja, odgovor je bio potvrdan.

- Jesu. Jedan svoj posao završi, drugi krene napraviti svoj, odgovara Marin.

Ono najbitnije za buduće redatelje i scenariste u prostoriji Marin je izgovorio nakon što je priznao da je prije ovog dugometražnog filma snimio samo dva kratka filma.

- Nisam imao nekog prevelikog režijskog iskustva, ali imam dosta iskustva u radu s mladima. I izviđač sam. Smiješno je, ali realno da nisam izviđač od malena, mi sad ne bismo gledali »Južinu«. Jer izviđači nisu samo smiješno vezanje čvorova i kratke hlače, već je organizacija ljudi, timski rad. Kao stariji izviđač boravio sam s grupama djece u šumi, učio ih orijentaciji u prirodi i bio odgovoran za njih i to je stres koji se ne može ponoviti na snimanju dugog igranog filma. Ušao sam mirno u sve jer sam neke intenzivnije stvari prošao od toga. Sve je to rad s ljudima; rad s djecom, mladima, glumicama, glumcima, objašnjava Marin, nastavljajući kako je mladim Blankovcima najvažnije bit uporan i puno raditi i da ako žele dobro

Do pola scenarija film sam mislio nazvati »Portun«, ali sam onda shvatio da film koji se zove »Portun« nitko ne bi gledao. »Južina« u filmu prvotno i jest zamišljena, tako da bude i kiše i oblaka, ali baš smo potrefili najljepši drugi mjesec u Splitu, što se vremena tiče

STRASTVENI NAVIJAČ MILANSKOG INTERA

Ne treba biti veliki poznavatelj nogometa da bi se primijetilo kako film obiluje motivima koji redatelja odaju kao strastvenog navijača milanskog Intera. Na zidu jednog od stanova visi Interov dres, na četvrtom katu žive braća koja se, nimalo slučajno, zovu Adriano i Ronaldo (onaj pravi, naravno), dok je Alvaro Recoba prikazan kao junak veći od života. Marin je, očito, ovdje udovoljio i vlastitoj ljubavi. Ljubav prema Interu ide toliko daleko da se on i prijatelji često šale kako svaka loša kritika filma može doći jedino od – milanista.

pisati, moraju puno pisati te da je isto tako i s režijom.

PORTUN

U tom se trenutku improvizirano kino u Medulićevoj 30 moglo zamračiti. Iako je Marinu rečeno da može otići i ubiti 80 minuta filma negdje na pivu, on je to odbio.

- Neću nigdje. Hoću gledati film, reče Marin, priznajući da mu je uvijek drago gledati reakcije ljudi, a pogotovo mladih filmofila pa je sjeo iza svih i pomno pratio.

Na kraju filma Marina je dočekao aplauz te se razgovor mogao nastaviti. Nova runda razgovora najprije se dotakla komentara gledatelja koji su tvrdili da nema puno južine u »Južini«. I redatelj i publika složili su se da južine ne mora nužno biti kako bi naslov bio pogođen.

- Bura i Bonaca neće imati nikakve s vremenom. Zapravo, do pola scenarija film sam mislio nazvati »Portun«, ali sam onda shvatio da film koji se zove »Portun« nitko ne bi gledao. »Južina« u filmu prvotno i jest zamišljena, tako da bude i kiše i oblaka, ali baš smo potrefili najljepši drugi mjesec u Splitu, što se vremena tiče«, požalio se publici Marin, nastavljajući kako su mogli ili čekat gore vrijeme i cijeli set prevrnuti naopako ili snimati u onih 17 snimajućih dana koje su imali na raspolaganju.

- Pa smo snimali. Ne vidim problem u tome, mislim da je film strukturiran »južinasto«– uvlačimo se svugdje, sve je pomaknuto i nervozno pa na kraju eskalira, da bi zatim ponovno sve bilo lijepo, kazao je Marin.

Kako je istaknuo, južina je zapravo puhala jedino kad su se snimale scene s djecom i na dan kada je na snimanje svoje kratke, ali upečatljive scene došao reper Grše. Publiku je zainteresiralo otkud uopće Grše u filmu.

- Kad sam pisao film, skužio sam kroz razgovor s bratom da moram u filmu imati nekog repera, nekog tko pokušava biti reper, uvijek ima jedan takav u ekipi. Otud scena. Onda sam razmišljao koga uzeti za film pa je do mene došla informacija da se Grše želi okušati u glumi. Stupili smo u kontakt s njim i super da je došao, kaže Marin.

Grše i on upoznali su se na dan snimanja. Grše je došao ravno s velikog koncerta u Domu sportova, a to da je scena s Gršom potpuno autentična, ona u kojoj lik kojeg igra Paško Vukasović maltretira Gršu na dječjem rođendanu svojim lošim repanjem, potvrdio je sam i Grše.

O Pula film festivalu Marin ima samo lijepe riječi. Kako je rekao, bilo je to super iskustvo, najbolje moguće, i to ne samo zato što bi bez Pule bilo neizvedivo s tako malo sredstava postići kvalitetan marketing filma. Ovako su film, prije široke distribucije u Cinestar kinima, zahvaljujući kinu Mediteran i Kino mreži, vidjeli i

Nisam imao nekog prevelikog režijskog iskustva, ali imam dosta iskustva u radu s mladima. I izviđač sam. Smiješno je, ali realno, da nisam izviđač od malena, mi sad ne bismo gledali »Južinu«. Jer izviđači nisu samo smiješno vezanje čvorova i kratke hlače, već je to organizacija ljudi

Akcija!

Sa snimanja filma »Južina«

Predah na setu

PETRA CRNJEC

Film o mladima

Mislim da se općenito uloga scenarista nepravedno gura sa strane. Uvijek se spominje samo redatelja. Vjerujem da je i netko drugi napisao film, a da sam ga ja samo režirao, da bi bilo isto, samo bi se pričalo o Anti Marinu redatelju, a scenarista nitko ne bi spomenuo

Split, i Pula, i Rijeka. Kako nam govori Marin, »Južina« se nije svugdje isto niti gledala niti doživjela pa su se tako gledatelji u Puli počeli smijati već na prve minute filma, dok je u Splitu za isto trebalo nekih 15-ak minuta.

CRNA BURA

U Rijeci su ga domaćini već prije projekcije upozorili da tamošnja publika nije sklona burnim reakcijama tijekom prikazivanja filmova. I doista, dvorana je ostala mirna, iako su mu nakon projekcije brojni gledatelji prišli i rekli kako im se film svidio. S druge strane, scenarist Marin od početka je imao namjeru filmom i humorom obuhvatiti široku publiku, sve generacije, pa i u tom pogledu film donosi nekoliko zanimljivih zapažanja.

- Na rečenicu iz filma da je telefon samo za starčad i lopove, na to se nitko nije nasmijao osim sad Darija Juričana. A na rečenicu o nogometnim trenerima da »vode press konferenciju u tuti, a utakmicu u odijelu svi su se nasmijali,« primijetio je Marin.

Na što se točno nasmijao Zoran Milanović tijekom projekcije u Puli nije poznato, no pažljivi promatrači zabilježili su da se barem tri puta iskreno nasmiješio gledajući »Južinu«, a poslije se Marinu i osobno obratio, komentirajući kako bi »Južina« jednoga dana mogla postati i kultni hrvatski film.

Dobra vijest za obožavatelje jest da će se neki od likova iz »Južine« ponovno pojaviti i u nastavcima – »Buri« i »Bonaci«.

- Na kraju filma piše: »Toma, Adriano i Ronaldo će se vratiti kad zapuše bura«. Naglasak će biti na njima trojici, otkrio nam je Marin te najavio kako će, iako on kao scenarist bez humora ne može, »Bura« zapravo biti podosta crna.

Ostaje pitanje što bi na sve to rekao autor komentara na Letterboxdu koji je nakon gledanja »Južine« napisao: »Da je Tarantino iz Kaštel Sućurca, ovo bi mu bio debi!«

- Ima i Tarantinovog utjecaja zasigurno. Ponešto crnog humora, ponekih tarantinovskih dijaloških rješenja, a ako ništa drugo, tu su i ona žuta slova na špici koja odmah prizivaju Tarantinov potpis, priznaje Marin te negira jedino da je iz Kaštel Sućuraca.

Prikazati film kojim je otvorena ovogodišnja Pula u prostorijama MO-a u Deželićevoj pokazalo se kao dobra odluka. Nije se teško složiti s Marinom, koji vjeruje da bi hrvatski film bio znatno gledaniji kada bi se naši filmaši više približili ljudima, osluškujući publiku iz neposredne blizine.

- I da shvate da je je lako snimiti film ako imaš iskustvo izviđača, prokomentiramo.

- U izviđačima dobiješ sve, izgradiš se kao osoba i koristan član zajednice, najbolja stvar koju možeš napravit za svoje dijete je upisat ga u izviđače, iskreno će Marin.

Anthea Vojvodić i Danijela Mikola Almaši imaju neobično zanimanje

SIMBOLIČNI MATIČARI SUDBONOSNO »DA« ČINE POSEBNIM

Simbolični matičar je, prema mišljenju naših sugovornica Anthee Vojvodić i Danijele Mikola Almaši, osoba koja u ceremoniju vjenčanja može unijeti toliko toga što parovi u pravilu nemaju u službenoj ceremoniji u matičnom uredu, pa čak ni kada pravi matičar vodi vjenčanje na lokaciji

Anthea je vodila obnovu zavjeta uz zalazak sunca na Vojaku

HRVOJE KOSIR

Sanda MILINKOVIĆ FRANK

Vjenčanja su jedan od najljepših dana u životu parova koji odluče svoju ljubav učiniti »službenom«, a iako kod nas još uvijek dominiraju tradicionalna slavlja i običaji, sve se više parova odlučuje na što »bezbolnije«, intimnije i ležernije varijante u manjem krugu bliskih ljudi. Razlog takve odluke djelomično su financijske mogućnosti, ali i želja da mladencima dan prođe onako kako žele baš oni, a ne u pokušaju udovoljavanja 200 članova šire obitelji koje su vidjeli možda jednom u životu. Trend koji sve više postaje aktualan na našim prostorima su i simbolični matičari koji vode pomalo drukčije ceremonije, odvojene od puke službenosti i formalnosti standardnih obreda, dajući prioritet željama mladenaca i lokacijama do kojih mnogi službeni matičari možda ne bi niti stigli. Upravo se takvim ceremonijama bave naše sugovornice, Anthea Vojvodić iz Rijeke i Danijela Mikola Almaši iz Osijeka, složne u tome da simbolični matičar u obred donosi puno osobniji pristup. Njihove su priče s vjenčanjima započele sasvim slučajno. Anthei je zanimanje službenog matičara zvučalo apsolutno posebno i čitavo joj vrijeme živjelo negdje u podsvijesti, a onda je posjetila radionicu o tome kako postati simbolični matičar. Kada je na radionici napisala svoju prvu ceremoniju »od nule«, u njoj se rodila neočekivana ljubav prema onome što radi.

- Meni je prije svega to ogromna čast jer ovdje pričamo o nečemu što se događa jednom u životu i kada ljudi za to odaberu tebe, jedino ispravno reći je, da je to čast! Moja je uloga da mladence na najljepši način na koji mogu uvedem u brak i da ceremonija za njih bude jedinstvena i nešto što će zauvijek pamtiti, kaže Anthea.

OSOBNO I INTIMNO

Danijela se pak poslom simboličke matičarke počela baviti prije tri godine, kada ju je prijateljica pitala bi li joj htjela »odglumiti« matičarku na vjenčanju, što joj je odgovaralo jer nema strah od javnog nastupa ili, kako sama kaže u šali, nema »ni stida ni srama«.

- Ona i njen muž već su bili u ranijim brakovima i sada su se mogli vjenčati samo kod matičara, a silno je željela imati lijepu ceremoniju na otvorenom. Kako su matični uredi znatno poskupili usluge izlazaka službenih matičara na lokacijska vjenčanja, tako su se odlučili vjenčati u uredu, a za ceremoniju potražiti »lažnog« matičara. Prvo iskustvo »lažnog« matičara mi se jako svidjelo i zato sam počela intenzivnije razmišljati o tom poslu, kaže Danijela.

Simbolični matičar je, po njezinom mišljenju, osoba koja u ceremoniju vjenčanja može unijeti toliko toga što parovi u pravilu nemaju u službenoj ceremoniji u matičnom uredu, pa čak ni kada pravi matičar vodi vjenčanje na lokaciji. Kaže da su tekstovi mahom isto službeno izgovaranje onoga što mora biti pročitano, bez emocija, duše, romantike i »osobne priče«, odnosno svega onoga što u ceremoniju uključuje simboličan matičar, što je posao koji jako voli.

- Posao je na neki način vrlo osoban i intiman, između mene i mladenaca koje mi je bitno upoznati pa uvijek s njima provedem sat ili dva u osobnom razgovoru ili putem videopoziva, tijekom čega mi kažu što bi htjeli, a što ne. Iz toga izvučem sve što mi je potrebno o njima, njihovoj vezi i svemu što integriram u svoj govor na ceremoniji. Najviše volim kada mi daju mogućnost da govor bude i zabavan, i smiješan, i romantičan, a nekada i dirljiv, jer to sve čini ljubav, vezu, par i brak, kaže Danijela i dodaje da tako od mladenaca upije njihovu ljubav, povezanost, energiju,

ČEMU SIMBOLIČAN MATIČAR?

Danijela naglašava da simbolični matičar možda nema zakonsku važnost kao službeni te da na društvenim mrežama najčešće čita komentare poput »čemu lažni matičar ako nema zakonsku važnost«,«svatko može biti lažni matičar«, ili »uopće ne razumijem svrhu lažnog matičara«, na što kaže da svi koji tako razmišljaju naprosto trebaju prisustvovati vjenčanju koje vodi simbolični matičar.

- To je jedna sasvim drukčija dimenzija vjenčanja, mladenci su opušteni jer su me upoznali, očekuju govor koji je prilagođen njima i samim time su jako znatiželjni, znaju da će sve biti ležerno i zanimljivo. Znaju da će u toj ceremoniji dobiti i formalni govor koji je posve identičan onome koji čuju u matičnom uredu, razmijeniti prstenje te potpisati vjenčani list, a dodatno će dobiti personalizirani pristup, mogućnost da sami iskažu svoje zavjete jedno drugome, pa da i kumovi imaju ulogu u ceremoniji ako žele. Sve skupa je doživljaj koji zapamte i mladenci i njihovi gosti, pojašnjava.

PRIVATNA ARHIVA

Mladenci Tara i Alen oduševili su Danijelu

DANIJELA KAO SIMBOLIČNI MATIČAR RADI PO ČITAVOJ HRVATSKOJ, A KAO POSEBNE LOKACIJE IZDVAJA ILOK I DVORAC PRINCIPOVAC, DANKOVE DVORE U RAKOVCU TE VJENČANJE NA BRDU KOD PRIMOŠTENA

želje i očekivanja, zbog čega im jedva čeka pročitati svoj kreirani govor i usrećiti ih, kao da stavlja krunu na njihovu ljubav. Zbog toga se trudi da govori budu savršeni, a kada vidi njihove osmijehe, sreću, poljubac, poglede i stavljanje prstena, sretna je čitav tjedan.

Anthea napominje da je najveća razlika između simboličnog i službenog matičara, ako stavimo cijenu na stranu, upravo njihova priča.

- Iako ima državnih matičara koji pristanu dodati rečenicu, dvije o mladencima, oni su ekstremno rijetki, a ja, s druge strane, cijelu ceremoniju krojim oko te priče. Na primjer, ako mladenci vole putovati, ceremoniju mogu započeti rečenicom poput: »Brak je putovanje na koje danas krećete skupa, a vodič vam je ljubav«, i onda personaliziram cijeli tekst i zavjete po priči i njihovim zahtjevima, pojašnjava.

POZIV IZ ŠVEDSKE

Kaže da su svi parovi s kojima se dosad susrela bili ekstremno opušteni i otvoreni, puštajući se »njoj u ruke«. Jedno od pitanja koje im postavlja je ono o vrsti ceremonije, žele li da bude više romantična ili šaljiva, a mladenci najčešće odabiru »pola-pola«, za što kaže da na kraju predstavlja savršen odabir. Danijela komentira da parovi koji se odlučuju

PRIVATNA ARHIVA

Posao je na neki način vrlo osoban i intiman, između mene i mladenaca koje mi je bitno upoznati pa uvijek s njima provedem sat ili dva u osobnom razgovoru

DANIJELA MIKOLA ALMAŠI

na simboličnog matičara najčešće dolaze iz različitih kultura, a možda i država, pa žele vjenčanje na dva jezika, imaju situaciju da se ne žele vjenčati u crkvi, a ipak žele ceremoniju, a neki žele da se u ceremoniju integrira poseban ritual, običaj ili njima bitan detalj, a sve to se zrcali i u govoru pripremljenom za njih.

- Uglavnom žele kombinaciju formalnog i neformalnog, da vjenčanje bude ležerno i zabavno, da bude i smijeha, i zezancije. Uvijek vole da ispričam njihovu ljubavnu priču i spomenem ono što je njima bitno, dodaje.

Pritom je iznimno važan dogovor s mladencima pa Anthea prilikom ugovaranja ceremonije šalje kratki upitnik koji ispunjavaju podacima, imenima kumova i roditelja, a potom, kako sama kaže, pušta mladence na miru i započinje pisanje uvodnog dijela ceremonije i zavjeta. Mladence službeno upoznaje dva do tri mjeseca prije ceremonije, kada joj ispričaju o sebi sve što im padne na pamet i što žele podijeliti s njom, dogovarajući detalje i komentirajući dotad sastavljeni govor.

- Nakon toga, do vjenčanja, sve je samo moj posao. Napišem priču, uskladim ceremoniju i dolazim na dan vjenčanja, spremna učiniti njihovo sudbonosno »da« posebnim, dodaje.

Danijela pak dogovara s mladencima što točno žele u govoru, ali nikada im ne pokaže gotovu verziju prije same ceremonije.

- Pokažem ga osobi za koju oni odrede da je relevantna prosuditi je li govor odgovarajući i treba li nešto izmijeniti, ali ga oni ne vide. Tako sačuvam taj »wow« efekt koji volim postići kod njih kada čuju što sam za njih napisala, pojašnjava.

Dodaje da ne bi lagala kada bi rekla da su joj sva odrađena vjenčanja posebna, a ljudi i njihove priče nevjerojatni. Kaže da voli upoznavati ljude i njihove priče, a iskreno uživa u ljudima koji su spontani, otvoreni i iskreni do srži, a ponajviše emotivni te se ne ustručavaju pokazati svoje osjećaje.

- Takva vjenčanja su najljepša pa je ove godine jedan par posebno obilježio sezonu vjenčanja, Tara i Alen. Svoje su zavjete izrekli iskreno, iz srca, bez pisanog i pripremljenog govora, a posebno je prekrasno bilo kada je Alen svoju mladenku dočekao pjevajući pjesmu Eda Sheerana, prisjeća se Danijela koja kao simbolični matičar radi po čitavoj Hrvatskoj za koju kaže da ima doslovno bajkovite lokacije, od kojih je neke i sama otkrila. Posebice izdvaja Ilok i dvorac Principovac, Dankove dvore u Rakovcu te vjenčanje na brdu kod Primoštena gdje je spomenik Gospi od Loreta s kojeg se pruža pogled na otvoreno more zbog čega je vjenčanje uz zalazak sunca bilo kao iz bajke. Kaže da je imala i zahtjev koji ju je iznenadio, a ticao se para koji je htio da dođe u Švedsku i vjenča ih i na hrvatskom i na švedskom, ili na engleskom, te pritom organizira njihovo vjenčanje. Na trenutak je htjela pristati, ali onda je shvatila da bi to možda bio preveliki zalogaj s obzirom na organizaciju u stranoj državi.

CEREMONIJA NA TRI JEZIKA

Anthei je pak najposebnija ceremonija bila ona na vrhu Vojak na Učki, a radilo se o obnovi zavjeta u sam zalazak sunca, što je motiv koji doista pruža posebnu vrstu čarolije u velikim životnim trenucima.

- Bila sam leđima okrenuta suncu, a cijela atmosfera je bila magična. Dok sam pričala njihovu priču, oni su bili tako toplo obasjani zalaskom. Baš čudo! I u jednom trenu, kada sam digla pogled sa skripte i vidjela mladenku sa suzama u očima zbog mojih riječi, iskristaliziralo se, još jednom, zašto ovo radim, prisjeća se Anthea koja je dosad kao simbolični matičar odradila vjenčanja na brojnim morskim lokacijama, planinama te

HRVOJE KOSIR

Imam svako toliko trenutke panike, baš zato što je to jednom u životu i želim svojim mladencima uvijek dati najbolje od sebe

ANTHEA VOJVODIĆ

unutrašnjosti Istre, a čeka je i prva šumska ceremonija iduće godine.

Kaže da je i ona imala izazovnih situacija, a prisjeća se jedne kada su joj se mladenci dva tjedna prije vjenčanja javili s upitom da im hitno treba simbolični matičar za ceremoniju na tri jezika.

- Ceremoniju sam vodila na dva jezika, a na treći je prevodila njihova prijateljica. Ali, u dva tjedna upoznati mladence, osmisliti ceremoniju na hrvatskom, prevesti je na engleski te uskladiti oba jezika da se nigdje ne izgubi ništa i uvježbati sve to, stvarno je bio izazov. Uspjela sam, a adrenalin i sreća zbog toga što su mi ukazali čast da baš ja vodim njihovu ceremoniju su me nekako pogurali da to bude na razini na kojoj treba biti, objašnjava.

Na pitanje o tome zašto se mladenci odlučuju za simbolične matičare, obje odgovaraju da je glavni razlog emotivnost i osobnost ceremonije, ali i cijena dolaska matičara na lokaciju.

- Dakako da tu malo igra i činjenica da su naša hrvatska vjenčanja baš tradicionalna i, kao takva, pomalo dosadna. A mladi ljudi žele promjene, žele novine, žele biti drukčiji, nabraja Danijela.

- Naravno, svima je super i to što ćemo doći svugdje i što smo znatno povoljniji od državnih matičara, ali još ni jedna povratna informacija mladenaca mi nije bila o tome da je cijena super, već da je ceremonija bila prekrasna, a njihova priča savršeno ispričana. Rekla bih da svi manje više teže tome da uzvanici na vjenčanju dožive čari njihove veze do tog trenutka, dodaje Anthea.

PUNO OVISI O MLADENCIMA

Vjenčanja su mnogima prilično emotivna, a mladenci nerijetko žele da sve prođe apsolutno savršeno pa nas je zanimalo kako se naše sugovornice nose s odgovornošću i emocijama koje nosi vođenje tako važnog trenutka u nečijem životu.

- Imam svako toliko trenutke panike, baš zato što je to jednom u životu i želim svojim mladencima uvijek dati najbolje od sebe. Tekst priče oni ne znaju do ceremonije i onda tu dolazi do treme. Ipak, kada krene ceremonija, to sve nekako nestane. Kada izgovorim ono prvo »dragi mladenci«, trema uvijek nestane i krene ceremonija, a u tom trenutku krenu i emocije. Redovno uhvatim mladenku kako šmrca ili vidim suze koje klize niz obraze pa tada i meni nastane knedla u grlu, ali uzmem si sekundu, duboko udahnem i nastavim. Tek nakon što dođem doma s ceremonije kreću moje emocije i »probavljanje« tih trenutaka i reakcija kojima sam svjedočila, i bude top!, priznaje Anthea.

Danijela, kojoj je uloga simboličnog matičara dodatni posao, dodaje da ima odgovornost prema mladencima kojima obeća da će biti prisutna tog trenutka jer oni nemaju plan B u situaciji da se ona ne pojavi. Kaže da je bilo i takvih situacija, da je mladenci nazovu i pitaju može li uskočiti jer im je njihov matičar otkazao nekoliko dana prije vjenčanja. Dodaje da je prisutan i mali stres te da su emocije druga stvar jer je zaljubljena u ljubav i naprosto plače svaki put kada je vidi pred sobom, dodajući da se zbog toga ne srami.

- Idealna simbolična ceremonija u pravilu dosta ovisi o samim mladencima. Svima savjetujem da se opuste i uživaju u svakom trenutku, da čuju, vide i dožive sve što se na ceremoniji, ali i te večeri i noći, događa oko njih jer to je vrijeme koje brzo prođe, i ne ponovi se više nikada. Ako si promašio uživati u svemu tome, pa i svom partneru, to je stvarno gubitak. Ceremonija je doista najljepša kada priča njihovu priču i kada je mladenci čuju, kada je njihovi gosti prepoznaju, kada im moj govor pruži potvrdu da su se baš dobro našli, da su posebni i da svoj brak trebaju njegovati i čuvati, zaključuje Danijela.

ANTHEINIH 5 SAVJETA ZA VJENČANJE SA ŠTO MANJE STRESA

1. Uzmite organizatora vjenčanja ili barem koordinatora dana vjenčanja.
2. Napravite hodogram s bitnim stvarima i držite ga se.
3. »Čega nema, nije trebalo biti tu« - mantra koja je i meni spasila glavu. Neke sitnice će uvijek nedostajati, ali ako nisu tamo, uglavnom bude spektakularno i bez njih.
4. Razgazite cipele na vrijeme! Dan je puno stresniji kada noge bole.
5. Nemojte ostaviti ništa za napraviti na dan vjenčanja.

DANIJELINIH 5 SAVJETA ZA SAVRŠENO VJENČANJE

1. Ne zamarajte se običajima, formalnostima, personaliziranim salvetama, rasporedom sjedenja u sali... sve je to nebitno. Što je sve jednostavnije, to je vama lakše i bolje, i povoljnije.
2. Doživite svoje vlastite svatove; uživajte, opustite se, popijte koju čašicu. Atmosferu u svatovima stvarate vi sami.
3. Fokusirajte se jedno na drugo: držite se za ruke, izmjenjujte nježnosti, gledajte se tijekom ceremonije, dajte si duuuug poljubac nakon što ste izrekli svoje 'da'.
4. Kreirajte svoje vjenčanje onakvim kakvim ga želite i zanemarite uobičajenu praksu.
5. Doista čujte govor koji vam je priredio simbolični matičar jer taj govor je isključivo vaša ljubavna priča.

NOVINARSTVO, NAGRADE I - GOVOR ZA RASTAVU BRAKA

Danijela Mikola Almaši iz Osijeka trideset godina radi kao novinarka i autorica je četiriju knjiga od kojih su neke dobile nagradu International News Media Assotiaton (INMA) jer se bave ljudskim pričama iz Domovinskog rata, a predsjednik države nagradio ju je Ordenom Reda Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske. Poslom simboličnog matičara bavi se aktivno dvije godine.

- Zapravo sam fokusirano simbolična matičarka, ali sam sudjelovala na rođendanskim proslavama gdje su me zamolili da napišem zezantski govor za slavljenicu. To su bili okrugli, 50. rođendani, pa su samim time i govori bili iznimno nadahnuti i gotovo nalikovali malom standupu, smijanje i zabava na najjače. Pristajem i na to jer je dosta slično poslu simboličnog matičara. Također kao moderator vodim predstavljanja knjiga, a sve češće me pitaju zašto ne radim i govore u povodu rastava brakova, pa razmišljam i tome, kroz smijeh će Danijela.

SAVRŠENA CEREMONIJA

Kao što bi modnog dizajnera upitali za omiljeni modni komad, tako smo i simboličnu matičarku upitali za idealnu ceremoniju, baš onako po njihovoj želji. Anthea bi odmah izabrala ceremoniju na plaži, s nogama u plićaku.

- Idealno bi rekla na izlasku sunca, ali nisam jutarnji tip pa ću reći na zalasku (smijeh). Od gostiju bi bili kumovi i obitelj mladenaca, a bit ceremonije bi bili mladenci, njihova želja da skupa prošeću kroz što više plićaka na ovome svijetu i da jedno drugome budu podrška kroz sva nemirna mora na koja doplove tijekom života. Da, jako volim more, a najbitnija poruka svake moje ceremonije je da se mladenci u braku nastave voljeti kao i prije braka te biti jedno drugome najveća podrška, zaključuje.

OD PROPALE VILE DO »WOW« ZANIMANJA

Anthea Vojvodić, simbolična matičarka i organizatorica vjenčanja koja se uz to bavi koordinacijom dana vjenčanja, konzultacijama mladenaca i organizacijom ostalih događaja vezanih za vjenčanja, oduvijek je bila obožavateljica samog čina vjenčanja i stvaranja nove obitelji te prekrasnog trenutka u kojem se to slavi.

- Kada je došlo vrijeme za organizaciju mog vjenčanja, ideja je bilo napretek. Jedna od njih bila je vila u Istri na samoj obali mora i da nam matičar dođe na lokaciju, a onda smo saznali cijenu i ostalo je prošlost. Planovi su se promijenili, vila je otpala, ali ta ideja je i dalje ostala u glavi jer sam znala da mora postojati način da se to ostvari povoljnije. Kako sam krenula »kopati«, tako sam došla do ovog zanimanja koje mi je odmah bilo »wow«. Od početka svibnja sam intenzivnije krenula u svoj pohod na industriju vjenčanja i za sada sam zadovoljna, datumi za 2026. godinu za ceremonije se polagano pune, a ima i nekih koordinacija vjenčanja. Jako sam uzbuđena zbog svega što mi slijedi i mladenaca koji će mi povjeriti neki komadić njihovog dana, bila to organizacija ili ceremonija, jer ipak to najviše radim zbog njih i njihove sreće te zadovoljstva na kraju dana, kaže Anthea.

Prošlotjedna spektakularna pljačka Louvrea samo je jedna od mnogih

FILMSKE KRAĐE POZNATNIH UMJETNINA KOJE JE NAJTEŽE - PRODATI

Najpoznatiji pariški muzej pod opsadom policije

GONZALO FUENTES

Louvre je za posjetitelje ponovo otvoren u srijedu

GONZALO FUENTES

GONZALO FUENTES

Razbojnici su se u svojem pohodu služili kranom

Ponekad se krađe iz muzeja izvode »po narudžbi«, kada ultra bogati samozatajni kolekcionari »naruče« krađu nekog predmeta kako bi ga posjedovali, svjesni da se nikada njim neće moći javno pohvaliti, niti da će ga moći baš svakom pokazati. S druge strane, prilikom krađe dijamanata ili nakita, moguće je rastopiti zlato, no time se ne dobiva njegova puna vrijednost jer svaki artefakt znatno je skuplji od vrijednosti materijala od kojega je načinjen

Povjesničar i istraživač rovinjskog Centra za povijesna istraživanja Diego Han, autor romana »Razbojnici«

SOCIJALNO RAZBOJNIŠTVO U POTPUNOSTI JE ISKORIJENJENO

Ipak, siromaštvo i nezaposlenost i dalje ostaju ključni čimbenici koji mogu dovesti do pojave razbojništva, bez obzira na vrijeme ili društveni kontekst

Doris ŽIKOVIĆ

Razbojništvo je dio naše svakodnevice. Postojalo je oduvijek i uvijek je, kao i danas, jako rašireno u društvu, a u prošlosti je zbog nestašica nastala borba za preživljavanje. O socijalnom kontekstu u kojem je u prošlosti procvjetalo razbojništvo kod nas razgovaramo s povjesničarom i istraživačem rovinjskog Centra za povijesna istraživanja Diegom Hanom koji se najviše bavi suvremenom istarskom i rovinjskom poviješću. Autor je brojnih stručnih radova, a nedavno je objavio svoj prvi roman »Razbojnici«, nastao kao rezultat dugogodišnjih istraživanja.

- Povijesno gledano, kada govorimo o socijalnom razbojništvu, mislimo na pojavu koju treba jasno razlikovati od klasičnog razbojništva, gdje je krađa sama sebi svrha. Riječ je o fenomenu karakterističnom za širi mediteranski prostor, koji je pritom imao i svoje lokalne posebnosti, objašnjava Han taj socijalni moment koji je uzrokovao val razbojništava u našim krajevima.

Kako ističe, na području istočnog i sjevernog Jadrana stoljećima su postojali različiti društveni i politički konteksti koji su utjecali na razvoj socijalnog razbojništva. Zbog toga su se kroz povijest javljale različite skupine s raznolikim oblicima djelovanja. Njihov početak može se pratiti već u 16. i 17. stoljeću, paralelno s prodorom Osmanlija i dubokim društveno-političkim promjenama koje su njihova osvajanja donijela na područje Balkana.

BUNT

Tako se, primjerice, u dalmatinskom zaleđu pojavljuju hajduci, dok se u Istri i na Kvarneru razbojnici javljaju nešto kasnije, tijekom 17. stoljeća, ponajprije kao posljedica naseljavanja stanovništva koje bježi pred Turcima. Njih se ponekad naziva i uskocima, iako ih se najčešće jednostavno opisuje kao razbojnike (na talijanskom briganti, banditi).

Zajednička karakteristika svih tih skupina bilo je socijalno nezadovoljstvo i bunt protiv postojećeg poretka, proizašli iz siromaštva, nepravde i osjećaja marginalizacije. Njihova kriminalna djelatnost često je bila isprepletena s pokušajem ostvarivanja pravednosti ili barem ekonomskog preživljavanja. Za hajduke je to mogla biti borba protiv osmanske vlasti, dok je u Istri aktivnost razbojnika često bila usmjerena protiv Mlečana i njihove politike preraspodjele zemlje novim doseljenicima.

Na upit koliku ulogu danas ima siromaštvo, nezaposlenost ili porodična trauma, Han

U prošlosti je organizirana pljačka često imala i političku dimenziju - Diego Han

Bernard KARAKAŠ

Prolaznici koji su šetali pokraj Siene vjerojatno nisu ni obraćali pažnju na četvoricu muškaraca u kombinezonima koji su dovezli automobil s dizalicom i počeli je dizati na prvi kat Louvrea, jednog od najpoznatijih svjetskih muzeja smještenog u središtu Pariza. Ako su ih i zapazili, vjerojatno su mislili kako se opet rade neke rekonstrukcije na katu i ništa neuobičajeno za kompleks palače koja je pretvorena u muzej još u vrijeme francuske revolucije. No svakako nisu mogli ni sanjati da prisustvuju jednoj od najspektakularnijih krađa u francuskoj povijesti, krađe za koju je bilo potrebno samo sedam minuta.

Popevši se na balkon, četvorica još neidentificiranih muškaraca isjekla su staklo na prozorima, uvukla se u prostoriju, natjerala dvojicu čuvara da isprazne kat i pokupila francuske krunske dragulje, uključujući i ogrlicu koju je Napoleon poklonio tijekom vjenčanja svojoj drugoj supruzi Marie-Louise. Nakon toga su netragom nestali, ostavljajući na popršte automobil s dizalicom kojom su počeli svoj pljačkaški pohod. Ukupna vrijednost ukradenih dragulja? Oko 88 milijuna eura.

Ma koliko god spektakularna ova pljačka izvedena prije tjedan dana bila, ona svakako nije jedina koja je poharala najpoznatiji svjetski muzej. Uostalom, i sama »Mona Lisa«, vjerojatno najčuvenija slika na svijetu koju je naslikao Leonadro Da Vinci svoju je slavu stekla tek 1911., kada ju je sa zida muzeja skinuo Vincenzo Perrugia, jedan od zaposlenika Louvrea, stavio pod kaput i iznio van. Na mjestu krađe ostala su u zidu samo četiri čavla na koje je slika bila pričvršćena, a krađa je otkrivena tek sljedećeg dana. Perrugia je skrio »Mona Lisu »u vlastitu spavaću sobu, a prvotno je za krađu bio optužen pjesnik Guillaume Apolinaire koji je javno govorio kako Louvre treba spaliti. On je pak za krađu optužo Pabla Picassa, ne zato što je imao nekog dokaza ili indicije, već jednostavno zato što ga osobno nije podnosio, pa su obojica, ni kriva ni dužna, završila u protvoru odakle su uskoro ipak pušteni. Slika je pronađena tek nakon dvije godine kada je Perrugia pokušao »Mona Lisu« prodati jednoj galeriji u Firenzi. Kao Talijan vjerovao je, naime, kako Leonardovo djelo mora biti izloženo u njegovoj zemlji. Naravno, slika je vraćena u Francusku, a Perrugia je završio iza rešetaka.

NEMA MONOPOLA

- Krađe iz muzeja češće su nego li se doista čini. I tu je cijeli niz pobuda, od želje za materijalnom koristi do slučajeva kada su lopovi uvjereni da ispunjavaju neki viši cilj. I to je upravo bio slučaj s krađom »Mona Lise«, jer je Vincenzo Perrugia bio Talijan uvjeren kako je riječ o nacionalnom talijanskom blagu koje se mora nalaziti unutar Italije. Naravno, ni u jednom trenutku nije pomislio da bi ga talijanska galerija, kojoj će ponuditi sliku, prijavila policiji, kaže za naše novine povjesničar dr. Petar Bašić.

LOUVRE MUSEUM

Ukradena tijara

LOUVRE MUSEUM

Kruna francuske kraljice ispala je pljačkašima u bijegu iz Louvrea

Inače, sigurnost i čuvanje artefakata oduvijek su bili problem po kojem je Louvre poznat. Ne samo da se pokazalo kako prostorije kroz koje su lopovi prije nekoliko dana prošli nisu pokrivene kamerama, već sigurnosni sustavi u ovom muzejskom kompleksu nikada nisu bili na vrhunskoj razini. Tako su lopovi 1976. ukrali flamansku sliku iz muzeja, a nekoliko mjeseci potom ukradena je i dragim kamenjem optočena sablja koja je svojedobno pripadala francuskom kralju Charlesu X. I ukradena je na isti način, ljestvama su se lopovi uvukli u muzej s ulice.

Koliko su drsko krađe ponekad izvedene, pokazuje i primjer krađe iz 1990. kada je lopov, ponovo u Louvreu, iz okvira isjekao malu Renoireovu sliku i, zajedno s 12 komada starog rimskog nakita, iznio je van.

No, nema samo Louvre monopol na krađe. Gotovo svi veliki svjetski muzeji imali su svoj doticaj s neželjenim posjetiteljima.

Tako su u bostonski Isabella Stewart Gardner Museum u ožujku 1990. ušetala dva muškarca prerušena u policajce, da bi potom savladali čuvare i osoblje, zavezali ih i počeli svoj »pohod po fundusu«. Tijekom sljedećih sat vremena, koliko su proveli u selektiranju djela, odnijeli su ukupno 13 slika, među kojima su i djela Rembrandta i Vermeera. Ukupna vrijednost slika koje su odnesene, i koje još uvijek nisu vraćene, procjenjuje se na oko 500 milijuna dolara. Na mjestima gdje su slike bile izložene u muzeju i danas stoje samo prazni okviri, a FBI i dalje slučaj drži otvorenim, no nakon 35 godina sve je manje šanse da će biti i riješen.

Krađe iz muzeja češće su nego li se doista čini. Tu je cijeli niz pobuda, od želje za materijalnom koristi do slučajeva kada su lopovi uvjereni da ispunjavaju neki viši cilj. I to je upravo bio slučaj s krađom »Mona Lise«, jer je Vincenzo Perrugia bio Talijan uvjeren kako je riječ o nacionalnom talijanskom blagu koje se mora nalaziti unutar Italije. Nije pomislio da bi ga talijanska galerija, kojoj će ponuditi sliku, prijavila policiji

PETAR BAŠIĆ

ALEKSANDAR MILES

I Hrvatska je imala »svoju« pljačku muzeja. Doduše, nije tu riječ o brzo izvedenoj, spektakularnoj pljački blaga ili umjetnina, već o sustavnoj krađi rijetkih knjiga iz fundusa Nacionalne sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Glavni organizator bio je Aleksandar Miles, u to vrijeme osamnaestogodišnjak koji je prvu pljačku organizirao krajem 1982. godine. Zgrada NSK neprestano je bila u obnavljanju, pod radovima, pa je na njoj bila postavljena skela preko koje su Miles i društvo ulazili u zgradu tijekom vikenda i u vremena odnosili knjige, vetude, grafike, ilustracije i atlase. Pljačka je, malo po malo, trajala punih pet godina, a Miles i ekipa planirali su na kraju, kako bi prikrili tragove, zapaliti knjižnicu u kojoj se nalazi oko 2,5 milijuna knjiga. Na sreću, uhićeni su prije toga, u trenutku kada je jedan austrijski antikvar uhićen na granici s ukradenim knjigama. Ukupna šteta procjenjivala se na oko milijun tadašnjih njemačkih maraka. Miles je osuđen na 15 godina zatvora, a kazna mu je kasnije smanjena.

Manje nasilnu pljačku izvelo je dvoje pljačkaša u Van Goghovu muzeju u Amsterdamu 2002. godine. Oni nisu upadali i vezali zaštitare, već su malim čekićima tijekom noći razbili staklenu kupolu na zgradi, i ljestvama se spustili u unutrašnjost odakle su izvukli dvije Van Goghove slike. Lopovi su nakon nekog vremena pronađeni, uhićeni i osuđeni, no dvije slike su netragom nestale. Na sličan način izvedena je 2012. i krađa u Kunsthall muzeju u Roterdamu kada su tijekom noći ukradena djela Picassa, Moneta, Matissea... Dio slika je kasnije pronađen, no veći dio umjetnina još uvijek se vodi nestalima.

STVARNA VRIJEDNOST

Ipak, najveća pljačka muzeja na području Europe dogodila se prije šest godina u njemačkom Dresdenu, gdje su pljačkaši poharali riznicu »GrunesGewolbe«, odnosno »Zeleni sef« u kojoj su čuvane neke od najvećih umjetnina iz perioda baroka. Napadači su prvo zapalili strujni ormar koji se nalazio izvan objekta čime su onesposobili dio vanjske rasvjete i sigurnosnih sustava. Potom su izrezali i izvalili željeznu rešetku na prozoru, uvukli se u zgradu i porazbijali staklene ormare u kojima su se nalazile umjetnine. U samo desetak minuta, koliko je trajao upad, uspjeli su odnijeti stotine eksponata, među kojima su odličja ukrašena dijamantima, kompleti nakita iz 18. stoljeća, Dresdenski bijeli dijamant od 49 karata... Ukupna vrijednost prvotno se procjenjivala na oko milijardu eura, no kasnije je ipak svedena na »samo« nekoliko stotina milijuna.

- Vrlo je teško govoriti o stvarnoj vrijednosti artefakata koji se kradu iz muzeja. I uopće o mogućnosti da se oni unovče. Jer svjetski poznata slika ili kip imaju svoju vrijednost, ali svi znaju da je riječ o predmetu ukradenom iz muzeja i ne može ga se samo tako nuditi na prodaju. Ponekad se krađe iz muzeja izvode »po narudžbi«, kada ultra bogati samozatajni kolekcionari »naruče« krađu nekog predmeta kako bi ga posjedovali, svjesni da se nikada s njim neće moći javno pohvaliti, niti da će ga moći baš svakom pokazati. S druge strane, prilikom krađe dijamanata ili nakita, moguće je rastopiti zlato, no time se ne dobiva njegova puna vrijednost jer svaki artefakt znatno je skuplji od vrijednosti materijala od kojega je načinjen. Njegovu vrijednost daje upravo njegova povijest, a ne samo zlato koje je u njega ugrađeno, kaže dr. Bašić.

Ta činjenica nije smetala trojici pljačkaša koji su 27. ožujka 2017., oko 3.30 ujutro opljačkali Bode Museum u Berlinu odakle su odnijeli ogromnu kanadsku kovanicu izrađenu od čistog zlata i tešku točno stotinu kilograma. Tijekom noći došli su do zgrade muzeja, ljestvama se popeli na kat, kolicima prevezli kovanicu do prozora i izbacili je van. Potom su je strpali u automobil i odvezli do jednog skladišta gdje su je rastopili u manje komade i zlato prodali na tržištu. Iako je kovanica bila procijenjena na oko 3,3 milijuna eura, oni su za zlato dobili nešto manje od milijuna, no sasvim su tim bili zadovoljni. Lopovi su pronađeni, uhićeni i osuđeni na četiri godine zatvora, ali kovanica, naravno, nije vraćena, baš kao ni novac koji su njenom prodajom zaradili.

---

kaže da je teško uspoređivati prošlost s današnjim vremenom jer se radi o posve različitim povijesnim i društveno-političkim okolnostima. Socijalno razboništvo, kakvo je postojalo nekoć, danas je u potpunosti iskorijenjeno i više ne postoji u tom obliku. Ipak, siromaštvo i nezaposlenost i dalje ostaju ključni čimbenici koji mogu dovesti do pojave razbojništva, bez obzira na vrijeme ili društveni kontekst.

Na temelju Hanovog istraživanja razbojništvo se većinom odvijalo u pograničnim područjima Hrvatske – dalmatinskom zaleđu, Istri i drugim regijama u kojima je razbojništvo moglo poprimiti jasnije obrise borbe protiv »nepravde« i ugnjetavanja strane vlasti. Ipak, razbojnika je bilo i u Lici, Gorskom kotaru te Slavoniji. Posebno je zanimljiv primjer tzv. »zelenog kadra« tijekom Prvog svjetskog rata, kada su se brojni dezerteri okrenuli razbojništvu kao načinu preživljavanja umjesto borbe u rovovima. Kroz stoljeća su se istaknule mnoge ličnosti povezane s tom pojavom, poput gotovo legendarnog Petra Mrkonjića u imotskoj krajini, Jovana Stanisavljevića Čaruge u Slavoniji i Lici, kao i cijelih obitelji poput Matoševića i Licula u Istri nakon Prvog svjetskog rata.

NASILJE I NEPRAVDA

U povijesnom kontekstu netočno je govoriti o »hrvatskom« razbojništvu, smatra Han i pojašnjava da je prostor današnje Hrvatske u prošlosti bio podijeljen između različitih državnih struktura, pa je i pojava razbojništva imala različite oblike i dinamike. Primjerice, razbojništvo hajduka bilo je u mnogočemu usporedivo s onim u južnoj Italiji tijekom 19. stoljeća, kada je organizirana pljačka često imala i političku dimenziju – pokušaj da se oslabi vlast koja se smatrala stranom i okupatorskom. Ipak, i u tim okvirima lokalne su se okolnosti znatno razlikovale od područja do područja. Na primjer, na istarskom poluotoku razbojnici nisu uvijek predstavljali zaštitnike potlačenog stanovništva, nego su često sami bili izvor nasilja i nepravde. Svako je područje, dakle, imalo vlastitu priču, uvjetovanu specifičnim društvenim, gospodarskim i političkim faktorima, nastavlja Han povlačeći paralela između lokalnog i globalnog razbojništva.

Han se ne slaže s konstatacijom da je ljudska povijest u osnovi povijest nasilja.

- Nasilje, u svim svojim oblicima, zasigurno igra važnu, pa čak i pokretačku ulogu u ljudskoj povijesti. Ipak, vjerujem da je to samo jedan, koliko god značajan bio, dio ljudske povijesti koja se može sagledati iz mnogih različitih perspektiva. Mogli bismo jednako tako reći da je povijest čovječanstva u osnovi i povijest trgovine, preživljavanja ili napretka. Naravno, postoji velik broj mislilaca i istraživača koji su razmatrali pitanje povezanosti ljudske povijesti, odnosno ljudske prirode, i nasilja. Ipak, smatram da je to tek jedan segment naše prošlosti, a nadam se i sve manji dio naše budućnosti, ističe Han.

Govoreći o tome je li nasilje posljedica ljudske agresivnosti ili destruktivnosti kulture, Han kaže da se radi o vrlo kompleksnom pitanju na koje su mnogi pokušali dati jasan i jednoznačan odgovor iz različitih perspektiva.

Oblici razbojništva neprestano se šire, a načini njegove manifestacije sve su savršeniji. Mnogi smatraju da su upravo mediji i društvene mreže pridonijele normalizaciji nasilja i pljački, s čime se slaže i rovinjski povjesničar.

- Općenito, vjerujem kako mediji, bili oni klasični (TV, radio, novine) ili u obliku društvenih mreža, imaju ogromnu, gotovo ključnu moć u oblikovanju javnog mnijenja. Posljedice te moći većini su jasne, no odgovornost se često prebacuje na nekog drugog. U kontekstu nasilja i pljački, zabrinjava me činjenica da mnogi mediji, posebno TV dnevnici i najposjećeniji portali, svoju gledanost i posjećenost grade na površnom izvještavanju o nasilju i krizama. Ipak, i u prošlosti su mediji, prvenstveno novine, imali snažan utjecaj na oblikovanje javnog pogleda na razne pojave, uključujući razbojništvo. Međutim, ne bih govorio o normalizaciji nasilja i pljački, već prije o iskorištavanju istih, kaže Han.

TEHNOLOGIJA KAO PRILIKA

Zanimljivo je da su ljudi istovremeno užasnuti i opsjednuti nasiljem. Dovoljno je pogledati sadržaj najgledanijih filmova i serija i bit će nam kristalno jasno da nas nasilje zanima i zaokuplja. A o tome kako se razbojništva predstavljaju u medijima – senzacionalistički ili informativno, Han je dao primjer iz istarske međuratne povijesti. Tada su novine na talijanskom i hrvatskom jeziku (dok ih fašistička vlast nije zabranila 1929.) pomno pratile aktivnosti razbojnika, redovno izvješćujući o krađama, oružanim sukobima s karabinjerima, nasilju i brutalnim ubojstvima. Svaka je strana to činila iz vlastite perspektive, iskorištavajući taj fenomen za svoje interese. Za talijanske (fašističke) novine razbojnici su bili simbol »slavenske« inferiornosti i razlog zbog kojeg je hrvatsko i slovensko stanovništvo trebalo kulturno asimilirati. S druge strane, novine na hrvatskom jeziku pojavu razbojništva pripisivale su prvenstveno nemaru talijanskih vlasti i zatvaranju hrvatskih škola. Ni jedna strana, međutim, nije problemu pristupala dublje niti ga objektivno analizirala, pa su čitatelji posljedično dobivali iskrivljenu sliku stvarnosti. Pogotovo talijanskim novinama, razbojništvo je služilo gotovo isključivo za senzacionalističko prikazivanje navodne primitivnosti hrvatskog i slovenskog stanovništva. Sličnu praksu, nažalost, možemo prepoznati i kod nemalog broja suvremenih hrvatskih i svjetskih medija.

I danas možemo govoriti o kaznenim djelima iznude i razbojništva, u vidu iznude i lihvarskog reketa, te oružanih razbojništva i napada na banke, muzeje i draguljarnice… O tome kako vidi da će se u budućnosti razvijati iznude i razbojništva te hoćemo li svi biti podložniji e-kriminalu ili cyber kriminalu zbog sveobuhvatnog korištenja tehnologija, Diego Han kaže da mu je teško odgovoriti na ovo pitanje, pošto se ne bavi kriminalistikom. Međutim, na temelju vijesti koje možemo svaki dan čuti, misli da smo već duboko zakoračili u svijet cyber-kriminala. Tehnologija donosi mnogo prilika za sve društvene aktere, pa tako i za kriminalce, koji vjerojatno takve mogućnosti znaju iskoristiti i bolje od prosječne osobe. Ipak, nekim radnjama će se uvijek morati pristupiti na »stari« način kao, primjerice, u slučaju nedavne krađe Napoleonovih dragulja u Louvreu, zaključuje Diego Han.

Drveni motorni brodovi plovili su Jadranom u službi talijanske Regia Marine

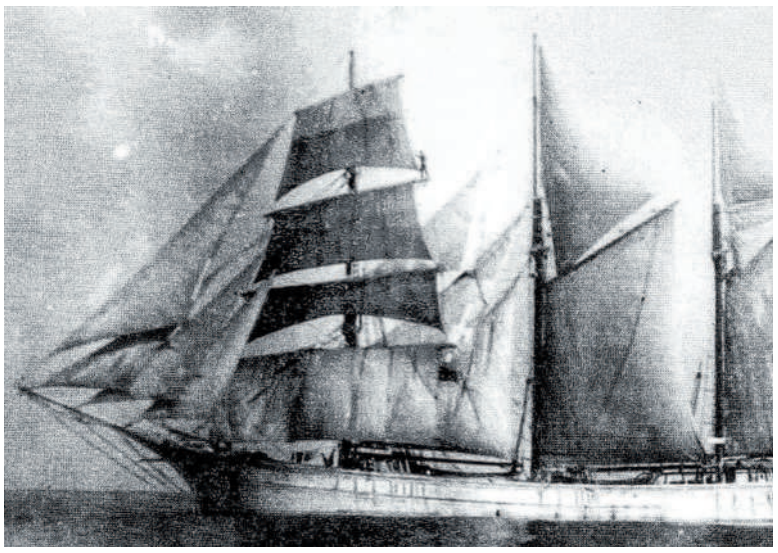

»Drin«

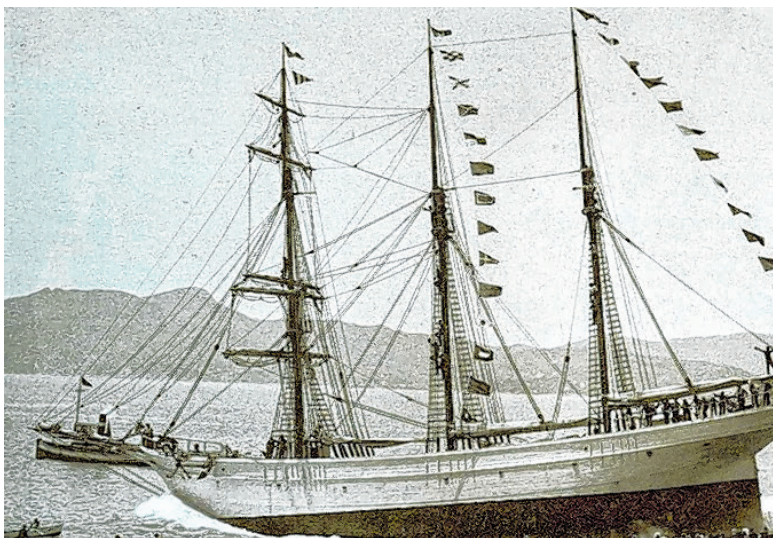

»Giuseppina V.«

»Risveglio«

SUDBINA JEDRENJAKA U DRUGOM SVJETSKOM RATU

Danilo PRESTINT

U Drugom svjetskom ratu na Jadranu veliku ulogu odigrali su drveni (motorni) jedrenjaci koji su plovili, uglavnom, kao ophodni brodovi talijanske Regia Marina, budući da je velik dio obale i otoka bio pod Italijom. Prema talijanskim podacima o izgubljenim jedrenjacima doznajemo sudbine velikog broja jedrenjaka. Naravno, uz mnoštvo pogrešnih podataka.

Prema podacima od 27. kolovoza 1940. godine o motornim jedrenjacima (jedrenjacima s pomoćnim motorom) iz Nerezina koji su bili registrirani u područnom pomorskom uredu u Malom Lošinju: trabakula je šest, guleta 20 i nava guleta - jedna. Nakon Drugog svjetskog rata, vrlo mali broj je vraćen vlasnicima, a onda su nacionalizirani. Najveći dio je stradao u ratu.

Teretni motorni jedrenjak, gulet »Esperia«, od 385 bruto registarskih tona izgrađen je u brodogradilištu F. & G. Terrizzano 1925. godine u talijanskom mjestu Imperia za F. Terrizzana. Prilikom gradnje nije bio ugrađen motor. Godine 1939. kupuje ga Nicolo Luxardo iz Nerezina, a kasnije Giorgio ili Girolamo Luxardo iz Zadra koji je bio u društvu s drugim zadarskim i nerezinskim brodarima. Među njima je bio Matteo Nesi, a drugi karatist je bio Rico Nesi iz Nerezina.Te godine u Anconi jedrenjaku je ugrađen motor... U prosincu te iste godine motorni jedrenjak je imao incident u Šibeniku u plovidbi Zadar-Gallipoli. No, uskoro je počeo Drugi svjetski rat te je »Esperia« sedmog lipnja 1940. rekvirirala talijanska Regia Marina te je upisan u popis pomoćnog brodovlja kao »V.73« sa zadaćom odobalne ophodnje. Zapovjednik Rico Nesi plovi njime u Taranto i dobiva novu namjenu – lovac na podmornice do 24. listopada, kada je vraćen vlasniku, ali ostaje u Tarantu i preživljavau noći 11. na 12. studenoga napad britanski torpednih zrakoplova koji su poletjeli s nosača »Illustrious«. Nekoliko dana kasnije, početkom prosinca ponovno je rekviriran... U 9.30 sati 28. listopada 1941. gulet plovi iz Bengazi za Dernu, britanska podmornica »HMS Thrasher« (zap. Hugh Stirling Mackenzie) ga slijedi kod Sidi Sueichera. Podmornica ispaljuje prvi torpedo, promašuje, ali je dovoljno blizu guleta da ga posada vidi i počinje ga napuštati. Podmornica izranja u otvara topovsku vatru, pogađa gulet devet puta, nakon čega ponovo uranja. »Esperia« je potonula u 10.36 sati sjeveroistočno od libijske luke Bengazi. Posada se spašava...

NEREZINCI

Motorni jedrenjak, brigantin/gulet »Adua«, od 148 brt, izgrađen 1907. u brodogradilištu A. Marzio u Castellammare di Stabia kao »Andrea« u vlasništvu Costante Lechi iz Nerezina, rekviriran je od 3. srpnja 1940. do 3. srpnja 1944. te je postao »V.37« namijenjen odobalnoj ophodnji. Nasukao se 21. siječnja 1941. kod ušća rijeke Neto (Calabria), a u odsukavanju mu pomaže parobrod »Tergeste« koji ga tegli u luku Crotone. U noći 29. na 30. studenoga potopile su ga njemačke motorne torpiljarke u vodama San Benedetto del Tronto dok je bio u savezničkoj službi.

Trabakul »Maria Assunta« od 78 brt izgrađen je 1900. u brodogradilištu Ottavia Picinicha u Malom Lošinju te je u vlasništvu Mattea i Giovannija Zoricha iz Neresina. U plovidbi Rijeka-San Giovanni di Medua (danas Shengjin, Albanija), 31. svibnja 1941. godine kod Budve nalijeće na minu. Stradavaju Pietro Soccolich i Giuseppe Zorovich. Prvi je to nerezinski brod koji je stradao u Drugom svjetskom ratu.

Gulet »Maria Camali« od 196 brt izgrađen je 1940. u brodogradilištu Pietra Tarabochije u Malom Lošinju. U vlasništvu je Giusta Camali iz Nerezina. Četvrtog travnja 1942. godine rekvirira ga Regia Marina u Bengazu i postaje »V. 298«, a šestog svibnja 1943. bombardiraju ga i potapaju Wellington zrakoplovi (142. eskadrila R.A.F.-a) u vodama Trapanija.

Bark-beštija (tri jarbola) od 392 brt »Fidente« izgrađen je 1922. u brodogradilištu E. Gotuzzo u Chiavari, kasnije mijenja ime u »Basilio«, a krajem tridesetih godina je u Genovi u raspremi (jedrenjak bez motora). U siječnju 1938. kupuju ga Giorgio i Nicolo Luxardo (iz Zadra), R. Scopinich i Matteo Nesi (iz Nerezina) i daju ime »Giuseppina« i u Anconi ugrađuju četverocilindrični motor Deutsche Werke od 47 KS. Od sredine lipnja do kraja listopada 1940. rekvirira ga Regia Marina i postaje »V.65«, a početkom kolovoza 1941. ponovno je rekviriran. Oko 21 sat 12. veljače 1942. »Giuseppina« plovi iz luke Tripoli u Tunis s teretom ugljena, kada ga granatira poljska podmornica »Sokol« (zap. Borys Karnicki), jer je primijetio da ne vije nikakvu zastavu. Kad je pogođen, posada gasi motor i napušta brod bez da je uništila brodske dokumente, pa se na njega penju poljski mornari pod zapovjedništvom Tadeusza Bernasa i pronalazi mapu s ucrtanim talijanskim minskim poljima. Poljaci su aktivirali postavljeni eksploziv, »Giuseppina« je potopljena topničkim hicima.

POTAPANJA

Brik »Fabiola«, 200 brt, izgrađen 1900. u brodogradilištu Francesco Terrizzano u Imperiji kao »Domenico«, vlasnici Giuseppe Marinzulich pok. Giuseppe iz Nerezina, a od 1932. Giovanni Gobbo, Domenico Glavicich i Antonio Vidas iz Rapca. Od veljače 1941. rekviriran kao »V.216«, 28. kolovoza 1943. granatiran i potopljen od britanske podmornice »HMS Unseen« kod albanskog otoka Saseno (danas Sazen).

Brik/gulet »Maria Grazia«, 188 brt, izgrađen je 1920. u brodogradilištu Francesco Terrizzano u Imperiji, vlasnik Matteo Nesi, Nerezine. Od listopada 1940 rekviriran – »V.36«. Petog listopada 1940. u plovidbi Drač-Bari potopljen u sudaru s britanskom podmornicom »HMS Regent« 75 milja od Capo Laghi.

Gulet »Nicolina madre«, 179 brt, izgrađen 1921. u brodogradilištu F. Celli,Viareggio kao »Dina«. Kasnije »Elisa« i »San Giuseppe«. Vlasnik

U područnom pomorskom uredu u Malom Lošinju 1940. godine bilo je registrirano: trabakula šest, guleta 20 i nava guleta - jedna. Nakon Drugog svjetskog rata, vrlo mali broj je vraćen vlasnicima, a onda su nacionalizirani. Najveći dio je stradao u ratu

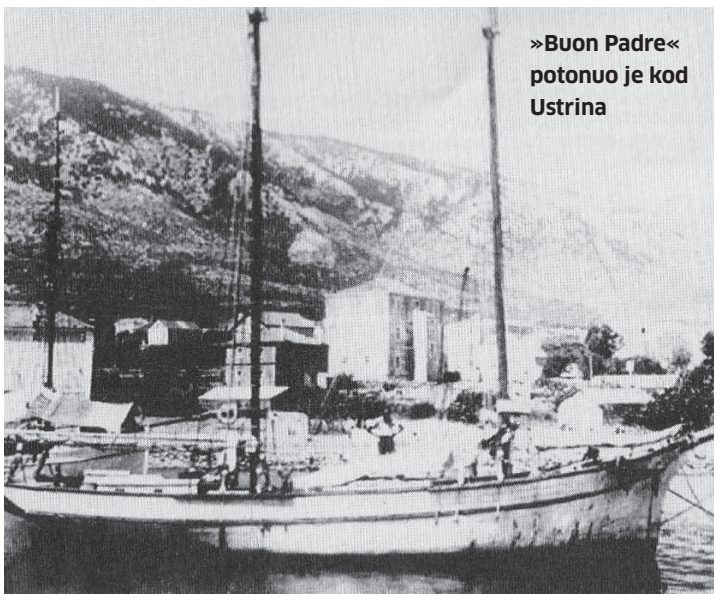

»Buon Padre« potonuo je kod Ustrina

JEDRENJACI SVECI

»S. Antonio«, bivši »San Giorgio S.«, trabakul od 57 brt, izgrađen 1889. u Chioggi u vlasništvu Giovannija Soccolija iz Nerezina, 20. travnja 1945. potonuo je nakon požara kod Rijeke. »S. Francesco«, brigantin/gulet od 117 brt, izgrađen 1915. u vlasništvu Domenica Matteonija iz Nerezina bio je rekviriran od 26. veljače 1941. do kapitulacije Italije kao »V.222«. Potonuo je u Civitavecchiji, a kasnije je izvađen i izrezan. »Tacito«, trabakul, 81 brt, izgrađen 1881. godine u Iki. Najprije u vlasništvu braće Tonetti iz Plomina, a onda Costante, Maria i Giovannija Camalicha te Giusta Camalija iz Nerezina. Potopljen je od Nijemaca 28. listopada 1944. kod Boke. Jedrenjak nepoznatog imena, 81 brt, izgrađen 1880. u brodogradilištu G. Poli, Chioggia. Od 1932. u vlasništvu Antonia Zorovicha iz Nerezina pod imenom »Maria G.«- potopljen 1944. godine. »Ave Maria«, gulet, 136 brt, izgrađen 1893. u Savoni kao »Ida«, vlasnik Matteo Sattalini, S. Giacomo. 18.lipnja 1943. oštećen u Grčkoj, potopljen u Rijeci 1945. pod njemačkom upravom. »Buon Padre Z«, gulet, 16 brt, izgrađen 1897. u Malom Lošinju, vlasnik Antonio Scarpetta, Nerezine. Potonuo kod Ustrina prilikom bombardiranja. »S. Nicolo«, gulet, 61 brt, izgrađen 1901. u Cresu, vlasnici Andrea Camali pok. Andree i Albino & Giusto Sigovich, Nerezine. Potopljen je u Rijeci 23. travnja 1943. »Primo«, 123 brt, izgrađen 1881. u brodogradilištu I. Schiavon, Chioggia za G. Luxardo (Zadar) i Matteo Nesi (Nerezine). Rekviriran kao »V.268«. Potopljen 16. prosinca 1943. u Pašmanskom kanalu. »Redentore«, kuter, 19 brt, izgrađen 1884. u brodogradilištu Ottavia Picinicha u Malom Lošinju. Vlasnici Domenico i Antonio Boni, Nerezine. Potopljen u zračnom napadu 27. lipnja 1944. u uvali Sonte (Cres) »S. Giuseppe«, 58 brt, izgrađen 1906. u Barthu (Njemačka). Vlasnik Giuseppe Marchi pok. Domenico, Nerezine. Potonuo 1944. u Rijeci. »S. Nicolo«, gulet, 61 brt, izgrađen 1901. u Cresu. Vlasnici Andrea Camali pok. Andrea, Albino i Giusto Sigovich. Potonuo 23. travnja 1945. u Rijeci.

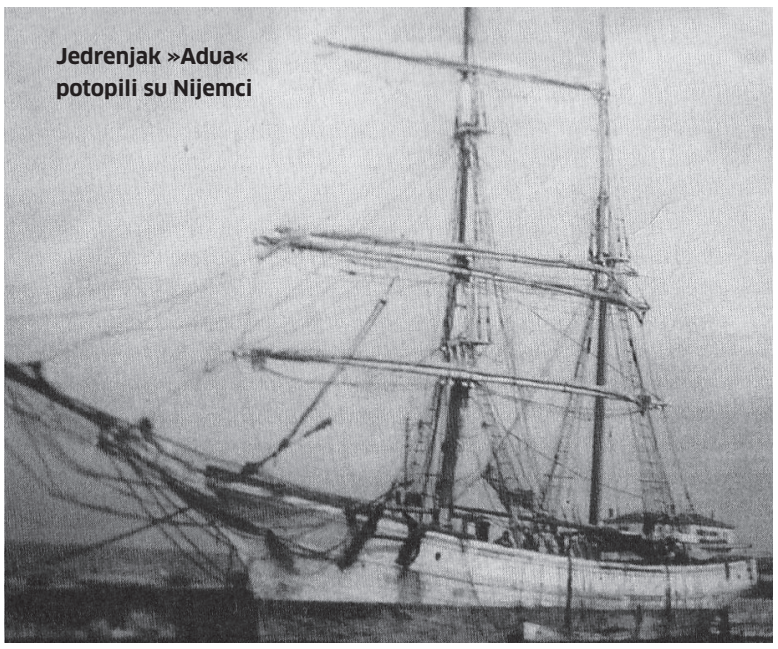

Jedrenjak »Adua« potopili su Nijemci

»TRABAKUL »MARIA ASSUNTA« OD 78 BRT IZGRAĐEN JE 1900. U BRODOGRADILIŠTU OTTAVIA PICINICHA U MALOM LOŠINJU TE JE U VLASNIŠTVU MATTEA I GIOVANNIJA ZORICHA IZ NEREZINA. U PLOVIDBI RIJEKA - SAN GIOVANNI DI MEDUA (DANAS SHENGJIN, ALBANIJA), 31. SVIBNJA 1941. GODINE KOD BUDVE NALIJEĆE NA MINU. PRVI JE TO NEREZINSKI BROD KOJI JE STRADAO U DRUGOM SVJETSKOM RATU

Gaudenzio Zoroni & C., Nerezine, rekviriran je od 17. veljače 1941. do kapitulacije Italije kao »V.219«. Iako se u dokumentima navodi da je 1943. potopljen u grčkim vodama, u nekim dokumentima naveden je podatak da je zarobljen od partizana u Šibeniku nepoznatog datuma.

Gulet »Nuovo impero«, 118 brt, izgrađen je 1905. u brodogradilištu G. Benetti u Viareggiu kao »La sola immacolata«, kasnije je »Raffaele Sigona«, a od 1937. je vlasnik Antonia Zoroni pok. Nicolo & C., Nerezine. Rekviriran je u listopadu 1940., a izgubljen je devetog veljače 1941. u bombardiranju grčke luke Corint.

Gulet »Risveglio« od 122 brt, izgrađen 1920. u brodogradilištu A. Terrizzano, Imperia. Vlasnik braća Camali, a kasnije Antonio Camali, Nerezine. Rekviriran od 17. ožujka 1941. do kapitulacije Italije kao »V.228«. Potopljen je 18. rujna 1943. od Nijemaca u Napulju. Kasnije spašen.

Jedrenjak »S. Francesco«, 117 brt, izgrađen 1915. u brodogradilištu A. Terrizzano, Imperia kao »Dolores« (kasnije »Armenia« i »Giuseppe«). Vlasnik Domenico Matteoni & C., Nerezine. Potopljen u bombardiranju Civitavecchije 30. kolovoza 1943. godine. Poginuo Giuseppe Carlich iz Nerezina.

OSTALI

Brigantin »Argentario« izgrađen 1921. (vlasnik Glussich & C. Santa Marina (Labin) rekviriran 17. veljače 1940. kao »V.202«, Nijemci ga potopili miniranjem 12. rujna 1943. u Napulju. Trabakul »Argentina« (vl. Vittorio Cobaich & C., Labin) izgrađen 1883. torpediran je i potopljen 11. studenog 1943. kod grčkog otoka Amorgos. Nava/gulet »Drin«, izgrađen 1920. (vlasnici, najprije Guido Ferraguti iz Milana, a kasnije Gino Treleani iz Zadra) rekviriran 15. listopada 1940. u Rijeci – »V.48«. Od travnja 1941. »DM 20« (minolovac). Devetog lipnja 1941. naletio na magnetsku minu u Tripoliju, puknuo na dva dijela i potonuo. Trabakul »Elvira« izgrađen 1913. (vl. Edoardo Zagabria e C., Plomin) rekviriran 11. ožujka 1941. u Porto Nogaru – »V.306«. Zarobljen od Grka 8. rujna 1943. u Argostoli i proglašen ratnim plijenom. Brigantin/gulet »Fabiola«, izgrađen 1900. (vl. Domenico Glavicich, Labin) rekviriran je 15. veljače 1941. – »V.216«. Granatiran je i potopljen od brit. podmornice »HMS Unseen« 28. kolovoza 1943. kod Saseno (Albanija). Motorni jedrenjak »Francesca da Rimini« izgrađen 1942. (vl. Rodolfo Gattoni e C., Rijeka), od kapitulacije Italije pod njemačkom upravom. Udario je o minu i potonuo 24. siječnja 1944. kod Pule. Trabakul »Giovannina«, izgrađen 1898. (vl A. Corsi e C., Pula) nakon kapitulacije Italije u rukama NDH mornarice u Dubrovniku. Do 25. studenog, kao »Ivanka«, plovi pod njemačkom upravom za zapovjedništvo luke u Dubrovniku. Kasnije je nasukan i potopljen kod Orebića. Brigantin »Italia«, izgrađen 1915. (vl. Luigi Rocco, Rovinj) više je puta rekviriran – »V-31«. Potopljen je od Nijemaca 15. rujna 1943. u Torre del Greco. Brigantin/gulet »Maria Madre«, izgrađen 1905, (vl. Andrea Linardi, Sv. Martin, Cres) rekviriran je 1941. – »V.233«. Potopili su ga Nijemci 15. rujna 1943. u Castellammare di Stabia. Trabakul »Primavera« izgrađen 1927. (vl. Innocente Giuricich, Mali Lošinj) bio je rekviriran kao »Z.63« Bombardiran je i potopljen 13. lipnja 1944. u Trstu. Ribarski trabakul »Quarnero«, izgrađen 1903. (vl. Luigi Millevoi, Pula) potopili su partizani 22. veljače 1944. godine u Raškom kanalu kako ne bi pao u ruke Nijemcima. Motorni jedrenjak »Ricordo«, izgrađen 1943. (vl. Crisigono Trabica, Zadar) od kolovoza 1943. plovi pod upravom Gruppo Navi Uso Locale iz Rijeke. U drugoj polovici 1944. potopljen je od Nijemaca u Ravenni. Nakon rata je izvađen i izrezan. Motorni jedrenjak »San Giovanni«, izgrađen 1904. (vl. Giovanni Burburan, Cres) u plovidbi Rodos-Patmos 11. lipnja 1943., kod otoka Piscopi, granatiran i potoljen od britanske podmornice »HMS Taurus«. Trabakul »Amelia B.« izgrađen 1910. godine, vlasnici Bertotto & Polione iz Pule, drugog veljače 1944. izgubljen je u Puli iz nepoznatih razloga. »Due Fratelli C.«, gulet od 92 brt, izgrađen 1887. godine u Malom Lošinju u vlasništvu Eugenia Camali iz Nerezina 26. rujna 1943. potonuo je nakon požara u Malom Lošinju. »Nuovo Impero«, brigantin/gulet od 118 brt izgrađen 1905. u brodogradilištu G. Benetti u Viareggio kao »La Sola Immacolata« u vlasništvu Antonije Zoroni pok. Nicolo & C. iz Nerezina od 1937.: rekviriran je od 26. listopada 1940. do 8. rujna 1943. Izgubljen je devetog veljače 1944. u savezničkom bombardiranju u korintskoj luci.

PLAVI SVIJET

Branko ŠULJIĆ

Visoki uzlet u nautičke sfere

Danas u predvečerje u Biogradu na Moru bit će zaključen nautički sajam Biograd Boat Show, 27. po redu. Neću ovdje objavljivati nikakav izvještaj sa sajma ili, eventualno, reportažu. Sajam traje od srijede, medijski je dobro popraćen i ništa novoga ne bih mogao ponuditi. Na sajmu nisam bio, pa da se raspišem o svemu viđenome i doživljenome. Planirao sam otputovati, ali... Nema potrebe objašnjavati razloge odustajanja.

Godinama sam posjećivao biogradski sajam, bio na njemu sigurno dvadeset puta. Zaustavila me ona famozna koronagodina. Posjećivao sam Biograd, razgledavao stotine svakojakih plovila, na nekima i zaplovio, pratio sve ostalo što je na sajamski ogled pristizalo sa svih strana svijeta. Razgledavao sam sajam i istodobno svjedočio njegovu rastu. Skoro pa do današnje veličine, kada se svrstao među europske velikane. Ne tako davno organizatori su se hvalili najvećim sajmom u ovom dijelu Europe, a ovih sam dana pročitao u njihovu priopćenju da je Biograd Boat Show izrastao u jedan od pet vodećih nautičkih sajmova u Europi i jedan od 12 vodećih u svijetu. Ne znam jesu li baš tako visoko pozicionirani, nikome ne treba zamjeriti što se hvali, ali ne mora se iskakati iz okvira realnosti. Tipično za nas s ovih prostora.

IDEALNA NAUTIČKA LOKACIJA

Ponavljam samo neke brojke. Na sajmu se prezentira više od 400 izlagača, a ono što je za javnost najzanimljivije, predstavljeno je oko 500 plovila, s pedesetak premijera, od sajamskih do svjetskih. Nisu mi potrebna objašnjenja vezano uz tu ponudu, prošao sam mnoštvo sajmova, dobro znam što se na kojemu može vidjeti, kome je namijenjen sajam i njegova postava. Biograd je mali gradić, sajam nije organiziran za njegove žitelje, niti za one iz šire okolice. Prevelik bi to bio sajam samo za lokalne posjetitelje.

Nautički gledano Biograd ima idealnu lokaciju, smješten je praktički na ulazu u Kornate, najatraktivniju destinaciju većini nautičara koji plove hrvatskim Jadranom. Biograd, također, ima izrazito dobru prometnu poziciju, pokraj njega prolazi autocesta, u blizini su dvije međunarodne zračne luke, lako je dostupan i onima s udaljenijih područja, čak i inozemnih. Jasno, posjetitelji iz udaljenijih gradova ne dolaze samo zbog sajma. Takvi iskorištavaju priliku za produženi vikend, mnogi zaplove budući da je u marini privezana velika charter flota, a možda imaju na vezu i vlastito plovilo. Kada je lijepo sunčano vrijeme, a to se često događa, iako ne i ove godine, ljudi s kontinenta ne odolijevaju izazovu jesenskog kupanja. Dok sam posjećivao sajam, viđao sam mnogo takvih.

VLASTITI PROSTOR

Biograd Boat Show organizira hotelska kuća Ilirija iz Biograda, u čijem sastavu posluje Marina Kornati, domaćin sajma od prvoga dana. U organizaciju je uključen gotovo kompletan poslovni sustav matične kuće, posebno u razdoblju finalne realizacije. Na raspolaganju je i kompletna infrastruktura, te mnogi komplementarni sadržaji neophodni za provedbu takve manifestacije. Osim sajamskog prostora, izlagačima i posjetiteljima ponuđeni su raznovrsni smještajni kapaciteti, ugostiteljski sadržaji, raznovrsna logistika, ako nekome zatreba. Jedini je problem, barem sam se osobno s njim redovito susretao, parkirališni prostor. Za trajanja sajma uvijek ga nedostaje. Razumijem, Biograd nije tako velik, prostor oko marine ima različite vlasnike, a i previše je atraktivan da bi ga se pretvaralo u parkiralište.

Vlastiti veliki prostor, a Marina Kornati jedna je od najvećih na našoj obali, značajna je prednost pri organiziranju takve manifestacije. Ni od koga ne moraš ništa tražiti, nikakve dozvole ni suglasnosti, nikome plaćati korištenje prostora, usklađivati termine, organizaciju prometa i ostalo na što organizatori nailaze. Jedino trebaju premjestiti dio plovila sa stalnog veza iz prostora namijenjenog sajmu, a organizatori u tome već imaju puno iskustva. I što je pohvalno, iskorišten je svaki četvorni metar prostora što je namijenjen sajmu, na kopnu i u moru. Čak je akvatorij marine presječen pontonom, na način da se njegov dio otvara za prolaz plovila, a otvaranje je jednostavno riješeno – pomoću izvanbrodskog motora. A kako sajam raste, možda će i ta velika marina uskoro postati tijesna.

Organizaciju sajma godinama već vodi ista osoba, njegovo ime mora se spomenuti – Milan Šangulin. Poznaju ga svi, tko god je na bilo koji način vezan uz sajam i hrvatsku nautičku djelatnost. Sve drži u rukama, pod kontrolom, nema tog problema koji neće ekspeditivno riješiti. Nigdje se ne nameće, a svugdje je nazočan. Susretao sam ga na mnogim sajmovima u zemlji i inozemstvu. Davno sam ga upoznao i pratio kako radi. Jednom zgodom sjeli smo na brzinsko piće, jer za trajanja sajma on nema vremena za duge razgovore. Između ostaloga, tada je naglasio da sajmom žele obuhvatiti sve nautičke segmente, te da im je izuzetno važna kvaliteta, a ne samo kvantiteta. Biograd Boat Show, ističu organizatori, potiče razvoj svih oblika nautičke industrije i turizma. On inicira i podržava njihov održiv razvoj, konkurentnost, inovativnost i doprinos sveukupnom turizmu i nautičkoj industriji. Direktor je, također, istaknuo važnost zabavnog programa što se redovno održava u sklopu sajma.

Kada smo se razišli, čovjek koji je bio sa mnom u društvu upitao me: »Tko je ovaj i odakle je?« Odgovorio sam da je iz Biograda, kao i svi Šangulini, da je već dugo direktor sajma, te da je došao iz Kanade, gdje je rođen i gdje se školovao. Kratak komentar mog prijatelja bio je: »Sada mi je jasno njegovo poslovno razmišljanje!«

RAZVOJ NAUTIČKOG SEKTORA

Sajam je s vremenom širio popratne sadržaje, najprije na charter, pa dalje. Tako je ovogodišnje izdanje sajma održano po konceptu »pet sajmova u jednom«, čime je Biograd Boat Show izrastao u kongres hrvatske nautičke industrije i turizma i krunu nautičke sezone u Hrvatskoj. U tome se posebno ističe Croatia Charter Expo, događaj namijenjen isključivo profesionalcima u čarter industriji. On se održava paralelno s glavnim sajmom i omogućuje umrežavanje i razvoj poslovanja između čarter operatera, agenata i dobavljača.

Sajam u Biogradu startao je krajem prošlog stoljeća. Počeo je skromno i, ne samo da je opstao, nego je visoko uzletio. Za razliku od mnogih sajmova na našim prostorima što su pokretani i, nakon kraćeg ili dužeg razdoblje, ugašeni. Neki su čak dosegli velebne visine, pa ih više nema. Nekima su presudile one krizne godine s kraja prvog desetljeća, a neki jednostavno nisu naišli na odaziv izlagača i posjetitelja. Duži staž od biogradskog sajma u nas imaju zagrebačka Nautika i naš riječki sajam, najstariji na ovim prostorima, mali, ali žilav i uporan, što je prebrodio mnoge probleme i promjene naziva.

Zaključno, jedna poruka organizatora i domaćina: Biograd Boat Show danas nije samo mjesto za prodaju i promociju plovila, već prava platforma za razvoj cijelog nautičkog sektora — od industrije i turizma do obrazovanja i inovacija. Njegova važnost raste iz godine u godinu, a Biograd na Moru je zahvaljujući sajmu postao nezaobilazna točka na karti europske nautike.

Dizajnerica pokrenula kampanju za registar bradavica

LANČIĆ KAO PODSJETNIK NA BORBU, POBJEDU I ŽENSTVENOST

Sanda MILINKOVIĆ FRANK

Katarina Radnić Zmazek

POMACI U SVIJETU RAKA DOJKE SU SE DOGODILI JER SU LJUDI O TOME RAZGOVARALI, TA SE TEMA STAVLJALA NA STOL I TO JE POTICALO ISTRAŽIVANJA

Dizajnerica Katarina Radnić Zmazek, koja stoji iza domaćeg brenda nakita Cloud&Co, ostvarila je suradnju s udrugom Marra Altrui koja pruža edukativnu, estetsku i emocionalnu podršku ženama tijekom i nakon kemoterapija i provodi projekt Ona – The Art of You

Da bi pomogla u osnivanju registra bradavica i izradi što većeg broja istih, dizajnerica Katarina Radnić Zmazek koja stoji iza domaćeg brenda nakita Cloud&Co, osmislila je kampanju podizanja svijesti čiji je cilj da što više žena sazna da ova mogućnost postoji i u Hrvatskoj. Uz to, kreirala je dva prigodna lančića čiji kompletni prihod od prodaje ide udruzi Marra Altrui koja besplatno izrađuje ove bradavice.

Do suradnje između dizajnerice i udruge Marra Altrui koja pruža edukativnu, estetsku i emocionalnu podršku ženama tijekom i nakon kemoterapija i provodi projekt Ona – The Art of You, došlo je sasvim slučajno, kada je Zmazek prije ljeta odlučila isprobati trajnu šminku. Prema brojnim preporukama, odabrala je vizažisticu, ujedno i autoricu projekta te osnivačicu udruge, Mariju Butković, a budući da proces traje oko dva sata, započele su razgovor u kojem je dizajnerica otkrila čime se sve vizažistica bavi.

- Tada sam saznala za rad udruge Marra Altrui, ali ono što me posebno dirnulo bila je upravo izrada areola i bradavica za žene koje ih nisu mogle rekonstruirati nakon operacije dojki, bilo zbog raka ili zato što je tijelo odbilo presađenu bradavicu. Bilo mi je nevjerojatno da o tome nikada nisam razmišljala, niti znala da to uopće postoji. Moj mozak, čini se, nije htio prihvatiti da rekonstrukcija dojke ne znači nužno i povratak bradavice, a to je ipak važan dio ženskog identiteta, kaže Zmazek.

VRAĆANJE ŽENSTVENOSTI

Marija i njezina udruga ne bave se samim liječenjem ili podrškom tijekom bolesti, nego onime što slijedi, a to je vraćanjem ženstvenosti. Iako Zmazek naglašava da je zdravlje na prvom mjestu, kaže da je ženama vrlo važan onaj osjećaj sebe; od izgleda, kose, grudi, kože i noktiju, pa sve do unutarnjeg osjećaja povezanosti s tim dijelovima tijela.

- Ne izgledamo sve jednako, niti sve ulažemo isto vrijeme ili novac u svoj izgled, ali svaka žena zna koliko znači osjećati se dobro u vlastitoj koži. Marija im u tome pomaže tako što im malim, ali iznimno važnim promjenama vraća dio onoga što su izgubile, podsjećajući ih da su i dalje lijepe, snažne i cijele, dodaje Zmazek.

Da se uključi u priču i kroz dizajn podrži žene koje su prošle kroz mastektomiju, Zmazek je praktički inspirirala činjenica koja ju je preplašila, a to je da ona za to nije znala.

- Znam puno, pratim projekte, poznajem ljude, a nažalost i žene oboljele od raka dojke, ali ovakav razgovor nisam ni čula ni vidjela. Odmah sam nakon tretmana nazvala svoje prijateljice i niti jedna nije znala da postoje silikonske areole koje se potpuno bezbolno i jednostavno apliciraju. Većina zna za tetoviranje bradavica, a pritom ove silikonske areole izgledaju nevjerojatno autentično, objašnjava dizajnerica.

Njezina kampanja nosi snažnu emocionalnu poruku o ženstvenosti i cjelovitosti, a smatra da Cloud&co ima jednu lijepu platformu žena različitih dobi i da je to prilika, ali i odgovornost, koristiti za određene dobre stvari, kao što je, primjerice, Ona – The Art of You.

DIRLJIVE PORUKE

Kada je upitala Mariju koje će dane ili mjesec iskoristiti za obilježavanje podizanja svijesti o raku dojke i kada je odgovor glasio listopad, dizajnerica je donijela odluku da će urediti i izlog koji inače vole pretvarati u mala umjetnička djela. Prva je ideja bila staviti čitav izlog u grudi, a naposljetku su silikonske areole odlučili staviti na stakla da stoje ispred samih korzeta i kreiraju dojam kao da su na tijelu, ali odvojene, što daje dodatnu simboliku stvarnosti da te areole žene stavljaju posebno, mogu skinuti i iako su dio njih, odvojive su.

PRIVATNA ARHIVA

Izlog sa silikonskim areolama

- Izlog uvijek radim sa Željkom Molnar, našom dežurnom kreativkom koja ima velike ideje i kojoj prvoj dođem na razgovor o tome kako će nakit biti predstavljen te kako će izlozi izgledati. Predložila je da bude silueta, što me odmah podsjetilo na Mihaelu Štimac Rojtinić i njezine korzete. Bilo je lijepo spojiti sve kreativce na jedno mjesto pa se s Lanom iz Tulipa složila predivna priča. Znali smo sigurno da moramo staviti silikonske areole u izlog, pojašnjava dizajnerica.

Silikonske areole su inicijalno trebale biti na korzetu, ali ideja se u procesu mijenjala prema onome što je funkcioniralo ili nije. Dizajnerica pojašnjava da su areole najbolje funkcionirale na glatkoj površini što je kreiralo taj trenutak da se vidi njihova realističnost pa je samim time nastalo nešto još bolje.

Zmazek priznaje da joj je najizazovnije u kampanji bilo postići da što veći broj žena dobije potrebnu informaciju i znanje koje može i njima dobro doći, ali i koje mogu prenijeti dalje.

- Postoje mnoge žene koje iz različitih razloga ne mogu raditi mikropigmentaciju ili tetoviranje bradavica, iz zdravstvenih pa čak i vjerskih razloga, a činjenica da mogu na svoju rekonstruiranu dojku zalijepiti silikonsku bradavicu koja izgleda kao njihova je nešto apsolutno revolucionarno. Najdirljivije su bile poruke žena koje su to prošle, koje su to saznale i zahvaljivale na tome da se podiže svijest te poslale poruke pohvala. To je inspirativno i poticaj da nastavimo, kaže dizajnerica.

PODSJETNIK NA BORBU

Lančići Papilla, čiji prihodi od prodaje idu udruzi Marra Altrui i projektu besplatne 3D repigmentacije areola i bradavica, nose vrlo simbolično ime jer je riječ o latinskom izrazu za maleni, bradavičasti izdanak ili strukturu.

- Ime je nastalo prirodno, iz same ideje projekta i želje da se kroz dizajn prenese snažna poruka. Uz izlog, željeli smo na neki način i donirati udruzi koja pomaže ženama oboljelima od raka dojke. Vjerujem da je najjednostavnije uvijek i najljepše, pa sam osmislila vrlo jednostavan privjesak koji podsjeća na dojku, pa čak i bradavicu, ali na suptilan način, tako da to nije prva asocijacija, kaže dizajnerica.

Privjesak je dizajniran da bude nosiv, elegantan, u rosegold nijansi koja simbolizira prepoznatljivu ružičastu boju povezanu s borbom protiv raka dojke i projektima podizanja svijesti pa lančić nije samo komadić nakita, već podsjetnik na borbu, pobjedu i ženstvenost.

Na kraju kampanje, dizajnerici je najvažnije da se o temi nastavi podizati svijest, a informacije širiti dalje.

- Pomaci u svijetu raka dojke su se dogodili jer su ljudi o tome razgovarali, jer se ta tema stavljala na stol, jer je to poticalo istraživanja i tako je sa svime. Od bulozne epidermolize do endometrioze i sarkoma, svijest se podiže jer je netko bio uporan i to stavljao na stol, razgovarao o tome i svaki dan bio korak bliže postavljenom cilju. Ove bolesti i njihove udruge koje sam navela su oni s kojima smo radili uz teme koje smo podržavali i znamo što su oni koji su bili glasni i aktivni prolazili. Izrada ženskih areola bi trebala biti dio rekonstrukcije dojke i financirana od HZZO-a. Trebala bi se zaista napraviti registracija bradavica i nešto što bi moglo postati svjetski proizvod i mnogim ženama olakšati život, zaključuje dizajnerica.

REGISTAR BRADAVICA

Na koji način se prihod od prodaje lančića koristi za konkretne aktivnosti udruge Marra Altrui i budući registar bradavica?

- Registar bradavica je Marijina želja i ideja da zapravo žene koje ne mogu napraviti odljev svojih, mogu koristiti ili izabrati iz registra tuđe bradavice, od kojih bi se napravila areola za njih. Grudi i bradavice su različite i zašto ne bi žene dale svoje otiske za one koje nemaju svoje? To mi se čini kao predivan čin solidarnosti među nama. Udruga ima različite aktivnosti, neke od njih su da kroz donacije financiraju mikropigmentaciju bradavica, izradu areola, edukacije i slično. Oni su podrška ženama da ne vide svoje nedostatke koji se dogode kad žena prolazi kroz takvu bolest, nego da pronađu radost te se osjećaju prihvaćeno i samopouzdano, pojašnjava dizajnerica.

ŠOKIRATI I BITI ŠOKIRAN

Dizajnerica je naglasila važnost toga da moda i dizajn, osim estetike, nose i društveno angažiranu poruku. Kaže da se ne može očekivati da sve nosi poruku, ali da će, ako mogu, uvijek nešto reći. Kaže da je danas važno pričati priče i slati snažne poruke te koristiti postojeću platformu na odgovoran i važan način.

- Ne bojim se šokirati i biti šokirana, naravno, ako će me to natjerati da promislim i volim kada to postoji kao dodana vrijednost, zaključuje. Smatra i da bi moda i dizajn u Hrvatskoj trebali češće ulaziti u društveno osjetljive teme, pogotovo danas, kada se informacije šire brže nego ikad, ali s druge strane, pitanje je kakve tko dobiva informacije zbog algoritma.

- Puno je ispraznog sadržaja i zarade u svemu tome, i naravno da ljudi trebaju od nečega živjeti, ali je pitanje gdje je granica i kada treba svoju platformu dati nečemu korisnom. Širiti poruku podrške, ljubavi, informirati i detabuizirati. Sve je izgubljeno na dan kada pomislimo da ne možemo kao pojedinci nešto promijeniti, a kamoli kao grupa. Tu više nema ni nade, dodaje.

informator

Pripremila Ana Braškić
Kontakt redakcije: informator@novilist.hr

Imate prijedlog događanja koje biste željeli objaviti?
telefon 051/650 011
fax 051/672 114 ili 051/672 118
twitter.com/novilist
facebook.com/novilisthr
Ekskluzivne vijesti potražite na www.novilist.hr

Izdvojeno

RIJEKA

Svečani koncert Ansambla Lado u riječkom HNK-u

Večeras u HNK Ivana pl. Zajca u 19.30 sati na programu je »Vode« godišnji koncert Ansambla Lado. Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske Lado predstavlja svečani tematski koncert pod nazivom »Vode« koji potpisuje Ladova umjetnička direktorica Zrinka Posavec. Tim koncertom Lado se vraća riječkoj publici pred kojom je nedavno nastupao u sklopu Riječkih ljetnih noći. Ovogodišnji svečani godišnji koncert Ansambla Lado kroz tematiku voda, povezuje čovjekovu prirodnu i kulturnu baštinu. Antologijskim i premijernim koreografijama i glazbenim djelima, Ansambl Lado prikazat će kako su rijeke, jezera i mora oblikovali živote naših predaka. Publiku očekuju antologijske koreografije i glazbeni brojevi Lada.

RIJEKA

Besplatni pregledi vida za žene oboljele od raka dojke

Udruga Srce za nju organizira besplatne preglede vida za žene oboljele od raka dojke. Ovaj put naglasak je stavljen na brizi za vid, jer zdravlje očiju često ostaje u sjeni dok traje borba s bolešću. U suradnji s Optikom Elias organizira besplatne preglede vida za žene oboljele i izliječene od raka dojke. Pregledi se obavljaju u prostoru Optike Elias na adresi Riva 16, a trajat će sve do kraja listopada. Pregledi su potpuno besplatni, a žene koje se odazovu mogu ostvariti i posebne popuste i pogodnosti pri kupnji okvira za naočale. Za termin pregleda potrebno je javiti se Udruzi Srce za nju na broj 095 391 2242, radnim danom od 18 do 20 sati.

ČAVLE

Predstava »Rulet«

Večeras u 20 sati u Domu kulture Čavle na programu je predstava »Rulet«, iskrena, duhovita priča o životnim izborima i tajnama četiri žene. Što se dogodi kad nas zavrti rulet života i kad se kuglica zaustavi baš tamo gdje ne želimo otkrijte u novoj komediji o četiri žene naizgled potpuno različite, a opet iste samo u jednome - duhovitom prihvaćanju podijeljenih životnih karata. U samo jednoj večeri, u jednom prostoru isplivat će četiri tajne. Ovo nije priča o međusobnim sukobima nego o izborima koje smo naizgled sami birali. Različiti temperamenti... Dan bez smijeha izgubljen je dan. Glume: Jagoda Kumrić, Ana Uršula Najev, Petra Kraljev i Nika Barišić.

RIJEKA

Adventska hodočašća

I ove godine s geslom »Radujte se narodi« organiziraju se adventska hodočašća. U subotu 29. studenoga ide se na hodočašće u Chioggiu i benediktinsku opatiju Praglia, a 13. prosinca hodočašće je u marijanskom svetištu Castelmonte te Motta di Livenza i Caorle. Ovim adventskim hodočašćima pomaže se i školsku kuhinju sv. Josipa u Zambiji. Zainteresirani se mogu prijaviti radnim danom od 11 do 17 sati na broj 0915592412.

Ljekarne

Tijekom vikenda danju je dežurna ljekarna **»KORZO«**, Korzo 22 (211 - 036). Noćno dežurstvo obavlja ljekarna **»CENTAR«**, Riva 18 (213 - 101). Noćno dežurstvo traje od 20 do 7 sati ujutro sljedećeg dana.

Danas

RIJEKA

»Uzvišine pjesme moje duše«

Danas u 17 sati u Velikoj dvorani Hrvatske knjižnice »Trsat« uoči blagdana Svih svetih, održat će se koncert kojim će se pridružiti glazbom i pjesmama - molitvama za mir i spokoj u dušama svih dobrih ljudi na svijetu u kulturno-edukacijom događaju Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva »Dnjipro« - Rijeka pod nazivom »Uzvišine pjesme moje duše«.

Kažu, tko pjeva - dvaput moli... Bit će izvedena djela Bacha, Mozarta, Giordanija, Bellinija, Caccinija, Puccinija, Verdija, a završnom i snažnom »Molitvom za Ukrajinu« Oleksandra Konyskog na glazbu ukrajinskog skladatelja Mikole Lysenka, zaključit će se apel Svemogućem i svim svecima za pobjedu Svjetla nad neprijateljskom tamom i mir u Ukrajini. Ulaz je besplatan, a kutija za dobrotvornu financijsku pomoć djeci - siročadi uoči božićnih blagdana stajati će i čekati milost i dobrotu duša.

Zadnji dan izložbe Mirka Ilića u MMSU-u

U Muzeju moderne i suvremene umjetnosti do 26. listopada postavljena je izložba »Time After Time After Time« umjetnika Mirka Ilića. Izložba predstavlja drukčije čitanje opusa istaknutog umjetnika Mirka Ilića i na intrigantne načine povezuje radove s područja grafičkog dizajna, ilustracije i stripa nastale od druge polovice 1970-ih do danas. Oslonjena je na najveću svjetsku muzejsku zbirku njegovih radova u Muzeju moderne i suvremene umjetnosti i znatno proširena kako recentnijim ostvarenjima, tako i mnogim manje izlaganim djelima iz svih etapa

M. GRACIN

njegove karijere. Crvena nit izložbe usmjerena je na ideju vremena koja se u brojnim radovima manifestira kroz čitav niz različitih oblika, perspektiva i mogućih čitanja. Premda je rijetko u središnjem fokusu samih radova, vrijeme u mnogima od njih nalazimo kao važan konceptualni, kreativni, spoznajni ili narativni mehanizam. Muzej danas radi od 12 do 17 sati.

Tečaj kreativnog pisanja

Počinje Tečaj kreativnog pisanja koji vodi profesionalna književnica Diana Rosandić Živković. Dovoljno je poslati tekst do tri kartice s biografijom na e-mail: dianarosandic@gmail.com ili kontaktirati: 0918983894. Tečaj se održava srijedom u 17 sati u domu Mirka Ćurbega, Lovranska 10 na Kantridi. Moguća je online radionica u drugom terminu po dogovoru. Broj mjesta je ograničen stoga požurite s prijavama.

Srijedom besplatna pravna pomoć

Pravna klinika – Centar za besplatnu pravnu pomoć radi svake srijede od 12 do 15 sati. U navedeno vrijeme možete se javiti telefonskim putem na broj 099 5306250 i zakazati sastanak na Pravnom fakultetu u Rijeci na adresi Hahlić 6 ili se možete obratiti i putem e- mail adrese klinika@pravri.uniri.hr. Studenti Pravnog fakulteta pod nadzorom akademskog mentora pružaju pravne savjete i opće pravne informacije sukladno Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći. Besplatna primarna pravna pomoć pruža se socijalno i ekonomski ugroženim građanima iz svih pravnih područja.

BAKAR

Večer filmske glazbe

Večeras u 19 sati u Domu kulture održat će se Večer filmske glazbe u izvedbi KUD Sklad. Bit će to večer dobre glazbe, filmskih scena, plesa i pjevanja, ali i večer puna fascinantnih priča, poruka i emocija. Od Morriconea i Rote do Williamsa, Piazzole i Kuntarića, isječaka iz najpoznatijih i nešto manje poznatih filmskih priča razlog su da ne propustite Zvjezdanu prašinu.

OPATIJA

Izložba Nikole Lukinčića

U Umjetničkom paviljonu Juraj Šporer danas u 18 sati otvara se izložba Nikole Lukinčića naziva »Zbog čega?«, a povodom ciklusa u sklopu kojeg Festival Opatija predstavlja umjetnike opatijskog kraja. Izložba je otvorena do 31. listopada i može se razgledati radnim danom, osim ponedjeljkom, od 16 do 20 sati, te subotom i nedjeljom od 10 do 14 te od 16 do 20 sati. Ulaz je slobodan.

Koncert harfistice Doris Karamatić

U sklopu 3. Festivala klasične glazbe u Opatiji danas u 11 sati u Glazbenom paviljonu u parku Angiolina koncert će održati jedinstvena hrvatska harfistica Doris Karamatić čiji se bogati repertoar kreće od jazza, evergreena do popa i rocka, čak i heavy metala. Prva je harfistica u Europi koja svira na laserskoj harfi, elektroničkoj verziji tradicionalne harfe s laserima umjesto žica. U slučaju nepovoljnih vremenskih uvjeta, koncert će se održati u Umjetničkom paviljonu Juraj Šporer u Opatiji u isto vrijeme.

»Ježeva kućica«

U 12 sati u Centru Gervais održat se kazališna predstava za djecu »Ježeva kućica« u izvedbi Teatra Naranča iz Pule. Izvedbe su u 10 i 11 sati su rasprodane.

Gudački trio TriNity

U sklopu 3. Festivala klasične glazbe u Opatiji, u 19 sati u Crkvi sv. Jakova u Opatiji nastupa Gudački trio TriNity, suradnici i članovi Simfonijskog orkestra Mariborske opere.

DELNICE

Dani divljači

U Radničkom domu održavaju se Dani vjenčanja, a u Lovačkom domu Dani divljači - Lov na gurmanske užitke: ponuda specijaliteta po posebnim cijenama.

SKRAD

Obilazak s lisicama

Danas u Donjem Ložacu - Zeleni Vir i Vražji prolaz održat će se obilazak s lisicama - licenciranim vodičicama Lynx and Fox uz priče - stress free putem iz Donjeg Lošca. Više info i prijave na: https://www.lynxandfox.com/kalendar

MARIO JURINA

Kina

RIJEKA

CINESTAR

TOWER CENTER, Janka Polića Kamova 81/A, 060 32 32 33 www.blitz-cinestar.hr

»SPRINGSTEEN: IZBAVI ME IZ NIŠTAVILA«, biografski. Redatelj: Scott Cooper, uloge: Jeremy Allen White, Jeremy Strong, Stephen Graham, Paul Walker Hauser, 2D 16.35, 20.00, 22.25; »ODUVIJEK TI«, drama. Redatelj: Josh Boone, uloge: Allison Williams, Scott Eastwood, Dave Franco, McKenna Grace, Mason Thames, 2D 17.05, 19.30, 21.50; »GABINA KUĆA LUTAKA«, avantura. Redatelj: Ryan Crego, uloge: Laila Lockhart Kraner, Kristen Wiig, Carla Tassara, 2D 11.15, 12.30, 13.20, 14.30, 15.25, 17.30; »JEDAN OBIČAN INCIDENT«, drama. Redatelj: Jafar Panahi, uloge: Vahid Mobasseri, Maryam Afshari, Ebrahim Azizi, 2D 19.15; »SHELBY OAKS: GRAD DUHOVA«, horor. Redatelj: Chris Stuckmann, uloge: Camille Sullivan, Keith David, Michael Beach, 2D 19.00, 21.55; »TRON: ARES«, akcijski. Redatelj: Joachim Ronning, uloge: Jared Leto, Greta Lee, Evan Peters, Hasan Minhaj, 2D 15.25, 18.00, 19.00; »PRIZIVANJA 4: POSLJEDNJI OBREDI«, horor. Redatelj: Michael Chaves, uloge: Vera Farmiga, Patrick Wilson, 2D 20.30; »ŠAPE U AKCIJI«, animirani. Redatelj: Benoît Daffis, Jean-Christian Tassy, EXTREME 2D 11.45, 14.00, 16.00,18.00; »DOBRA KARMA«, komedija. Redatelj: Aziz Ansari, uloge: Seth Rogen, Keanu Reeves, Aziz Ansari, Keke Palmer, Sandra Oh, 2D 21.00; »LOPOV S KROVA«, triler. Redatelj: Derek Cianfrance, uloge: Channing TatumPeter Dinklage Kirsten Dunst, 2D 17.30; »CRNI TELEFON 2«, horor. Redatelj: Scott Derrickson, uloge: Ethan Hawke, Mason Thames, Madeleine McGraw, Demián Bichir, Miguel Mora, Jeremy Davies, Arianna Rivas, 2D 19.35; »ŽENE, LUĐACI I MALO DOBRIH PEDERA«, drama. Redatelj: Ivan Salaj, uloge: Filip Detelić, Romina Tonković, Živko Anočić, Dora Dimić Rakar, Sanja Milardović, Ana Maras Harmander, 2D 21.25; »ZECKO KOŠ I TAJNA VELIKOG SVISCA«, animirani. Redatelj: Benjamin Mousquet, 2D 11.15, 13.15, 15.15, 17.15; »JEDNA BITKA ZA DRUGOM«, drama. Redatelj: Paul Thomas Anderson, uloge: Leonardo DiCaprio, Benicio Del Toro, Sean Penn, 2D 21.25, EXTREME 2D 20.00, 22.05; »LOŠI MOMCI 2«, animirani. Redatelj: JP Sans, Pierre Perifel, 2D 11.00, 11.45, 13.15, 14.30, 16.45; »VELIKA UTRKA EUROPE«, animirani. Redatelj: Waldemar Fast, 2D 11.30, 15.30; »ŠTRUMPFOVI FILM«, obiteljski. Redatelj: Chris Miller, Matt Landon, 2D 13.30; »KAYARA: AVANTURE U CARSTVU INKA«, animirani. Redatelj: César Zelada, 2D 11.00, 12.45; »LILO I STITCH«, avantura. Redatelj: Dean Fleischer Camp, uloge: Maia Kealoha, Sydney Elizebeth Agudong, 2D 14.35.

ART-KINO

Krešimirova 2, Rijeka; blagajna. (051) 323 261, www.art-kino.org

»ZECKO KOŠ I TAJNA VELIKOG SVISCA«, animirani. Režija: Benjamin Mousquet, 16.00; »RITAM ZLOČINA«, igrani. Režija: Zoran Tadić, 18.00, ulaz slobodan; »JEDAN OBIČAN INCIDENT«, igrani. Režija: Jafar Panahi, 20.00.

Zelena NIT

Pripremila Mia ČELAP

BESPLATNO GNOJIVO Ostavite lišće na zemlji, imat ćete višestruku korist

Jesensko lišće nije otpad, dobro je za tlo i životinje

Grabljenje i vreće pune otpalog lišća možda izgledaju kao jesenski ritual koji se ne preskače, ali sve više vrtlara napušta tu naviku. Održivo vrtlarstvo i ekološki pristupi pokazuju da ostavljanje lišća na tlu donosi niz koristi za tlo, biljke i životinje. A dobra vijest? Vaše dvorište i dalje može izgledati uredno i njegovan .

Zašto nije dobro uklanjati lišće? Navika uklanjanja lišća zapravo je relativno nova, a postala je popularna sredinom 20. stoljeća kada su savršeno pokošeni travnjaci postali simbol urednosti i prestiža. No, u praksi, to »čisto« dvorište znači i više otpada. U Americi, svake godine više od 10 milijuna tona vrtnog otpada završi na odlagalištima, gdje se raspada i ispušta metan, jedan od najštetnijih stakleničkih plinova.

U stvarnosti, lišće je besplatno gnojivo. Ono zadržava vlagu u tlu, vraća hranjive tvari i štiti korijenje biljaka od hladnoće. Uz to, lišće je prirodno stanište mnogih kukaca i oprašivača. U suhom lišću svoje domove nalaze gusjenice leptira, ličinke krijesnica i brojni korisni insekti, a zauzvrat služe kao hrana pticama tijekom zime.

Kako zadržati lišće i uredan izgled dvorišta? Ne morate birati između prirode i urednosti; uz nekoliko trikova, moguće je i jedno i drugo.

1. Ne dopustite da se stvori debeli sloj

Tanki sloj lišća na travi je poželjan jer se tijekom zime razgrađuje i obogaćuje tlo. No, ako se nakupi previše, može ugušiti travu, osobito na vlažnim mjestima. Ako želite ubrzati razgradnju, lišće možete nježno usitniti kosilicom, ali izbjegavajte prečesto malčiranje jer ono može uništiti kukce koji u njemu prezimljuju.

ISTOCKPHOTO

Najbolje je rasporediti lišće odmah kad počne padati

U stvarnosti, lišće je besplatno gnojivo. Ono zadržava vlagu u tlu, vraća hranjive tvari i štiti korijenje biljaka od hladnoće. Uz to, lišće je prirodno stanište mnogih kukaca i oprašivača

ISTOCKPHOTO

2. Premjestite lišće u cvjetne gredice ili oko stabala

Lišće u cvjetnim gredicama i oko korijenja drveća djeluje kao prirodni malč. Stavite sloj debljine do 10 cm; biljke će bez problema probiti sloj na proljeće, a tlo će ostati vlažno i zdravo. Možete stvoriti i »krugove lišća« oko stabala, omeđene niskom ogradom ili kamenjem, koji će izgledati uredno i promišljeno.

3. Napravite kutak za lišće

Ako imate višak, skupite ga u jedan dio vrta i oblikujte urednu hrpu poput »živih ograda« od grana i lišća. One služe kao utočište za korisne insekte i male životinje tijekom zime, a do proljeća će se pretvoriti u savršeni kompost.

4. Očistite prilaze i staze

Ostavite lišće samo ondje gdje ne hodate. Staze i prilaze redovito pometite, a uz kuću ostavite barem 15-ak centimetara razmaka kako biste spriječili vlagu i štetočine.

5. Počnite na vrijeme

Najbolje je rasporediti lišće odmah kad počne padati. U kasnu jesen mnogi kukci već se zavlače u suho lišće, pa prekasno premještanje može uništiti njihova skloništa.

Sve što trebate znati o jesenskoj sadnji popularnih proljetnica

Za sadnju narcisa pričekajte prvi mraz

Narcisi su jedan od prvih znakova da je zima napokon gotova, a njegovi vedri, žuti cvjetovi unose toplinu i boju čim se pojave prvi proljetni dani. Sadnja narcisa u jesen zapravo je mali dar koji poklanjate svojem budućem ja: posadite lukovice, zaboravite na njih nekoliko mjeseci, a proljeće će vam uzvratiti bujnim cvjetanjem. Osim što su jednostavni za održavanje i s godinama se sami razmnožavaju, narcisi jednako lijepo izgledaju i u njegovanoj gredici i u prirodnom travnjaku. Jedina stvar na koju valja obratiti pažnju jest pravilno tempiranje njihove sadnje.

Kada saditi narcise?

Lukovice narcisa sade se u jesen, no točan trenutak ovisi o vremenskim uvjetima. Preuranjena sadnja može potaknuti prerani rast korijena, što kasnije može naštetiti biljci. Idealno je pričekati prvi jači mraz, jer je to signal da je tlo dovoljno ohlađeno i da lukovice mogu mirno prezimiti do proljeća. Prvi mraz razlikuje se od blagih jutarnjih mrazeva: događa se kada temperature padnu ispod otprilike –2 °C, dovoljno nisko da smrzne biljno tkivo. Tada je vrijeme za sadnju. Ako vaše lukovice stignu ranije, pohranite ih na tamno, suho i hladno mjesto, primjerice u podrumu, dok ne dođe pravi trenutak.

Narcisi se mogu saditi izravno u zemlju ili u posude

Kako saditi narcise?

Narcisi se mogu saditi izravno u zemlju ili u posude. Ako ih sadite u tegle, birajte dovoljno duboke, primjerice, posude od barem 2 litre. Lukovice treba posaditi tri puta dublje od njihove visine i tri puta šire od njihove širine. Takav razmak štiti ih od hladnoće i daje im prostor da se razviju u gusto, raskošno cvjetanje. Vrh lukovice uvijek treba biti okrenut prema gore, a korijen prema dolje. Ako slučajno posadite lukovicu naopako, ne brinite; izniknut će i dalje, samo nešto sporije.

PIXABAY.COM

Narcisi jednako lijepo izgledaju i u njegovanoj gredici i u prirodnom travnjaku

Enogastro KUTAK

PRIPREMILA ANA BRAŠKIĆ

Dunjo mirisna...

SVINJSKI KARE S DUNJOM

TEŽINA: Srednje
VRIJEME: 30 min priprema, 40 min kuhanje
SASTOJCI ZA 6 OSOBA:
- 1 kg svinjskog karea u komadu
- 1 ljubičasti luk
- 5 dunja
- pola čaše prošeka
- 2 nešpricane naranče
- maslinovo ulje
- sol, papar
- 3 dl bijelog vina
- 1 dl povrtnog temeljca
- sok pola limuna
- žličica maslaca
- prstohvat cimeta
- žličica šećera
- ružmarin

PRIPREMA: Narezati pola naranče na deblje ploške, ostatak iscijediti i sok ostaviti sa strane. Posoliti i popapriti kare sa svih strana. Na gornji dio staviti ploške naranče i dvije grančice ružmarina, zatim sve zavezati kuhinjskim koncem. Dunje dobro oprati, narezati na četvrtine, ukloniti koru, sjemenke i tvrdi unutarnji dio, a zatim ih narezati na deblje ploške. Tako narezane dunje staviti na nekoliko minuta u hladnu vodu u kojoj ste stavili sok pola limuna. U tavi zagrijati malo ulja i komadić maslaca, dodati dunje i pirjati ih na jačoj vatri dok ne poprime zlatnu boju. Dunje začiniti solju, paprom, dodati šećer i podliti prošekom. Pustiti da alkohol ispari, zatim poklopiti i kuhati dok dunje ne postanu meke, ali se ne smiju raspasti. U drugoj tavi zapeći kare na maslinovom ulju sa svih strana dok ne dobije lijepu zlatno-smeđu boju. Meso kratko izvaditi, a u tavi popržiti sitno sjeckani luk, podliti bijelim vinom, a kada alkohol ispari dodati narančin sok. Vratiti meso i kuhati oko pola sata. Dodati dunje, i nastaviti kuhati još desetak minuta. Kada je meso gotovo, izvaditi ga iz tave i zamotati u aluminijsku foliju da ostane toplo. Manji dio dunja izmiksati s malo toplog povrtnog temeljca. Kare narezati na tanke ploške i poslužiti s umakom i preostalim dunjama.

»POHANE« DUNJE

TEŽINA: jednostavno
VRIJEME: 30 min
SASTOJCI ZA 4 OSOBE:
- 100 g brašna
- 50 g piva
- 10 g šećera
- 2 dunje
- 1 jaje
- po želji liker Grand Marnier
- med
- ulje za prženje
- sol

PRIPREMA: Pomiješati brašno, pivo, 70 g vode, šećer, žumanjak i žličicu likera Grand Marnier (ili nekog drugog sličnog pića ili soka od naranče). Pustite smjesu da se »odmori« pola sata. Dunje oguliti i ukloniti im sredinu te narezati na tanke ploške (oko pola centimetra). O preostalog bjelanca i prstohvata soli napraviti snijeg i umiješati ga u tijesto. Ploške dunje umakati u smjesu i pržiti u ulju 5 do 6 minuta. Poslužiti prelivene medom.

KROSTATA S DUNJAMA

TEŽINA: Srednje
VRIJEME: sat i 30 minuta
SASTOJCI ZA 10 OSOBA:
ZA TIJESTO:
- 250 g brašna
- 150 g maslaca
- 100 g šećera
- 50 g škrobnog brašna
- 3 žumanjka
- pola vrećice vanilin šećera
- sol

ZA NADJEV:
- 5 dunja
- 4 žlice smeđeg šećera
- 1 vanilin šećer
- žlica ruma
- 1 žlica meda
- cimet
- 2 do 3 žlice marmelade od marelica
- 2 do 3 žlice vode

PRIPREMA: Razmrviti maslac s brašnom, zatim dodati škrobno brašno, žumanjke, šećer, vanilin šećer i prstohvat soli. Sve brzo umijesiti u glatko tijesto koje ćete umotati u plastičnu foliju i ostaviti da odmara u hladnjaku najmanje pola sata. Dunje oprati, razrezati na četvrtine, a zatim im ukloniti koru i tvrde dijelove. Dunje naribati ili isjeckati na kockice. Voće staviti u tavu, posuti šećerom i dodati malo vode i ruma. Dinstati dok sok ne ispari. Ugasiti vatru pa umiješati med i cimet. Od tijesta odvojiti 1/4, a ostatak razvaljati i njime obložiti namašćeni kalup za krostatu. Rubove nemojte rezati. Izbosti vilicom, premazati marmeladom, a povrh staviti nadjev od voća. Gore naribati ostatak tijesta, a rubove preklopiti. Peći oko pola sata na 180 stupnjeva.

DŽEM OD DUNJA

TEŽINA: jednostavno
VRIJEME: sat i 30 minuta
SASTOJCI ZA 500 G DŽEMA:
- 1 kg dunja
- 600 g šećera
- 2 nešpricana limuna

PRIPREMA: Prije pripreme džema sterilizirati staklenke. Limune oprati, naribati koricu i iscijediti sok. Dunje dobro oprati i osušiti, odstraniti peteljku i narezati na četvrtine – nije ih potrebno guliti. Ukloniti središnji dio s košticama, a meso narezati na kockice približno jednake veličine. Kako ne bi potamnile, kockice dunja odmah staviti u posudu s vodom i limunovim sokom. Kad su sve dunje narezane, ocijediti ih i prebaciti u visoki lonac. Dodati šećer i kuhati na srednje jakoj vatri dok voće ne omekša, neprestano miješajući. Nakon pola sata dodati limunov sok, a zatim i naribanu koricu te dobro promiješati. Ugasiti vatru, odvojiti tri četvrtine džema te izraditi štapnim mikserom. Zatim ga vratiti u lonac s komadićima dunja. Vrući džem staviti u prethodno sterilizirane staklenke. Čvrsto zatvoriti poklopcem i ostaviti da se ohladi. Preporučuje se pričekati 2 do 3 tjedna prije konzumacije. Nakon otvaranja, čuvajte u hladnjaku i potrošite unutar 3 do 4 dana.

ISTOCK

DANIEL I IMENJACI **Daniel Adu-Adjei, Ante Oreč i Ante Majstorović sudjelovali su u akciji koj**

Oreč: Majstorovićeva lopta bila je pravovremena, a Adu-Adjei na pravom mjestu

Momčad je pokazala karakter, vjerujem da će nam ova pobjeda dati krila. Bilo je turbulentno i još se tražimo, nova ekipa i novi trener. Nadam se da ćemo početi pokazivati da smo aktualni prvaci - kaže Oreč

Zlatko HORVAT

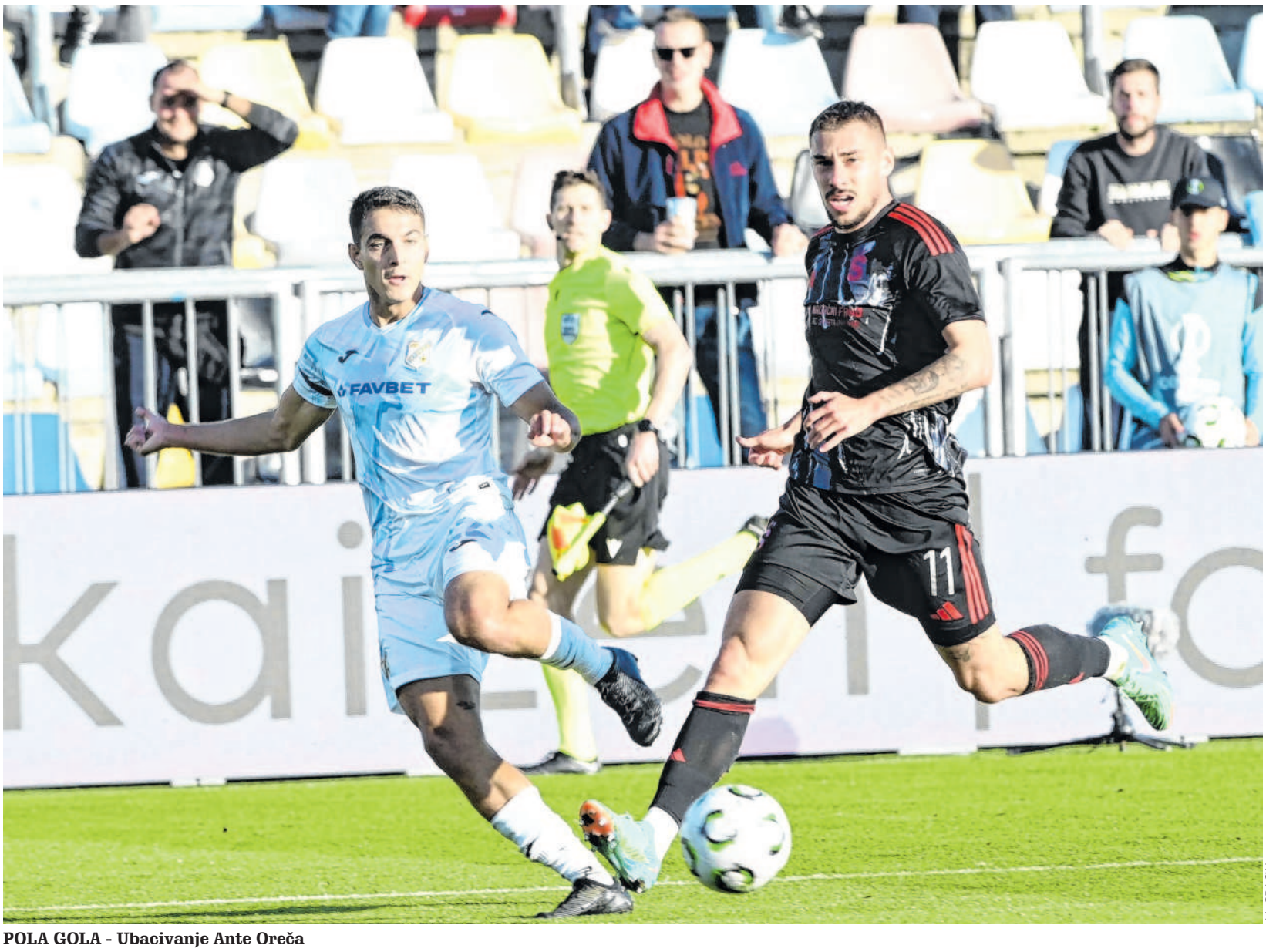

M. GRACIN

POLA GOLA - Ubacivanje Ante Oreča

RIJEKA ›› Ante Majstorović je odigrao dugu loptu između braniča Sparte Prag za imenjaka Oreča, koji je sjajno ubacio u sredinu. Na šest metara od gola našao se Daniel Adu-Adjei i zakucao loptu u mrežu. Zahvaljujući golu 20-godišnjeg Engleza, Rijeka je pobijedila Spartu Prag, vodeću momčad češke Prve lige i upisala prva tri boda u Konferencijskoj ligi u utakmici koja je trajala dva dana. Prvo poluvrijeme odigrano je u četvrtak po jakoj kiši, uz dvosatni prekid poslije prekida u 13. minuti, dok je nastavak odigran po lijepom vremenu dan kasnije.

- Sjajan posao odradio je Oreč koji je ostao u dozvoljenoj poziciji. Bila je to teška lopta za njega, ali uspio je ubaciti, a ja sam samo pokušao napasti prostor oko bijele točke i doći u pravu poziciju - pojasnio je Daniel Adu-Adjei, kojemu je to četvrti gol u osam nastupa za Bijele. - Jako je pozitivno što u sljedeću utakmicu ulazimo nakon ovako dobre pobjede. Dat će nam puno zamaha i samopouzdanja za ono što slijedi. Dakle, ovo su stvarno velika tri boda. Momčad igra sve bolje u novom sustavu i vjerujem da su loša vremena iza nas.

Sve je krenulo od Majstorovića. Izgledalo je da će gosti presjeći loptu, ali malo neodlučnosti na brzom riječkom tepihu bilo je dovoljno za priliku Bijelih.

- Ostvarili smo vrijednu pobjedu protiv kvalitetnog protivnika, koja je tim draža jer se dogodila u čudnim uvjetima. Počneš utakmicu u četvrtak, završiš u petak... Iskusan sam igrač, ali ovako nešto nisam doživio. Prije utakmice smo rekli da ćemo je se sjećati cijeli život. Bolje je da je se sjećamo pozitivno zbog pobjede. Sretni smo i zadovoljni što smo u tome uspjeli. Mislim da smo zasluženo slavili - kaže Ante Majstorović, 31-godišnji branič.

Školska akcija

Akcija za gol bila je prava školska, kao na treningu. Potvrđuje to i Majstorović.

- Slične, ako ne i iste akcije radimo na treningu. Ovoga puta ispalo je dobro. Nitko sretniji od mene što smo uspjeli postići gol i pobijediti.

Mreža Bijelih konačno se vratila na postavke od prošle sezone, ostala je sačuvana.

- Bilo je teških trenutaka protiv kvalitetnog suparnika. Bilo je bitno da smo kompaktni, čvrsti. Znali smo da će doći i naša šansa. Tako je i bilo. Zabili smo gol i uspjeli sačuvati rezultat za jako, jako bitnu pobjedu za nas. Ova je momčad karakterna. Nismo baš dobro krenuli u prvenstvo i to nas je poljuljalo. Nadam se da će nas ova pobjeda izdignuti iz toga i da ćemo u prvenstvu krenuti prema gore, gdje i pripadamo.

Slijedi Osijek, dok je idući nastup u Konferencijskoj ligi 6. studenoga, kada Bijeli gostuju kod Lincoln Red Impsa, 29 puta prvaka Gibraltara. Bijelima je upozorenje njihova domaća pobjeda u drugom kolu Konferencijske lige protiv

Fruk: Čestitke navijačima

Toni Fruk je odigrao maestralnu partiju protiv Sparte Prag. Poput jegulje je izmicao svojim čuvarima. U četvrtak je po lokvama dizao lopte kad je tražio suigrače, znajući da su dodavanja »uzvodno« nemoguća, a zatim je na tepihu uvijek imao pravi potez.

- Utakmica je bila jako teška, psihički i fizički. Sve ovo je naša velika zajednička pobjeda jer sve čestitke idu i navijačima koji su u četvrtak bili s nama cijelo vrijeme po kiši i onda se ponovo vratili bodriti nas u petak. Velika je ovo pobjeda i za naše samopouzdanje, da se izvučemo iz te neke krize u kojoj se nalazimo ove sezone. Mislim da smo jako dobro izgledali, a ovaj drugi dan nam je dobro došao da se napunimo energijom i snagom. Vidjeli smo da možemo s njima igrati, da smo bolja momčad i na kraju smo zasluženo pobijedili - rekao je Toni Fruk.

Ova će se utakmica zaista pamtiti. Po jakoj kiši, prekidu u 13. minuti i prekidu na poluvremenu. Premijera Konferencijske lige na Rujevici trajala je više od 22 sata...

- Radili smo čak i analizu poluvremena, bilo je zahtjevno jer je bilo puno informacija, cijelo vrijeme si spreman jer ne znaš hoćeš li izaći na teren ili nećeš. U dva dana dvije karantene... Na kraju nam je jako važno što smo uspjeli slaviti.

M. GRACIN

Slijedi Osijek, susret SuperSport HNL-a prebačen je s nedjelje na ponedjeljak u 16.30 sati.

- Već nakon Osijeka slijedi gust raspored, bit će puno teških utakmica, ali baš zato je ova pobjeda još slađa - rekao je Fruk za klupski portal.

V. Ž. ROGULJA/PIXSELL

VARAŽDIN - SLAVEN BELUPO 1:3

U drugom subotnjem susretu 11. kola HNL-a Slaven Belupo pobijedio je Varaždin s 3:1 u gostima. Luka Mamić bio je strijelac za Varaždin u 35. minuti, dok su golove za goste postigli Ante Šuto (24' i 32') te Adriano Jagušić (57'). Slaven Belupo je pobjedom preskočio Varaždince na ljestvici.

59. rođendan slavi Zlatko Dalić, izbornik Vatrenih

...jom je srušena Sparta Prag

HNK RIJEKA

MAJSTOR GLAVU ČUVA - Ante Majstorović se sa suigračima iskazao kod predstavljanja momčadi

Prije utakmice smo rekli da ćemo je sjećati cijeli život. Bolje da je se sjećamo pozitivno zbog pobjede. Sretni smo i zadovoljni što smo u tome uspjeli

Ante Majstorović

Lecha iz Poznanja 2:1.

- O njima još nismo razmišljali. Slijedi Osijek, na koji smo potpuno fokusirani.

Ante Oreč, 24-godišnji Dubrovčanin, obavio je najteži, trkački dio posla. Ali sprint se isplatio, ubacivanje je bilo sjajno, a Adu-Adjei na pravom mjestu.

- Super akcija koja nam je donijela gol i tri boda. Majstorovićeva lopta bila je pravovremena, dok je Adu-Adjei bio na pravom mjestu i pospremio loptu u mrežu. Nakon gola nije se vidjela razlika u kvaliteti. Mislim da smo čak mi bili bliže golu nego oni, što također raduje - kaže Oreč.

Tri zagrijavanja

Bijeli su zapeli na prvom koraku za Europsku ligu, poraz u Armeniji bio je bolan. Trijumf nad Spartom Prag vratio je Riječane u utrku za nokaut fazom.

- Ostvarili smo sjajnu pobjedu poslije teških, specifičnih uvjeta. Ovo je veliko iskustvo. Ne znam kako opisati dolazak drugi dan na stadion, kada je trebalo odigrati još samo 45 minuta. Lijepo iskustvo, pogotovo jer smo sve okrunili pobjedom. Stvarno je bilo čudno. Triput smo se zagrijavali... Izađeš, igraš pa se vratiš u svlačionicu, a najgore je što ne znaš hoće li se nastaviti utakmica. Kreneš, pa opet počne kiša... Igrati po lokvama i na normalnom travnjaku, to su dva sporta. Puno je teže igrati po lokvama, ne možeš trčati, kontrolirati loptu. Drugačije se i trči. Razlika je nebo i zemlja. Momčad je pokazala karakter, vjerujem da će nam ova pobjeda dati krila. Raduje i to što nismo primili gol. Svi znamo kako smo krenuli u prvenstvo. Bilo je turbulentno i još se tražimo, nova ekipa i novi trener. Nadam se da ćemo početi pokazivati da smo aktualni prvaci.

Za pripremu utakmice s Osijekom nema puno vremena. Cijena europskih nastupa...

- Nema vremena, ali najvažnije je da se u ovim uvjetima nitko nije ozlijedio. Svi su zdravi. Moramo se što prije oporaviti. Sada je fokus na ligi. Nadam se da će nam ova pobjeda dati samopouzdanje za prvenstvo, da se vratimo gdje pripadamo, a to je sami vrh HNL-a - zaključio je Oreč.

S. DONDA

SLAVLJE - Daniel Adu-Adjei

Utakmice 11. kola:

Gorica - Hajduk	1:3
Lokomotiva - Istra 1961	1:2
Varaždin - Slaven Belupo	1:3
Rijeka - Osijek	pon 16.30
Vukovar 1991 - Dinamo	pon 19.00

Hajduk	11	8	1	2	20:8	25
Dinamo	10	7	1	2	22:8	22
Lokomotiva	11	4	4	3	13:14	16
S. Belupo	11	5	1	5	16:19	16
Varaždin	11	4	3	4	14:14	15
Istra 1961	11	4	3	4	11:15	15
Rijeka	10	2	5	3	12:12	11
Gorica	11	3	2	6	13:19	11
Osijek	10	2	3	5	9:11	9
Vukovar '91	10	1	3	6	9:19	6

Sljedeće kolo (2. studenoga): Dinamo - Rijeka (1. studenoga), Istra 1961 - Vukovar 1991 (1. studenoga), Slaven Belupo - Hajduk, Osijek - Varaždin, Gorica - Lokomotiva (3. studenoga).

Varaždin - Osijek 3. prosinca

Termin utakmice Rijeke i Osijeka, pomaknut za jedan dan, imao je za posljedicu još jednu odgodu. Naime, susret osmine finala SuperSport Hrvatskog kupa između Varaždina i Osijeka, koji je trebao biti odigran 29. listopada, pomaknut je na novi termin, 3. prosinca u 17 sati. Istoga dana, ali u 13 sati, u Ždralovima na igralištu Brdo, sastaju se Mladost Ždralovi i Rijeka.

Posljednji ispraćaj dugogodišnjeg dopredsjednika Rijeke

Oproštaj od Deana Šćulca uz »Najdraža Rijeko« i bakljadu

RIJEKA Subota je bila tužan dan za HNK Rijeka, na centralnom gradskom groblju Drenova na posljednji počinak ispraćen je Dean Šćulac, dugogodišnji dopredsjednik i direktor Stadiona Kantrida. Šćulac je preminuo u 56. godini života nakon duge borbe s teškom bolešću.

»Njegove zasluge u svim uspjesima Rijeke teško je i nabrojati, ali ono što je sigurno - trag koji je ostavio, ostat će zauvijek u srcima svih koji vole Rijeku i svi koji smo imali privilegij ga upoznati, nikad ga nećemo zaboraviti.

HNK RIJEKA

Ispratili smo ga uz »Najdraža Rijeko« i bakljadu Armade, onako kako i priliči čovjeku koji je bio i ostao dio duše našeg kluba«, objavio je klub s Rujevice.

Šćulac u zalog Bijelima ostavlja dubok ljudski i profesionalni trag. Zajedno s Damirom Miškovićem bio je vizionar moderne Rijeke, kojeg će pamtiti generacije. (Z. H.)

Puljani poslije 13 godina slavili na Maksimiru

Maurić i Ayuma potpisali preokret

ZAGREB Nogometaši Istre 1961 svladali su Lokomotivu s 2:1 na Maksimiru i tako stigli do prve gostujuće pobjede u sezoni, kojom su se primakli trećeplasiranoj Lokomotivi na samo bod zaostatka. Domaće je u vodstvo u 15. minuti doveo Aleks Stojaković, izjednačio je sjajno izvedenim slobodnim udarcem Antonio Maurić u prvoj minuti sudačke nadoknade vremena u prvom poluvremenu, vodu na pulski mlin prebacio je u 83. minuti Israel Isaac Ayuma, nakon čega Zeleno-žuti nisu dopustili »deja vu« ogleda ovih protivnika iz drugog kola na Drosini, gdje je tijek rezultata bio isti, da bi u 94. minuti Lokosi stigli do boda.

Povijest se nije ponovila i tako je Istra 1961 stigla do druge pobjede u klupskoj povijesti na Maksimiru, gdje nikad nije svladala Dinamo, ali jest Lokomotivu prije više od 13 i pol godina. Tog 10. ožujka 2012. godine završilo je 0:2, a strijelci su bili Goran Roce i Stipe Bačelić-Grgić s »bijele točke«.

Lokomotiva je povela iz prvog ozbiljnijeg dolaska pred protivnički gol, u 15. minuti pogotkom igrača s brojem 15. Krivak je pronašao Šituma koji je s desnog krila poslao prizemni ubačaj, a nakon što je Koski promašio loptu, dočekao ju je Stojaković na vrhu peterca i mirno pospremio u mrežu - 1:0.

Nova prijetnja domaće momčadi stigla je u 38. minuti, a režirao ju je Stojaković odličnom loptom odigranom u prostor za Katića. On se, malo iskosa s lijeve strane, našao u situaciji »jedan na jedan« s Kolićem, no umjesto udarca, odlučio je nesebično proslijediti loptu potpuno samom Krivaku, koji je s petnaestak metara promašio prazan gol.

Igrala se prva minuta sudačke nadoknade vremena kad je Lončar izborio prekršaj na 25 metara od domaćeg gola, a Maurić iz slobodnog udarca uputio loptu sa savršenom rotacijom koja je »bježala« od Posavca i završila u rašljama - 1:1.

U 83. minuti sve je krenulo od Lawala, kojeg je na sredini terena grubo prizemljio Diop, za što je kasnije dobio žuti karton, no sudac je pustio da se igra nastavi i Lončar je idealnom dijagonalom pronašao Frederiksena na lijevoj strani. Uslijedio je prizemni ubačaj u kazneni prostor gdje se u tom trenutku nalazilo šest domaćih i jedan gostujući igrač. Ayuma se uspio izvući na drugu vratnicu te loptu upućenu od Frederiksena od grede »zakucati« u mrežu - 1:2.

I. CEROVAC

Lokomotiva - Istra 1961 1:2

Stadion Maksimir. Sudac: Ivan Vukančić (Benkovac). Strijelci: 1:0 Stojaković (15'), 1:1 Maurić (45'), 1:2 Ayuma (83'). Žuti kartoni: Diop, Pajač, Stojaković (Lokomotiva), Heister, Maurić, Nasraoui (Istra 1961).

LOKOMOTIVA: Posavec 6, Kolinger 6, Diop 6 (89' Sušak -), Jukić 6, Šitum 6,5, Katić 6 (74' Žaper -), Bošković - (24. Antolić 6), Pajač 6,5, Krivak 5,5 (89' Goričan -), Vuković 6, Stojaković 6,5 (74' Vasilj -).

ISTRA 1961: Kolić 6,5, Kadušić 6 (86' Jay -), Koski 6, Marešić 6,5, Heister 6,5, Lončar 6,5, Radošević 6, Maurić 7 (68' Nasraoui 6,5), Lawal 6,5, Prevljak 6 (68' Ayuma 7), Rozić 6 (78' Frederiksen 6,5).

S. MIDŽOR/PIXSELL

SLAVLJE - Advan Kadušić, Stjepan Lončar i Antonio Maurić

UKRATKO

OŠK OMIŠALJ - POMORAC 2:0

OMIŠALJ ›› **Rezultati 9. kola Treće NL Zapad:** OŠK Omišalj - Pomorac 2:0 (Mijatović 22', Brdar 71'), Nehaj - Halubjan 0:0, Jadran Poreč - Krk 0:1 (Jelić 72'), Crikvenica - Pazinka-Pazin 0:0, Rudar - Novalja 3:1 (Čenaj 7', Salihović 43', Juričić 66'/Rosato 32'), Kraljevica - Naprijed 1:0 (Kocijan 64'). Buje - Banjole 3:0 (Bartulović 67', Šoškić 69', Dubaz 90'), Lokomotiva - Vinodol odgođeno za 6. prosinca.

Poredak: Pazinka-Pazin 21, Pomorac 20, Buje 19, Naprijed 14, Krk 14, Lokomotiva 14, Kraljevica 13, Banjole 12, Rudar 10, Novalja 10, Vinodol 9, Halubjan 8, Jadran-Poreč 7, Crikvenica 7, Nehaj 7, OŠK Omišalj 6 bodova. (Z. H.)

NAPOLI - INTER 3:1

REUTERS

Frank Anguissa

NAPULJ ›› U velikom derbiju 8. kola Serie A, duelu posljednjih dvaju prvaka, nogometaši Napolija su na domaćem terenu svladali milanski Inter s 3:1. Pobjeda je odvela Napoli na prvo mjesto ljestvice. Aktualni prvak ima bod više od Milana, a tri više od Intera i Rome koja ima utakmicu manje.

Inter je potpuno dominirao u prvom poluvremenu, ali je unatoč tome jedini pogodak dao domaći sastav. Kevin de Bruyne je u 33. minuti pogodio s bijele točke za 1:0 Napolija. Pritom se belgijski majstor ozlijedio te je morao napustiti travnjak. U završnici prvog dijela dva puta je okvir vrata spašavao Napoli, a pogađali su ga Bastoni i Dumfries.

U nastavku susreta slika se na terenu promijenila od 54. minuti kada je sjajan pogodak za 2:0 postigao McTominay poluvolejom s vrha šesnaesterca. Calhanoglu je smanjio iz jedanaesterca u 59. minuti, ali već u 66. je bilo 3:1. Interova obrana još je jednom slabo reagirala, kroz nju se prošetao Anguissa i bio strijelac za konačnih 3:1.

Ostali rezultati: Parma - Como 0:0, Udinese - Lecce 3:2, Milan - Pisa 2-2 (Rafael Leao 7', Athekame 90'+3'/Cuadrado 60'-11m, Nzola 86').

KRAMARIĆ STRIJELAC I ASISTENT

SINSHEIM ›› Nogometaši Hoffenheima pobijedili su Heidenheim 3:1 u dvoboju 8. kola Bundeslige, a jedan od najzapaženijih igrača na terenu u Sinsheimu bio je Andrej Kramarić. Kramarić je drugo kolo u nizu upisao gol i asistenciju.

Hoffenheim je poveo u 18. minuti kada je asistent bio Kramarić, a Asllani strijelac. Prije odlaska na odmor Lemperle je pogodio za 2:0. U 63. minuti Kramarić se lijepo riješio jednog suparničkog igrača, a potom zakucao za slavlje domaćih navijača. Do kraja je Heidenheim je smanjio preko Schimmera u 75. minuti.

Josip Stanišić se vratio na terene te je od 82. zaigrao za Bayern, koji se prošetao do pobjede protiv posljednje Borussije (M).

Rezultati 8. kola: Werder - Union Berlin 1:0, Augsburg - Leipzig 0:6, Borussia (M) - Bayern 0:3 (Kimmich 64', Guerreiro 69', Karl 81'), Eintracht - St. Pauli 2:0, Hamburg - Wolfsburg 0:1, Borussia (D) - Koeln 1:0 (Beier 90'+6'). **Poredak:** Bayern 24, RB Leipzig 19, Borussia (D) 17, Stuttgart 15, Bayer 14, Eintracht 13, Hoffenheim 13...

MANCHESTER UTD. NIŽE POBJEDE

MANCHESTER ›› Treću prvenstvenu pobjedu u nizu upisali su nogometaši Manchester Uniteda koji su na svom Old Traffordu, u devetom kolu Premier lige, svladali Brighton 4:2. Nogometaši Sunderlanda kreirali su iznenađenje, golom u 93. minuti pobijedili su na Stamford Bridgeu Chelsea s 2:1. Uvodna su dva pogotka postignuta na startu utakmice. Garnacho je nakon lijepe asistencije Fernandeza doveo Chelsea u vodstvo, ali je u 22. minuti Isidor izjednačio. Sve do kraja susreta Chelsea je napadao, dok se Sunderland vrlo organizirano branio te je svoj bljesak dočekao u 93. minuti. Talbi je tada precizno pogodio za 2:1 i visok let svoje momčadi na ljestvici.

Rezultati 9. kola: Manchester United - Brighton 4:2 (Cunha 24', Casemiro 34', Mbeumo 61', 90'+7'/Welbeck 74', Kostoulas 90'+2')m Chelsea - Sunderland 1:2 (Garnacho 4'/Isidor 22', Talbi 90'+3'), Newcastle - Fulham 2;1 (Murphy 18', Bruno Guimaraes 90'/Lukić 56'), Leeds - West Ham 2;1 (Aaronson 3', Rodon 15'/Fernandes 90').

Poredak: Arsenal 19, Sunderland 17, Manchester City 16, Manchester United 16, Liverpool 15, Bournemouth 15, Chelsea 14, Tottenham 14...

GETAFEU TRI BODA

BILBAO ›› Nogometaši Getafea svladali su kao gosti na San Mames stadionu Athletic Bilbao 1:0 u dvoboju 10. kola španjolske LaLige. Utakmica je odlučena u 75. minuti golom Borje Mayorala.

Danas se igra veliki derbi LaLige na Santiago Bernabeu gdje se od 16.15 sati sastaju Real Madrid i Barcelona.

Ostali rezultati: Espanyol - Elche 1:0, Girona - Oviedo 3:3, Real Sociedad - Sevilla 2:1. **Poredak:** Real Madrid 24, Barcelona 22, Espanyol 18, Villarreal 17, Atletico M. 16, Betis 16...

SAŠA MATIJAŠ Predsjednik Orijenta nakon propuštene prilike

Treći smo na ljes trebamo biti razo

NIJE NEZADOVOLJAN - Saša Matijaš

ARHIVA NL

Ciljevi su nam visoki, ali tako je svake godine. Uvijek se borimo za titulu prvaka. Tek je završio prvi dio trokružnog natjecanja, ima još puno prostora za popravak - kaže Matijaš

Ivan VOLARIĆ

RIJEKA ›› Na Krimeji su dvije uzastopne domaće utakmice najavili s jasnom porukom i računicom: »Šest bodova protiv Karlovca i Dugopolja odvest će nas vjerojatno na sam vrh poretka SuperSport Prve NL«. Nisu, doduše, računali na to da će Rudeš u tom istom periodu uzeti svih šest bodova, a kamoli da će Crveni nastaviti nizati remije i umjesto šest na bodovni konto nabaciti tek dva mršava boda. Za razliku od utakmice protiv Karlovca, gdje je Orijent po igri zaslužio sva tri boda, protiv Dugopolja Crveni nisu zaslužili više od boda.

- Slažem se, nismo ovu utakmicu zaslužili dobiti, ali ni izgubiti - govorio je nakon utakmice Saša Matijaš, predsjednik Orijenta. - Ove sezone ima puno remija, ne pamtim sezonu s toliko neriješenih rezultata. Mislim da je 40 posto utakmica ove sezone završilo remijem. Liga je izjednačena. Mi smo većinu utakmicu igrali jako dobro, a utakmice koje smo igrali neriješeno uglavnom smo zaslužili dobiti. Protiv Dugopolja nismo zaslužili pobjedu. Idemo dalje.

Dobra atmosfera

Opće prihvaćeno razmišljanje, nakon sjajnog otvaranja sezone, je da ova momčad može puno više nego što to pokazuje u posljednjim utakmicama?

- U pripremama i prva dva kola igrali smo jako dobro. Ekipe se tada nisu dobro poznavale, međutim naši suparnici su nas analizirali i većina suparnika, nakon drugog kola, protiv nas igra s puno igrača u obrani, a to je jako teško probiti. Treći smo na ljestvici, ne trebamo biti razočarani zbog ovoga. Atmosfera je

> *Većina momčadi u našoj ligi igra zatvoreno i na kontre, međutim, to nije vizija našeg trenera. On želi napadati i nadigravati se, to pravo mu ne smijemo oduzeti*
>
> Saša Matijaš

Julija Scheib pobjednica prvog veleslaloma nove sezone Svjetskog kupa voženog

Austrijanci prekinuli post, Ljutić deseta

Zrinka Ljutić nije uspjela naplatiti odličnu prvu vožnju i treće mjesto. U drugoj vožnji imala je tek 26. vrijeme

SJAJNA PRVA VOŽNJA - Zrinka Ljutić

REUTERS

SÖLDEN ›› Austrijanka Julija Scheib pobjednica je prvog veleslaloma nove sezone Svjetskog kupa, tradicionalno voženog na ledenjaku Rettenbach iznad Söldena. Scheib je sjajno odradila prvu vožnju, u kojoj je drugoplasiranu Amerikanku Paulu Moltzan nadmašila za 1.28, a trećeplasiranu Zrinku Ljutić za 1.32 sekunde. Dvanesto vrijeme druge vožnje bilo je dostatno 27-godišnjoj Juliji Scheib za prvu pobjedu u karijeri uz 58 stotinki bolje vrijeme od Paule Moltzan te prvu domaću u Söldenu od 2014. godine. Velika austrijska nada, koja je preboljela mononukleozu i koronavirus te zaliječila ozbiljnu ozljedu koljena, dočekala je veliki trenutak pred 16 tisuća navijača.

- Ovo je nevjerojatno. Pobijediti kod kuće, to je nešto o čemu sam oduvijek sanjala - rekla je Julia Scheib kroz suze.

Na treću stepenicu pobjedničkog postolja popela se Švicarka Lara Gut Behrami s 1.11

za priključak vrhu Prve NL

tvici, ne očarani

A.KRIŽANEC

CRVENA RADOST - Krimejčani poslije vodećeg gola

Utakmice 12. kola:

Orijent - Dugopolje	1:1
Cibalia - Hrvace	2:2
Sesvete - Rudeš	0:1
Opatija - BSK	odg.
Jarun - Karlovac	3:1
Croatia - Dubrava	ned 13.00

Rudeš	12	6	3	2	14:9	24
Karlovac	12	6	2	3	19:12	20
Orijent	12	4	6	2	19:12	18
Sesvete	12	4	6	2	11:8	18
Dugopolje	12	5	3	4	11:11	18
Cibalia	12	4	5	3	11:11	17
Dubrava	11	4	3	4	11:13	15
Hrvace	12	4	3	5	18:21	15
Jarun	12	3	4	5	12:14	13
Croatia (Z)	11	3	3	5	11:12	12
BSK	11	3	3	5	10:12	12
Opatija	11	1	3	7	6:18	6

Sljedeće kolo (1. studenoga): Opatija - Croatia (31. listopada), Karlovac - Dubrava (31. listopada), Hrvace - Orijent, BSK - Sesvete, Dugopolje - Jarun, Rudeš - Cibalia (2. studenoga).

dobra, dobro se radi. Tek je završio prvi dio trokružnog natjecanja. Ima još puno prostora za popravak.

Zabili ste najviše golova u ligi. Točnije, 19 golova u 12 kola, ali od toga osam golova u prva dva kola?

- Igramo napadački nogomet i onda je velika vjerojatnoća da ćeš primiti dosta golova. Ne možeš postići puno, a primiti malo golova. Kada se puno napadaš, možeš i puno promašiti. Većina momčadi u našoj ligi igra zatvoreno i na kontre, međutim to nije vizija našega trenera. On želi napadati i nadigravati se, to pravo mu ne smijemo oduzeti.

Plasman

Rezultat je u (polu)profesionalnom nogometu - svetinja. Zadovoljava li plasman od treće do šest pozicije klupske ambicije?

- Mogli smo biti prvi, ali i deseti! Ciljevi su nam visoki, ali tako je svake godine. Uvijek se borimo za prvaka, tako ćemo i nastaviti. Nismo razočarani. Razočarani smo bili nakon utakmica u kojima smo imali sve u svojim nogama, a onda iz jednog udarca dobivali golove. Vjerujem da će nam se to negdje vratiti i da će, kada se na kraju sezone podvuče crta, sve doći na svoje - rekao je Matijaš.

Hrvatska U-18 i U-23 reprezentacija osvojila šest medalja na SP-u

Filip Klarić i Lovro Šipek te Ivano Rajačić Muža zlatni

Zlato u paru jedina je medalja u u mlađeseniorskoj konkurenciji, ali zato su juniori zablistali sa zlatom, tri srebra i broncom

MERSIN » Filip Klarić i Lovro Šipek obranili su naslov svjetskih prvaka u disciplini par klasično u mlađeseniorskoj konkurenciji. Nakon što su u polufinalu svladali dvojac Tunisa s uvjerljivih 13:2, u finalu su bili uspješniji od francuskog para 8:6. Zlato u paru jedina je medalja u u mlađeseniorskoj konkurenciji, ali zato su juniori zablistali sa zlatom, tri srebra i broncom na prvenstvu održanom u turskom Mersinu. Posljednjega dana izgubili su tri od četiri finala, ali to ne može umanjiti njihov uspjeh, već potvrdu da Hrvatska ima svijetlu boćarsku budućnost.

Drugo zlato osvojio je Ivano Rajačić Muža u disciplini krug za juniore. U četvrtfinalu je bio uspješniji od reprezentativca Libije 25:17, da bi u polufinalu nadjačao Francuza Peyrarda 25:23. U finalu juniorske konkurencije Rajačić Muža pobijedio je Talijana Mattiju Rosatija 22:20.

- Mora se istaknuti činjenica da je Ivano Rajačić Muža, neizmjerno kvalitetni mladi boćar, s osvojenom zlatnom i dvije srebrne medalje najbolji boćar Svjetskoga prvenstva u Mersinu - kaže Vjekoslav Matetić, direktor svih reprezentacija.

Do zlata nije došao Luka Dorić, koji je poražen u finalu preciznog izbijanja. Talijanski predstavnik bio je uspješniji s 35:15, ali član Rijeke može biti ponosan na srebro.

Adrian Šipek i Ivano Rajačić Muža dvaput su se penjali na drugu stepenicu pobjedničkog postolja. U finalu discipline par klasično s tijesnih 10:9 poraženi su od Talijana Nicole Bunive i Mattea Gioanasa Macarija. U polufinalu su sjajnim nastupom pobijedili francuski par 13:4. U štafetnom izbijanju također su izgubili od Talijana, Nicolo Buniva i Francesco Costa pobijedili su u drami 49/60:48/60!

- Na ulasku u petu minutu trke imali su prednost od dva pogotka, ali od zadnjih sedam izbačaja bila su i tri promašaja - dodao je Matetić.

Lovro Šipek ostao je bez odličja u disciplini pojedinačno klasično. U četvrtfinalu je uspješniji bio Francuz Baptist Dumacher 10:4. Lovrin mlađi brat Adrian, osvojio je još u petak broncu u brzinskom izbijanju u juniorskoj konkurenciji. (Z. H.)

U MAJICAMA SVJETSKIH PRVAKA - Ivano Rajačić Muža, Filip Klarić i Lovro Šipek

u Söldenu

sekundi zaostatka. Četvrta je bila Amerikanka Mikaela Shiffrin sa startnim brojem 20 s obzirom na to da je zbog ozljede propustila veći dio prošle sezone.

Zrinka Ljutić nije uspjela naplatiti odličnu prvu vožnju, u drugoj je imala tek 26. vrijeme, što ju je spustilo na deseto mjesto s 2.04 sekunde zaostatka za pobjednicom. No, ostvarila je najbolji plasman na otvaranjima sezone u Söldenu. Ljutić je u prošloj sezoni bila osma u veleslalomu u Svjetskom kupu s 321 bodom, dok je u slalomu osvojila Mali kristalni globus.

- Odlična prva vožnja, rekla bih da je to bila moja najbolja vožnja u Söldenu, pogotovo na strmini. Stvarno sam zadovoljna. Naravno, htjela sam puno i u drugoj vožnji, boriti se za postolje. Dobro sam krenula, uz neke pogreške na strmini. Bila je teža staza i teži uvjeti, što me malo omelo i nisam uspjela tečno skijati kao u prvom laufu. Smetala me uništena staza. Generalno, ovo je napredak u Söldenu, pokazatelj na čemu trebam raditi na toj strmini jer i na treninzima sam se više mučila s tom strminom, tako da nije ovo nešto novo.

Danas u Söldenu veleslalom voze skijaši. Prva vožnje je u 10, druga u 13 sati.

- Veleslalom je sad iza mene na neko vrijeme. Sljedeće dvije utrke su slalomske i radujem se opet svom slalomu. Levi je uvijek poseban, tamo se jako dobro osjećam. Radujem se promijeniti rutinu i uzeti slalomske skije - dodala je Zrinka Ljutić.

Slalom u finskom Leviju za skijašice je na rasporedu 15. studenoga.

Rezultati: 1. Julia Scheib (Aut) 2:16.51, 2. Paula Moltzan (SAD) 0.58, 3. Lara Gut-Behrami (Švi) 1.11, 4. Mikaela Shiffrin (SAD) 1.42, 5. Thea Louise Stjernesund (Nor) 1.53, 6. Nina O'Brien (SAD) 1.75, 10. Zrinka Ljutić (Hrv) 2.04 sekundi zaostatka. (Z. H.)

Futsal momčad Rijeke poražena od Olmissuma u 3. kolu SuperSport HMNL-a

Riječki »harakiri« u nastavku za drugi gostujući poraz

OMIŠ » Utakmica 3. kola SuperSport HMNL-a: Olmissum - Rijeka 3:2 (1:1). SD Ribnjak. Gledatelja: 100. Suci: Babić, Čaić i Budimir (svi Split). Strijelci: 0:1 Suton (4'), 1:1 Đurić (19'), 2:1 Đurić (23'), 3:1 Sušac (39'), 3:2 Turk (40'). Žuti kartoni: Rozga, Kustura, Đurić, Copić (Olmissum), Dani, Rosić, Matijević (Rijeka).

OLMISSUM: Rozga, Kustura, Sušac, Kovačević, Vanha; Zemunik, Jurić, Humačkić, Đurić, Juretić, Barbarić, Copić, Doljanin, Milić.

RIJEKA: Saaf, Matijević, Bilić, Turk, Suton; Tomić, Dani, Fetić, Rosić, Vesel, Husarić, Malinić, Kamauli, Murtić.

Futsal momčad Rijeke vodila je do kraja prvoga poluvremena ranim pogotkom Luke Sutona, i početkom nastavka činilo se da gosti unatoč izjednačujućem golu Uroša Đurića sve drže pod kontrolom, a onda je uslijedio - »riječki harakiri«. U 23. minuti aut za Rijeku na vlastitoj polovici završio je novim golom Đurića, koji je presjekao promašeno dodavanje i »ušetao u gol«. Omišani su se nakon toga iskusno povukli i čekali da Riječane izda strpljenje. Trener Alen Jukić ubacio je u finišu igrača-vratara, no njegova momčad je primila treći gol nakon što je Romeo Sušac odjurio u kontru i matirao Tea Turka, nedugo kasnije strijelca utješnoga gola.

M. GRAČIN

PROBUDIO LAŽNU NADU - Luka Suton

Ostali rezultati 3. kola: Dinamo - Torcida 5:0, Osijek - Square 2:1, Crnica - Novo vrijeme 4:3. **Poredak:** Dinamo 9, Crnica 7, Olmissum 6, Osijek 4, Istra Pula 4, Torcida 4, Rijeka 3, Novo vrijeme 1, Square 1, Vrgorac bez bodova. (I. VO.)

HEP Superliga kuglačica

ZAGREB	1
MLAKA	7

ZAGREB ›› Susret 5. kola: Zagreb - Mlaka 1:7 (6,5:17,5, 3.367:3.602). Kuglana Pongračevo. Rezultati: Fajdetić - Bogdanović 0:1 (1,5:2,5, 574:609), Vicković - Strelec Juvančič 0:1 (1:3, 563:599), Tročak - Pejak 0:1 (1:3, 567:617), Miljković - Gal 0:1 (0:4, 554:595), Bacan-Schneider - Pofuk (Bakić) 1:0 (3:1, 572:543), Belošević - Polanšćak 537:639).

Tigrice su uz rekord kuglane Pongračevo projurile kroz Zagreb.

Ostali rezultati: Ogulin - Đakovo 6:2 (13:11, 3.308:3.194), Frozy Zabok - Split 6:2, Siscia - Kustošija 2:6. **Poredak:** Mlaka 10, Frozy Zabok 8, Split 6, Istra 6, Kustošija 5, Rijeka 5, Siscia 2, Ogulin 2, Đakovo bez boda.

RIJEKA	1
ISTRA	7

RIJEKA ›› Susret 5. kola HEP Superlige kuglačica: Rijeka - Istra 1:7 (11:13, 3.333:3.339). Kuglana Mlaka. Rezultati: M. Juričić - Oplanić 1:0 (4:0, 622:515), Tomašić - Pavlaković 0:1 (1:3, 574:586), Gizdulić - D. Štetić 0:1 (1:3, 522:578), Cindrić - Zajec 0:1 (2:2, 561:566), Grdić - Čikoš (Miculinić) 0:1 (1:3, 520:550), I. Juričić - N. Štetić 0:1 (2:2, 534:544).

Matea Juričić ostvarila je uvjerljivu pobjedu, ali njezine igračice nisu je uspjele pratiti. Domaće su u tri dvoboja doživjele tijesne poraze, prednost u ukupnom zbroju čunjeva se istopila pa su Riječanke na kraju poražene u derbiju. (Z. H.)

Prva liga odbojkašica

VINKOVCI - RIJEKA 1:3

VINKOVCI ›› Utakmica 3. kola Prve lige odbojkašica: Vinkovci - Rijeka 1:3 (25:21, 17:25, 17:25, 21:25). SD Lenije. Gledatelja: 150. Suci: Šimac i Odobašić.

VINKOVCI: Dogan, Biluš, Brčinović, Rakonić, Jurić, Mlinarić (L), Begonja, Veselčić, Višević, Milolaža, Culek.

RIJEKA: Juričić, Jorgić (L), Volarić (L), Marinac Žilić, Milošević, Perčić, Ljubez, Orešković, Stankovsky, Gamma, Čutura, Čabrijan, Boban, Grčević.

Odbojkašice Rijeke upisale su u trećem prvoligaškom kolu svoju treću pobjedu. Riječanke su u Vinkovcima otvorile susret s 0:9! Kroz cijeli prvi set imale su velikih problema s prijemom servisa. Vinkovčanke su objeručke prihvatile ponuđeno i dobile prve set. No, već u drugoj dionici stvari su počele sjedati na svoje mjesto. Gošće su popravile prijem servisa pa je posljedično počela dolaziti do izražaja napadačka kvaliteta Hane Čutura, Lee Boban, Sanje Popović...

Upravo je Hana Čutura iskoristila prvu meč-loptu nakon 99 minuta igre. (K. B.)

Prva liga odbojkaša

MURSA II - RIJEKA II 3:0

OSIJEK ›› Utakmica 4. kola Prve lige odbojkaša: Mursa II - Rijeka II 3:0 (25:17, 25:21, 25:17). NŠD Gradski vrt. Suci: Kožul i Glasenhardt.

MURSA II: Stojković 13, Mihin 8, Malčić (L), Beljić (L), Čičak, Šmital 6, Bohović, Volarić, Janković 5, Pertrović, Rubčić, Marinić 11, Orešković 13.

RIJEKA II: Al Hetto 4, Križan 9, Sulić 17, Moreti, Radinković, Pejčinović 1, Pešut 6, Klapan 1, Ogrizović, Hatežić (L).

Druga momčad Rijeke, koju čine juniori i kadeti, izgubila je u četvrtom prvoligaškom kolu i ostala na posljednjem mjestu s jednom pobjedom. Bilo je to uvjerljivo slavlje druge ekipe osječke Murse, koju su sa po 13 poena predvodili Petar Stojković i Bruno Orešković. Tomo Sulić je sa 17 poena bio najraspoloženiji kod Riječana. (K. B.)

SPORT NEDJELJOM

NOGOMET

PRVA ŽUPANIJSKA LIGA (14)
RIJEKA (Kantrida): Grbci 2000 - R. Benčić
MUNE: Mune - Lošinj
DELNICE: Goranin - Rječina
RAB: Rab - Draga

DRUGA ŽUPANIJSKA LIGA (14)
LOKVE: Risnjak - Mrkopalj
RAVNA GORA: Goranka - Polet
MORAVICE: Željezničar - Snježnik

KOŠARKA

PREMIJER LIGA (Ž)
ZADAR (20): Zadar Plus - FSV

A-2 LIGA - ZAPAD (M)
LABIN (16): Rudar - Jadranka

ODBOJKA

PRVA LIGA (Ž)
KOSTRENA (17): Kostrena - Umag

RUKOMET

PRVA B LIGA - JUG (M)
RIJEKA (D. Lukarić, 19.30): Kozala - Vodice
SPLIT (18.15): Split - Senj

DRUGA LIGA - ZAPAD (Ž)
OPATIJA (19): Liburnija Opatija - Samobor

DRUGA LIGA - ZAPAD (M)
RIJEKA (Centar Zamet, 18): Zamet II - Buzet

BOĆANJE

HRVATSKA ŽENSKA LIGA (10)
MARINIĆI: Marinići - Kastav
HRASTENICA: ŠB Čavle - Pula

Odbojkaši Rijeke prokockali vodstvo od 2:0 u setovima protiv Ribola Kaštele, pr

Riječani izgubili dobiveno

RIJEKA ›› Odbojkaši Rijeke imali su sve u svojim rukama, vodili su 2:0 u setovima protiv prošlogodišnjeg polufinalista Superlige, ali Ribola Kaštela je velikim preokretom stigla do slavlja. Domaći su se na Trsatu najviše mučili s blokom kaštelanske momčadi, krenuli su raditi i previše pogrešaka u trećoj dionici, a nisu imali ni sreće s kapetanom Sandrom Dukićem, koji nije trenirao posljednjih deset dana zbog ukočenog vrata. Doduše, Dukić je odigrao vrlo dobro te su zahvaljujući njemu i Loziću domaći vodili 2:0. Ali nije izdržao dugih pet setova nakon toliko propuštenih treninga.

U petoj dionici Lozić je s dva poena izjednačio (9:9), ali domaći nisu uspjeli zaustaviti Kulušića. Gosti su malo kasnije obranili Dukićev napad, da bi Raizanov izborio meč-loptu (11:14). Andersonov smeč bio je neobranjiv...

Riječani su se rano odlijepili u prvom setu. Prvo je Dukić bio uspješan, a potom Lozić dva puta za 8:5. Domaća obrana dobro je branila napade Kulušića, glavnog kotačića u kaštelanskoj ekipi. Uz to, Riječani su imali pomoć Andersona, Amerikanca u redovima Kaštele, koji je katastrofalno odigrao prvu dionicu. Kada je Rijeka zbog njegove pogreške povela 17:10, završio je na klupi. Dobar je bio i Ukrajinac Artem Riazanov, ali gosti se više nisu mogli značajnije približiti.

U drugoj dionici probudio se Anderson, napadao

D. MICULINIĆ

SKUPO PLAĆENE POGREŠKE U TREĆEM SETU - Odbojkaši Rijeke

PRVENSTVO HRVATSKE Vaterpolisti Primorja Erste Bank slavil

Ivan Vukojević zasladio pobjedu

ZAPAŽENA BRAĆA - Antonio i Ivan Vukojević

D. MICULINIĆ

Dvadesetpet sekundi prije kraja domaći nisu iskoristili napad kod 14:13, no obranili su se s igračem manje, a Ivan Vukojević je pogotkom u prazan gol zasladio pobjedu i trijumfalno drugo poluvrijeme

Igor DUVNJAK

RIJEKA ›› Borna Vojinović, dugogodišnji igrač vaterpolista Primorja u kratkom posjetu Rijeci iz SAD-a došao je vidjeti utakmicu voljenog kluba protiv Solarisa u prvenstvu Hrvatske, na tribinama je bio i hrvatski reprezentativac Mauro Ivan Čubranić, donedavni Primorjaš koji je ljetos otišao u Mladost gledao je utakmicu kluba u kojem je ponikao, kao i brata Niku, sada s kapicom rivala iz Solarisa. Naravno da duel nije mogao proteći bez trofejnog hrvatskog izbornika, Šibenčanina Ivice Tucka. Svi zajedno su s ostalima pod krovom bazena na Kantridi svjedočili predstavi u kojoj su Primorjaši u »drugom poluvremenu« slomili otpor Solarisa.

Pljesak navijača

Marko Radulović je otključao šibensku bravu, prvo izborivši igrača više iz kojeg

rošlogodišnjeg polufinalista Superlige

Rijeka - Ribola Kaštela 2:3

Utakmica 4. kola SuperSport Superlige odbojkaša: Rijeka - Ribola Kaštela 2:3 (25:18, 25:21, 22:25, 20:25, 12:15). Dvorana mladosti. Gledatelja: 150. Suci: Pihler i Simonović.

RIJEKA: Baić, Pulić, Ličina, Vuk, Kupsjak, Banko (L), Colnar, Lozić, Dukić, Smiljanić (L), Haluška, Žeželić.

RIBOLA KAŠTELA: Vidović, Jurković (L), Maglica, Mustapić, Kulušić, Giljanović, Anderson, Jureta, Parčina, Grbavica, Riazanov.

je i Jureta, ali je Rijeka imala jednako raspoložene Dukića i Lozića. Dva asa kapetana Dukića donijela su riječkoj ekipi vodstvo 10:7. Od tada pa do samoga kraja dionice, Rijeka nije ispuštala vodstvo od barem dva poena. U finišu seta su se iskazali blokovi. Prvo su Andersona zaustavili Pulić i Kupsjak (23:19), a odmah potom je odlično reagirao i blok na drugoj strani, koji je obranio napad Jurete.

Kaštelani se nisu predali. Poveli su u trećoj dionici 2:1 i do kraja (25:22) držali vodstvo u svojim rukama. Doduše, Rijeka je bila jako blizu preokreta. Lozić je nastavio s poenima, ali gosti su vodili na krilima Andersona i Jurete. Servis pogreška Vuka je došla baš kada nije trebala, kod rezultata 17:19, da bi malo kasnije Žeželić upisao as - 19:20. Gosti su i dalje vodili, Dukić je s dva poena vratio rezultat na »minus jedan«, da bi Kaštela osvojila svoj prvi set preko Jurete i novog bloka, koji je Riječanima radio probleme i u četvrtoj dionici. Jureta se raspucao kod Kaštelana, a kada je Lovro Maglica, bivši igrač Rijeke i Grobničana, poentirao za 18:13, bilo je jasno da gosti idu prema petom setu. Domaći su se borili, loš servis protivnika im je pomagao u nekoliko navrata, ali nisu se uspjeli približiti.

K. BLAŽEVIĆ

i protiv Solarisa u četvrtom kolu

Primorje EB - Solaris 15:13

Utakmica četvrtog kola prvenstva Hrvatske: Primorje Erste Bank - Solaris 15:13 (3:3, 4:5, 4:2, 4:3). Bazen na Kantridi. Gledatelja: 400. Suci: Slaven Sivčević (Split) i Jakov Blašković (Dubrovnik).

PRIMORJE ERSTE BANK: A. Vukojević, Dragošević 1, Baucalo, Seman 1, Brubnjak 4 (1), Snel, Radulović 4 (2), Rakovac 1, Burburan, Babić 1, Crippa, I. Vukojević 3 (1), Kren, Dujmić.

SOLARIS: Pavić, Zvono 2, Brajković, Akrap 2, Bajić, Čubranić 2, Vlahović, Pelicarić 3, Mijić 1, Bulat, Koprčina 2, Šparada 1, Sunara, Fajković.

Igrač više: Primorje EB 8 (3), Solaris 10 (6). **Peterci:** Primorje EB 4 (4), Solaris -.

je nastao peterac s kojim je počeo sinoćnju reviju golova na Kantridi, povratnik u Rijeku nastavio ju je odgovarajući pogocima iz igre na golove Šparade i Koprčine, postigao je tri gola za četiri minute. Solaris je pak dobro koristio igrača više i izjednačenim rezultatom dočekao drugu četvrtinu u kojoj je i stekao prednost golom Čubranića baš s igračem više. Uskoro je pogodio i iz kontranapada, održavao je zaveslaj prednosti Solarisu. U iščekivanju »velikog odmora« navijači su zapljeskali iskusnom slovačkom centru Semanu za efektnu šraubu, vrijednu već petog izjednačenja. Do kraja četvrtine skupilo ih se i sedam, ali je Zvono sedam sekundi prije kraja četvrtine zadržao minimalni odmak Solarisa (7:8).

Riječani su upotrijebili nešto više od dvije minute da ga poniште, peterac je, već treći za domaće, realizirao Ivan Vukojević. Do sredine treće četvrtine suparnici nisu uspijevali narušiti rezultatsku ravnotežu pored čvrstih obrana, sve dok Koprčina nije sretno došao u mat poziciju za lako poentiranje gostiju. Kao da je otvorio špinu, odmah je šansu realizirao Luka Babić dok posljednji odmor nije bio daleko niti tri minute. Antonio Vukojević je pak nizao obrane među domaćim vratnicama, a onda je reprezentativac Tin Brubnjak pogodio »iz druge općine« i domaći navijači su nakon duže vremena dočekali vodstvo svojih ljubimaca.

Riječka serija

Ne samo to, Dario Rakovac je munjevitu riječku seriju produžio na 3:0, no tik uoči odmora presjekao ju je Pelicarić za 11:10 najavljujući uzbudljiv posljednji čin predstave na Kantridi. Čekajući ga, nešto više od pet minuta prije kraja, Vukojević je i dalje bio gromobran, sve dok Akrap iz velike šanse nije pogodio i deseto izjednačenje. No, Brubnjak je »pustio ruku«, zabio dijagonalu, a kad je Karlo Dragošević zabio iz kontre za 13:11, digao je navijače na noge i najavio pobjedu. Još jača najava trijumfa bio je Radulovićev realizirani peterac, pola četvrtine prije kraja igre razigrani Primorjaši su dočekali s velikim kapitalom (14:11). Obrana je sa sjajnim Vukojevićem postala neprobojna, a sekunde ka trijumfu su brzo odmicale, odnos snaga je bio isti i dvije minute prije kraja i riječke serije 3:0. No, stigli su ekspresni golovi Pelicarića i Zvona, 25 sekundi prije kraja domaći nisu iskoristili napad kod 14:13, no obranili su se s igračem manje i slavili, a Ivan Vukojević je pogotkom u prazan gol još i zasladio pobjedu.

Košarka

CRIKVENICA	78
DL ŠKRLJEVO	102

CRIKVENICA ›› Utakmica 3. kola Prve lige košarkaša: Crikvenica - DepoLink Škrljevo 78:102 (22:25, 27:26, 21:24, 8:27). Gradska dvorana. Gledatelja: 200. Suci: Lenac, Žagar i Lukačić.

CRIKVENICA: Filipović 11 (4-5), Vucić 12 (1-1), Došen 15 (3-6), Šulentić 7, Došen 8, Pepelar 6, Karabaić 2, Bešić 14 (1-1), Butorac 1 (1-2), Perić, Ćošić 2 (2-2), Dragičević.

DEPOLINK ŠKRLJEVO: Cetina 11, Jelenković 6, Đugum 32 (9-10), Konjević 7 (3-3), Zelanto 2, Tomas, Akrap, Kremenović 4, Kotrulja 14, Pilepić 24 (6-8), Deković, Cvitković 2.

Crikveničani su namučili DepoLink Škrljevo, iako konačni rezultat to ne pokazuje. Gosti su vodili veći dio prvog poluvremena, ali se nikako nisu mogli uvjerljivije odlijepiti od borbenog domaćina. Zeleni su u 18. minuti poenima Kotrulje i Đuguma poveli 49:41. Ubrzo su Došen i Vucić uzvratili tricama pa se na veliki odmor otišlo s razlikom od samo dva poena (49:51). Konjeviću je stao šut u tom razdoblju, pa je morao potegnuti centar Đugum, kao i Pilepić. Obojica su zabili po 16 poena u prvom poluvremenu. Zelanto se u trećoj dionici mučio u reketu pored Vucića, ali su Pilepić i Jelenković tricama držali protivnika na laganoj distanci. Onda je i Cetina ubacio u brzinu više, Škrljevo se odvojilo na »plus 11«, da bi borbeni Kirci serijom 6:0 (Bešić i Vucić) smanjili na pet koševa razlike. Prelomila je serija 9:2 u prvom dijelu posljednje četvrtine (72:84, 35'), u kojoj je 90 posto posla napravio Marin Đugum, bivši igrač Kvarnera, koji je ukupno zabio 32 poena (šut 11-15) uz osam skokova. (K. B.)

POBJEDE KINGSA I CLIPPERSA

SACRAMENTO ›› Sacramento Kingsi Darija Šarića pobijedili su Utah Jazz sa 105:104 u prvoj utakmici na domaćem terenu ove NBA sezone, a Los Angeles Clippersi Ivice Zubca su uvjerljivo sa 129:102 svladali kod kuće Phoenix Sunse.

Pobjedu je Kingsima osigurao Domantas Sabonis koji je zabio koš 6,4 sekunde prije kraja. Zach LaVine je bio najučinkovitiji u redovima Sacramenta s 31 košem, a Sabonis je postigao 12 koševa uz 12 skokova. Dario Šarić je u 15:42 minute na terenu ubacio pet koševa (šut 1-2, trice 1-2) uz dva skoka i dvije asistencije. Lauri Markkanen postigao je 33 poena za goste.

LA Clipperse je predvodio James Harden koji je u prvom poluvremenu postigao 26 od 30 poena, Kawhi Leonard je dodao 27 poena, pet skokova i pet asistencija. Zubac je upisao osam koševa (šut 3-5), pet skokova i četiri asistencije.

Rukometaši Zameta domaćim porazom otvorili drugi krug

Slavonska lekcija uspavanim Riječanima

Zamet - Osijek 16:20 (9:12). Gosti su prezentirali moderniji i brži rukomet za koji domaćini nisu imali odgovor

Arhiva NL

SUIGRAČE SPASIO TEŽEG PORAZA - Liridon Zena

RIJEKA ›› Utakmica 8. kola skupine B Paket24 Premijer lige: Zamet - Osijek 16:20 (9:12). Centar Zamet. Gledatelja: 100. Suci: Filip Skendrović (Bregana) i Dominik Trčak (Samobor). Nadzornik: Boris Čačić (Vir).

ZAMET: Zena, Krstić, Tadić, Vučko, Ogurlić 3, Markota, Tomljanović 5 (2), Dundović, Lerner, Grce, Golik 1, Marković, Radoičić 6, Stojčević, Perkov 1.

OSIJEK: Frajhaut, Kovačević, Zrno 2, Nedić 1, Čičak 2, Babić, Banović 3, Čurić 3, Mandić, Maganić 2, Vašarević 4 (1), Javorček, Bolanča 2, Oršolić 1, Šarić.

Sedmerci: Zamet 2 (2), Osijek 4 (1). **Isključenja:** Zamet 6 minuta, Osijek 6 minuta.

Rukometaši Zameta doživjeli su uvjerljiv poraz na startu drugoga kruga natjecanja u skupini B, Osječani su potpuno zasluženo uzeli sve na riječkom parketu i burno proslavili vrijednu pobjedu. Izuzme li se uvodnih desetak minuta, sve ostalo bilo je u znaku Osječana, koji su očitali pravu lekciju Riječanima, prezentirali puno moderniji i prije svega brži rukomet za koji uspavani Zamećani nisu imali odgovor. S druge strane, domaći su igrali staromodno i lako predvidljivo, imali su puno problema na planu organizacije napada. Dovoljno je reći da su u drugom poluvremenu postigli samo sedam golova, a da im je najbolji pojedinac, uz učinkovitog Radoičića (6 golova), bio vratar Zena, koji je skupio 11 obrana, pri čemu je zaustavio i jedan sedmerac. Gosti ih nisu realizirali čak tri, nakon zvuka sirene Oršolić je pogodio gredu sa sedam metara, ali to nije pokvarilo osječko slavlje.

Dobar početak

Prvo poluvrijeme pokazalo je svu promjenljivost igre Zamećana, domaći su imali vodstvo od tri gola, do odmora su završili u isto takvom minusu. Bila je to isprva dosta tvrda utakmica, ali kako su odmicale minute, igra je pomalo ispadala iz strogih taktičkih okvira. Riječani su plovili utakmicom na krilima Radočića, koji je postigao gotovo polovinu golova (4) u prvom dijelu, te vratara Zene, koji je sakupio pet obrana, jednako kao i Frajhaut na drugoj strani.

Zamet je bolje otvorio utakmicu i imao kontrolu događanja na parketu, Ogurlić i Radoičić bili su dvostruki strijelci, napad je solidno funkcionirao i na semaforu je nakon Tomljanovićevoga pogotka zasvijetlilo - 5:2. Bio je to vrijedan kapital domaćih, ali kratkog vijeka, Maganić, Čičak i Banović ubrzo su izjednačili omjer (6:6), Zamet je otišao opet na dva zaveslaja prednosti, nakon čega su se domaći praktički ugasili. Nije bilo ideje u napadu, obrana je bila sve propusnija i Zena je spašavao što se dalo.

M. GRACIN

Mladen Prskalo

Reful

S druge strane, Osječani su ubacili u brzinu više, sjajni, brzi Banović bio je nerješiva enigma. Osijek je ubrzo prvi put poveo (8:9) golom Vašarevića iz sedmerca koji je samo najavio slavonski reful. Osječani su serijom 6:1, pri čemu je glavni dirigent igre bio Banović, zaledili sporovozne Zamećane na minus tri (9:12).

U drugom poluvremenu Osijek je Zamećane držao na distanci. Jednako kao što je Zena spriječavao uvjerljivi potop. Tri gola Ćurića odvela su goste na 12:16 u 42. minuti, odmah potom Oršolić je prvim golom donio i pet razlike (12:17). Riječani su zaigrali nešto agresivniju obranu, ali to nije posebno impresioniralo goste. Lako su izašli na kraj sa slabim Zametom koji je mogao i uvjerljive stradati.

D. FRANČIŠKOVIĆ

Sedmo kolo Prve liga rukometašica

Zrinski - Zamet 32:23

ČAKOVEC ›› Susret 7. kola Prve lige rukometašica: Zrinski - Zamet 32:23 (17:8). Dvorana Graditeljske škole. Gledatelja 130. Suci: Dujmić (Karlovac) i Potočki (Zagreb).

ZRINSKI: Goričanec, Milivojević 1, Marciuš, Krsnik 5, Janković 1, Varga, Zrnić 6 (2), Anđušić 1, Ivančić 6, Vidović 1, Rumek 2, Megerle, Miglić 7, Čavlek, Grgošević 2, Novosel.

ZAMET: Šegota, Troskot 3, Budić, Pleša 10 (2), Brusić 2, Pleše 3, Liverić, Kovačević 1, Koić, Topolovec 1, Zadković 2, Kosanović 1.

Isključenja: Zrinski 8, Zamet 2 minute. **Sedmerci:** Zrinski 3 (2), Zamet 3 (2).

Riječanke su se držale do desete minute (5:4), a onda su Čakovčanke do 21. minute napravile seriju 6:0. Još četiri gola u nizu donijeli su im velikih 18:8 početkom nastavka. Najveća prednost domaćih iznosila je 12 golova razlike, u 43. minuti bilo je 26:14.

OBAVIJESTI O SMRTI

Tužna srca javljamo da nas je u 74. godini života napustio naš suprug, otac, djed, pradjed i brat

ZDRAVKO GRBAVAC

Posljednji ispraćaj dragog nam pokojnika bit će u utorak, 28. listopada u 14 sati na Gradskom groblju u Slavonskom Brodu.

Počivao u miru Božjem!

Ožalošćeni:

supruga VERA, kćerke ŽELJKA, NADA i VEDRANA, zetovi, unučad, praunuka, sestra NADA te ostala tugujuća rodbina i prijatelji

185693

SJEĆANJA

Tužno sjećanje

JASENKA ZADKOVIĆ

26.10.2020. - 26.10.2025.

Fališ nam...

TVOJI NAJMILIJI

185652

Sjećanje na voljenu mamu, punicu, nonu i pranonu

ANICU BRNIĆ

26.10.2016. - 26.10.2025.

Kćerka NEDELJKA s obitelji

185664

Tužno sjećanje na našeg voljenog

BORISA LUKIĆA

26.10.2022. - 26.10.2025.

Zauvijek u našim srcima i mislima.

OBITELJ

185637

NOVI LIST
Oglasni odjel
RADNO VRIJEME
PONEDJELJAK - PETAK 8 - 14,30 SATI
SUBOTOM ZATVORENO
NEDJELJA 9 - 13,30 SATI
TEL: 051 212 102
Andrije Medulića br. 6-8, Rijeka

KRV JE LIJEK, KRV JE DAR....
DARUJMO KRV!
ZAVOD ZA TRANSFUZIOLOGIJU
CRVENI KRIŽ RIJEKA
Cambierieva 17, Rijeka
tel. 658 352
pon, uto, pet 8 - 15 sati; sri, čet 8 - 19 sati

BUTIGA
● Putem web stranice https://www.butiga.hr/
● Telefonskim pozivom na 060/555-991 ili 060/525-251 (cijena poziva tel. 0,46 € /min, mob. 0,63€/min)
● SMS porukom 0,66€5 kn/ na 888 999

FENIKS
ENIGMATSKI MAGAZIN

ČITAJ NOVI LIST 0-24

SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

KLIKNI ZA VIŠE

OD PONEDJELJKA 13. listopada

DNEVNI HOROSKOP

OVAN 21.III. - 21.IV.

Uglavnom dobro raspoloženje omogućit će vam ležerniji pristup poslu, trenutnim teškoćama, ali i planiranju novih poslovnih koraka. Jedini je u ovome trenutku problem što se neke situacije mogu naglo promijeniti, mimo vaše kontrole.

BIK 21.IV. - 21.V.

Dolazi do izražaja vaša snalažljivost u problematičnim situacijama. Puno držite do razgovora, do pregovora, imate puno informacija, a želite ih imati i više. To je odličan put do dobrih odluka, a onda i do većeg poslovnog uspjeha.

BLIZANCI 22.V. - 21.VI.

Treba vam nešto više optimizma nego što ga trenutno imate. Razvijat ćete u sebi sve one snage koje su vam trenutno na raspolaganju, kako bi razriješili trenutne probleme i pokušali napraviti jači poslovni zalet.

RAK 22.VI. - 22.VII.

Nekim ste svojim poslovnim potezima izuzetno zadovoljni. Zadovoljni su i vaši nadređeni, što vam otvara nove mogućnosti. Ipak, u ovome trenutku želite razmišljati dugoročno. U vama je puno planova.

LAV 23.VII. - 22.VIII.

Vaša će poslovna uspješnost ovisiti o realnoj procjeni prilika. Ne treba hodati po oblacima, jer od toga neće biti nikakve koristi. Emotivno stanje je dobro, u nekim trenucima čak i odlično, ljubav je ono u čemu sada doista možete uživati.

DJEVICA 23.VIII. - 22.IX.

Ne volite kad vam se u već razrađenom sistemu pojave kočnice ili prepreke koje niste očekivali, a takvo što bi se ovih dana moglo događati. Međutim, kako ste uvijek na sve spremni, i na dobro i na loše, ipak ćete se s tim znati nositi.

VAGA 23.IX. - 22.X.

Ovo je dobar trenutak za vas, situacija koja vam omogućava sređivanje ljubavnog života, pronalaženje partnera ili stabiliziranje postojeće veze. Dobri su odnosi s okolinom, jedino bi manjih problema moglo biti s nekim članovima obitelji.

ŠKORPION 23.X. - 21.XI.

Ovo je sjajno vrijeme za dokazivanje, napredovanje, a samo će novčana situacija činiti manje probleme. No, borit ćete se kako biste konačno i tu nešto učvrstili i napravili stabilnim.

STRIJELAC 22.XI. - 21.XII.

Prilično će vas zaokupljati ljubavna situacija koja nije dobra, što dosta jako utječe na vaša dnevna razmišljanja. No, kako ste vrlo uporni, a i optimistični, smatrate kako se sve ipak može riješiti. Treba samo malo više suradnje.

JARAC 22.XII. - 20.I.

Dolaze konkretni rezultati, poboljšava se novčana situacija, te se osjećate dosta poletnije i sve ste samouvjereniji. U ljubavnom životu treba dosta pažnje posvetiti sitnicama, slučajno izgovorenim riječima koje mogu prouzročiti svađu s partnerom.

VODENJAK 21.I. - 18.II.

Prilično dobro obavljate poslove, te ste zbog toga zadovoljni. Financijska situacija je dosta neutralna, ne otvaraju vam se neke nove i velike mogućnosti, ali niti nema većih padova.

RIBE 19.II. - 20.III.

Dobro znate što vam je činiti, a jednako tako, dobro znate što i drugi moraju raditi. Pazit ćete kako ne biste nepotrebno preuzeli nečiji teret poslovanja na sebe, posebice jer za tuđe propuste ne želite nikome odgovarati.

FENIKSOV SUDOKU

	5			3				
		7			9			8
		3		1		4	7	
	7							
6		4				1		2
							6	
	6	8		5		3		
9			2			5		
				9			4	

RJEŠENJE

6	4	2	1	9	8	5	3	7
7	8	5	3	6	2	1	4	9
9	1	3	7	5	4	8	6	2
3	6	7	4	8	9	2	1	5
2	9	1	5	7	3	6	8	4
4	5	8	6	2	1	9	7	3
8	3	6	9	1	7	4	5	2
1	2	7	8	4	5	3	9	6
5	7	9	2	3	6	1	4	8

FENIKS
ENIGMATSKI MAGAZIN

Dogodilo se na današnji dan

Karlo V. okrunjen za njemačkog cara

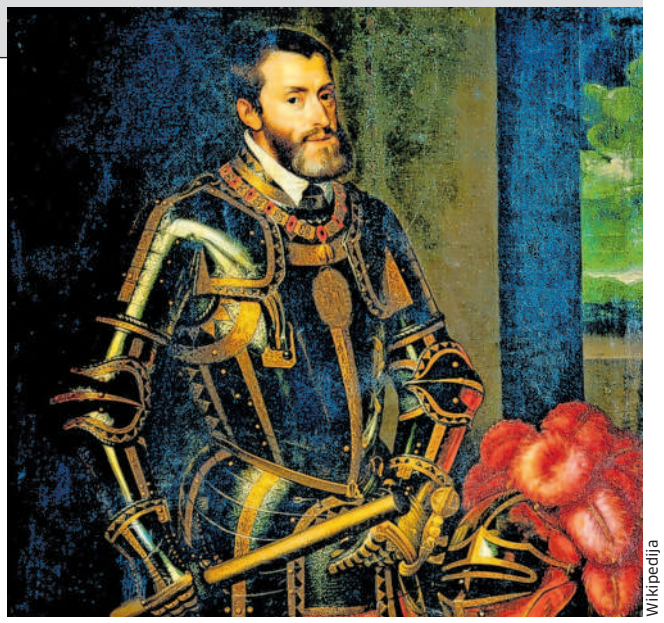

Wikipedija

Godine 1520. Karlo V. je okrunjen za njemačkog cara, zabilježeno je u povijesnim materijalima. U potonjima piše da je Karlo V. bio najmoćniji vladar u prvoj polovici 16. stoljeća i vladao je brojnim zemljama i posjedima u Europi i širom svijeta. Za njegovo Carstvo govorilo se da u njemu »Sunce ne zalazi«. Pod njegovom su vlašću bile Kastilja s Navarrom i Granadom, uključivši i španjolske posjede u Americi, gdje su španjolski konkvistadori osvojili Aztečko Carstvo i Carstvo Inka; Aragonija s Valencijom i Katalonijom, te s Napuljem, Sicilijom i Sardinijom; Nizozemska, Burgundija i Württemberg; nasljedne habsburške zemlje u Austriji, koji je 1521. godine predao na upravljanje mlađemu bratu Ferdinandu I., od 1527. kralju Hrvatske i Ugarske. Po prvobitno zamišljenom habsburškom vjenčanom planu prvorođeno muško dijete Ivane Lude Kastiljske i Filipa I. Lijepog trebalo je postati nasljednik Austrije, ali prerana smrt Ferdinanda II. Aragonskog poremetila je prvobitne planove. Kako njegova majka zbog psihičkog zdravlja nije mogla preuzeti vlast u Aragonu i Kastilji ta dužnost je pala na njega, bez obzira na provedenu obuku za položaj austrijskog nadvojvode. Smrt njegova drugog djeda, Maksimilijana I., koji ga je namjeravao postaviti na čelo Svetog Rimskog Carstva, ugrozila je planove za pribavljanje njemačke carske krune. U borbu za njemačko prijestolje uključio se i francuski kralj Franjo I. pa je mladi Karlo morao iskoristiti svu moć i financije Aragona i Kastilje i uz pomoć bogate bankarske kuće Fuggera, kojom je kupio izborničke glasove, da bi pobijedio francuskog kralja i naslijedio carsku krunu Svetog Rimskog Carstva nakon smrti djeda Maksimilijana I. 1519. godine. Veći dio svoje duge vladavine provodi u ratnim sukobima protiv europskih i drugih sila, navedeno je u arhivskoj građi. (S.U.)

DRŽAVNI HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD

DHMZ

www.meteo.hr

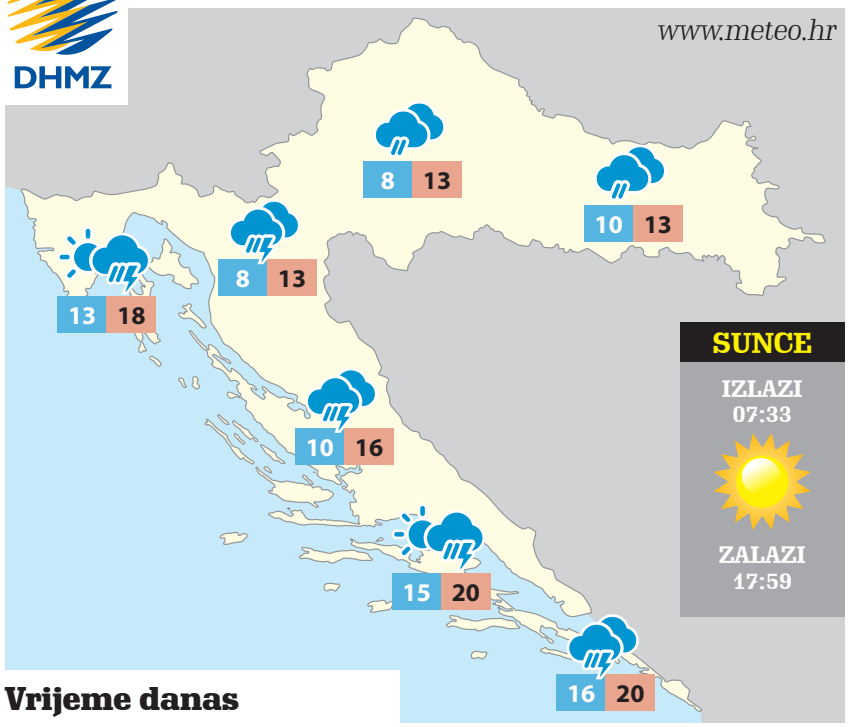

SUNCE

IZLAZI 07:33

ZALAZI 17:59

Vrijeme danas

Umjereno i pretežno oblačno, povremeno kiša, lokalno moguće obilnija. Ponajprije na Jadranu i uz njega i pljuskovi s grmljavinom, ponegdje mogu biti izraženiji. Vjetar slab do umjeren jugozapadni, najprije u središnjim i istočnim predjelima u okretanju na sjeveroistočni, navečer prolazno na udare jak. Na Jadranu će umjereno do jako jugo i jugozapadnjak okretati na zapadni i sjeverozapadni vjetar. Navečer na sjevernom dijelu jaka bura.

Sljedeća 3 dana

Djelomice, ponegdje i pretežno sunčano, ponajprije na Jadranu. U ponedjeljak tijekom noći i jutra uz više oblaka. U srijedu mjestimične kiše može biti uglavnom na sjevernom Jadranu, osobito na širem riječkom području, i u Gorskom kotaru. Vjetar slab, povremeno do umjeren jugozapadni. Na Jadranu u noći na ponedjeljak na sjevernom dijelu jaka bura, zatim sjeverozapadni i jugozapadni vjetar. U utorak će najprije na otvorenom moru zapuhati jugo koje će u srijedu biti umjereno.

MJESEČEVE MIJENE

21.10. 13:25	29. 10. 17:21	5. 11. 14:19	12. 11. 6:28

Biometeorološka prognoza

FENIKSOVA SKANDINAVKA

AUTOR: TOMISLAV REBROVIĆ	ZLATNIK, CEKIN	SUBMOLEKULARNE ČESTICE	ISTOČNJAČKI SAG	IMENJAKINJA SKLADATELJA ARNAUTALIĆA	MJESTO U LICI KOD OTOČCA	ORGAN VIDA	SLOVO S CRTICOM	STANJE IZGLADNJELOSTI I ISCRPLJENOSTI (LAT.)	POLITIČAR CHENEY	NA DRUGI NAČIN, DRUKČIJE	NAJVEĆA ŽIVUĆA PTICA	NAPAD, NAVALA	SILICIJ
ZAVRŠETAK TEKSTA KARIKATURE													
DOJAM							NAROD OKO GORNJEG TOKA NILA ROMAN LAVA N. TOLSTOJA						
SURADNJA (LAT.)													OTOK U ŠIBENSKOM ARHIPELAGU
JEDNO OD GLAVNIH BOŽANSTAVA KASNOG BUDIZMA						KAN. KANTAUTOR, PAUL ("DIANA") SKIJAŠ KOSTELIĆ					KAZAHSTAN HTV-OV NOVINAR I UREDNIK, GORAN		
NJEGOVATI KONJA									STRONCIJ UGLJIKOVODIK U ZEMNOM PLINU			LUKSEMBURG NAJZDRAVIJE PICE	
PJEVAČ VUKOV										POKAZNA ZAMJENICA KNEZ FRANKOPAN BRINJSKI			
OPONAŠATELJ													
SOLI CIJANOVODIČNE KISELINE													
OBRADA GLAZBENOG DJELA													

- OPET DIMI, ZAR DIMNJAČAR NIJE OBEĆAO ...

RJEŠENJE: DA ĆE DOĆI DANAS, UTISAK, NILOTI, KOLABORACIJA, AMIDA, ANKA, KZ, TIMARITI, SR, L, VICE, OVA, IMITATOR, CIJANIDI, ARANŽMAN.

LUMEN
ENIGMATSKI PRILOG NEDJELJOM
NOVI LIST
BROJ 827

AUTOR: RAJKO RICIJAŠ	ZMIJSKA KOŠULJICA	KOPRENA, ZAR	IRVIN OD MILJA	GLUMAC PESCI	"EAST"	TUTNJAVA	IRIDIJ	OTMJENA GOSPOĐA	POKOJNA GLUMICA BEGOVIĆ	DIO TJEDNA	JAPANSKI CAR OD 1989. DO 2019.	"LJETO"	BRAZILSKI NOGOMETAŠ, BIVŠI IGRAČ "ŠAHTARA" I "MAN. CITYJA"
ZBIRKA PRIĆA PISCA NA SLICI IZ 2013.													
VEROLJUB OD MILJA					RANO USTAJANJE / PROJEKTIRAN PRAVAC CESTE							"LITRA" / ROMAN PISCA NA SLICI IZ 1999.	
AMERIČKI COUNTRY PJEVAČ I GLUMAC, LYLE							NAČIN OPHOĐENJA / "KRALJ DŽUNGLE"						
AUSTRIJA		KINESKI FILOZOF, OSNIVAČ TAOIZMA	ISKAKANJE	OBROK ZAJMA / PJEVAČ GRUPE "THE DOORS", JIM					ONO ŠTO DOBRO DOLAZI I POMAŽE	ORIJENTALNO KONAČIŠTE UZ CESTU / HAVAJSKI OTOK			
MICANJE GLAVOM GORE-DOLJE U ZNAK SLAGANJA (MN.)								TAL. SKLADATELJ, ARRIGO / JEZERO NA SZ EUR. DIJELA RUSIJE					

(SKUPA S **) MAĐARSKI PISAC NA SLICI, OVOGODIŠNJI DOBITNIK NOBELOVE NAGRADE ZA KNJIŽEVNOST	PRILOG; SVI PO REDU, MAHOM SVI	PLAĆENI OGLASI U NOVINAMA	MJESTO KOD ILOKA	MALA ZVONA	ANT. GRAD U MALOJ AZIJI / KEMIJSKI ELEMENT (ZNAK LA)					SAVIJATI, MOTATI / FAZA U RAZVOJU, STUPANJ						STANOVNICA EGIPATSKE METROPOLE
IZUMITELJ, PRONALAZAČ								ČETVRTI NAJVEĆI GRAD JUŽNE KOREJE / UDARATI					ANDRE AGASSI / ROTACIJSKI TISAK		*
ROMAN PISCA NA SLICI IZ 1985.												MORSKI GREBENI (KRAĆE) / "IZVORNE ZAŠTIĆENE PASMINE"			*
TONKO NINIĆ			"NATIONAL TEACHER EXAM" / IDA LUPINO				JURISDIKCIJSKI ORGAN / VLATKA ORŠANIĆ				ZBOGOM! (TAL.) / NATRIJ			"RADIJUS" / ERIC ROBERTS	
KUKAC ŽALČAR SLIČAN PČELI (UMANJ.)						MJESTO U PODRAVINI, JZ OD SLATINE / "KELVIN"						PRIPADNIK MEKSIČKOGA INDIJANSKOG NARODA / KISIK			
ROMAN PISCA NA SLICI IZ 1989.															

KRIŽALJKA

VODORAVNO: 1. Mjesto istočno od Đurđevca, u blizini Drave, **13.** Osobna zamjenica, **14.** Lakrdijaši, spadala, prevrtljivci (pren.), **15.** Kiselkastost, oporost, **17.** Talijanska glumica, Sophia ("Ciociara"), **18.** Strah, trema (žarg.), **19.** Staroegipatski bog nebeskoga svjetla, sokol čije su oči sunce i mjesec (Horus), **21.** Glavni grad Perua, **22.** Narodna skupština u antičkoj Grčkoj, **24.** Ime pisca Fleminga, **26.** Kratica za "Library", **27.** Dijagnostička metoda pregleda unutrašnjosti trbušne šupljine s pomoću posebnog endoskopa, **30.** Korijen riječi, **31.** Prijedlog; u okviru čega, **32.** Ograničen dio neke površine, područje, **33.** Ime glumice Richards, **35.** Zakupnici zemlje, **36.** Drvna masa u šumi predviđena za sječu.

OKOMITO: 1. Glavni grad brazilske savezne države Ceare, **2.** Sredstvo koje potiče energiju organizma, **3.** Otopine, rastvori, **4.** Kratica za "International Hydrographic Organization", **5.** Američki pjesnik, Ogden, **6.** Povijesna pokrajina u sjevernoj Francuskoj (glavni grad Arras), **7.** Auto-oznaka za Nizozemsku, **8.** Ime pjevača Shannona, **9.** Vojnički logor, **10.** Muškost, muževnost, zrelo doba (lat.), **11.** Slabokrvnost, **12.** Najvažnija živina ruda, rumenica, **16.** Hrvatski povjesničar umjetnosti i konzervator, Ljubo, **20.** Sjevernoameričke zvijeri, krznaši, **23.** Rumunjska marka vozila, **25.** Ime tenora Žuneca, **28.** Prilog; u ono vrijeme, **29.** Poljupci (žarg.), **34.** Znak za erbij.

Autor: Živko BARIŠIĆ

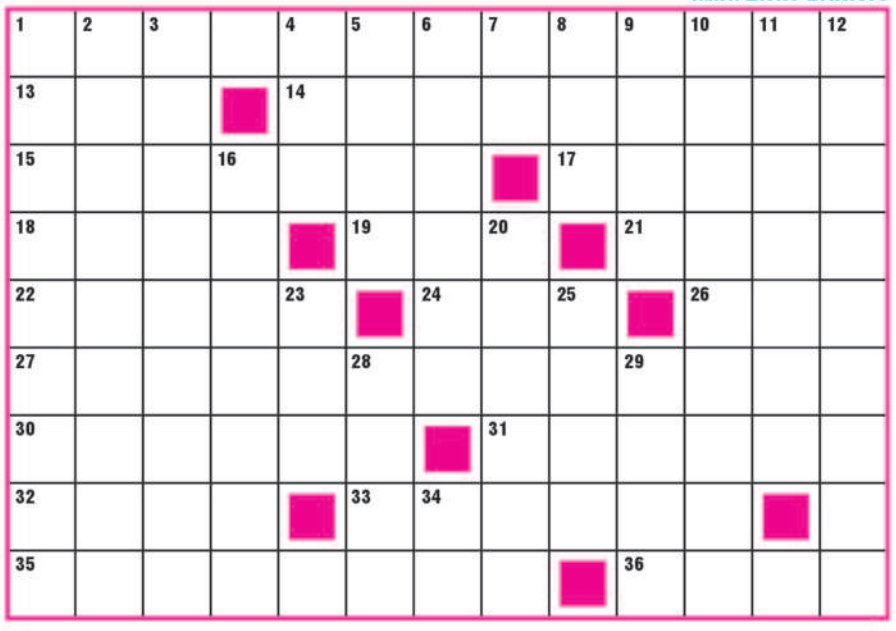

TALIJANKA

VODORAVNO: 1. Kanjon (100 m dubok i 800 m dug) potoka Jasle u blizini Skrada, **2.** Grad na rijeci Saale u središnjem dijelu Njemačke (staklo!) - Naredba da se nešto ne radi, **3.** Stanovnik baltičke države - Naprava za usitnjavanje, stupa, mužar, **4.** Utičnica (njem.) - Jednovalentni organski radikali izvedeni od etana, **5.** Naš bivši košarkaški reprezentativac, Marko (igrao za "Cibonu" i "Cedevitu") - Varijanta imena (npr. Juraj, Đuro; Carigrad, Istanbul), **6.** Staro ime rijeke Evrotas na Peloponezu - Ime pjevačice i flautistice Obrovac - Auto-oznaka za Austriju, **7.** Naštetiti, nauditi - Susjedna slova, **8.** Vitamin iz skupine B-kompleksa, tiamin - Kokošji "proizvod".

OKOMITO: 1. Spretnost stečena iskustvom i uvježbavanjem kakve radnje, **2.** Ugostiteljski objekt u kojemu se poslužuju različita jela, **3.** Nekadašnji igrač i trener "Hajduka", **4.** Žalac - Znak za kurčatovij, **5.** Kratica za "jug" - Mudar, častan starac (pren.), **6.** Pirenejska divokoza - Ime pjevača Šoše, **7.** Slana voda s različitim začinima u kojoj se drži meso prije sušenja - Spoj izveden iz amonijaka, **8.** Znak za rubidij - Jedina izraelska luka na Crvenome moru (Eloth), **9.** Veće vokalno-instrumentalno djelo za soliste, zbor i orkestar, **10.** Usov - Suprotni veznik, **11.** Ljetopisi - Uzvik dozivanja, **12.** Poziv, struka, profesija.

Autor: Živko BARIŠIĆ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1													0
2													1
3													1
4													1
5													1
6													2
7													1
8													1
	0	0	0	1	1	1	1	2	0	1	1	0	

NOVI LIST
ENIGMATSKI PRILOG NEDJELJOM
LUMEN

OSMOSMJERKA

U mreži pronađite i zaokružite pojmove vezane uz skijanje i njegovu povijest dane u popisu abecednim redom. Ako sve uradite kako valja preostala slova dat će ime i prezime austrijskog časnika koji je udario temelje modernog skijanja.

M	A	T	E	L	E	M	A	R	K
S	T	G	E	J	I	N	S	H	R
S	P	I	C	V	I	T	P	A	P
U	S	O	I	E	A	K	U	N	LJ
K	E	A	R	Z	S	Z	S	E	I
R	C	C	E	T	L	D	T	S	C
I	I	I	C	A	A	A	R	N	E
C	V	N	N	U	L	N	L	A	L
I	A	O	A	H	O	I	E	N	A
L	K	A	P	L	M	D	M	K	Č
E	U	K	T	A	S	A	A	A	O
J	R	A	S	Č	T	P	H	J	A
I	I	K	K	E	A	Š	U	Y	N
B	A	S	K	I	A	N	D	O	R

- BIATLON
- "BIJELI CIRKUS"
- DUHAMEL, Henry
- HLAČE
- JAKNA
- KAPA
- KRPLJICE
- LUNN, Arnold
- MASKA
- NANSEN, Fridtjof
- NAOČALE
- PADINA
- PANCERICE
- RUKAVICE
- SKAKAONICA
- SKIANDOR
- SKIJE
- SLALOM
- SNIJEG
- SPORT
- SPUST
- STAZE
- ŠTAPOVI
- TELEMARK
- VEZ

RJEŠENJE:

PREMETALJKA

Naš glumac i voditelj...

ŠIRI GNOME!

RJEŠENJE:

BRODOVLJE TEŽINA

Ispunite mrežu danim shemama brodova. Brojevi van mreže govore koliko ima popunjenih polja u odgovarajućem retku (stupcu). Niti jedan brod se ne dodiruje s drugim, čak ni dijagonalno.

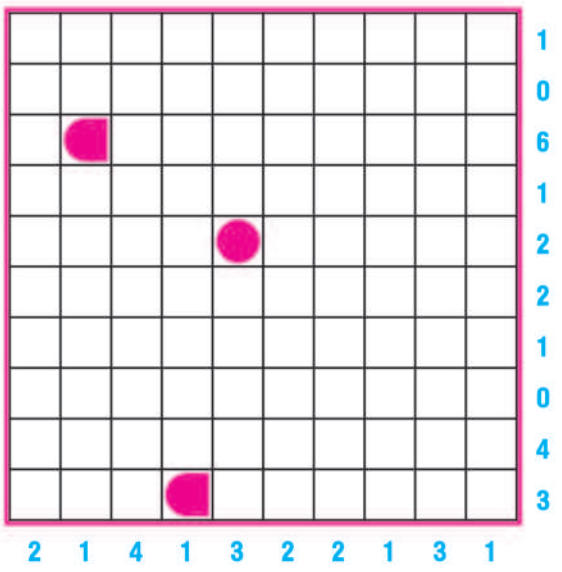

OBOJI POLJA

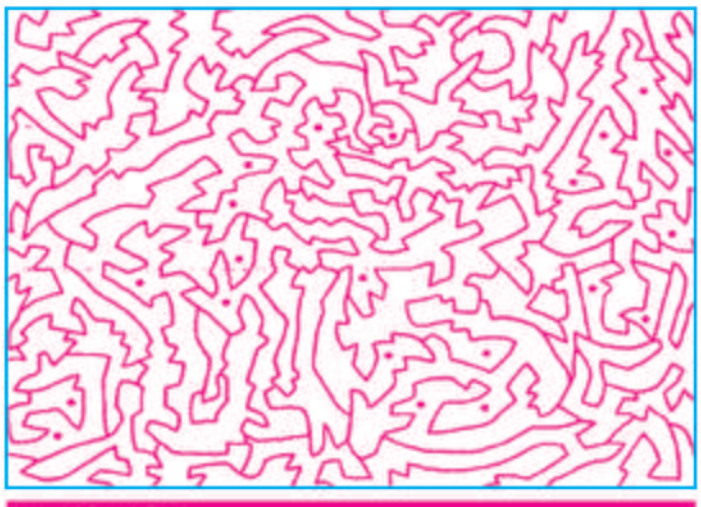

20 RAZLIKA

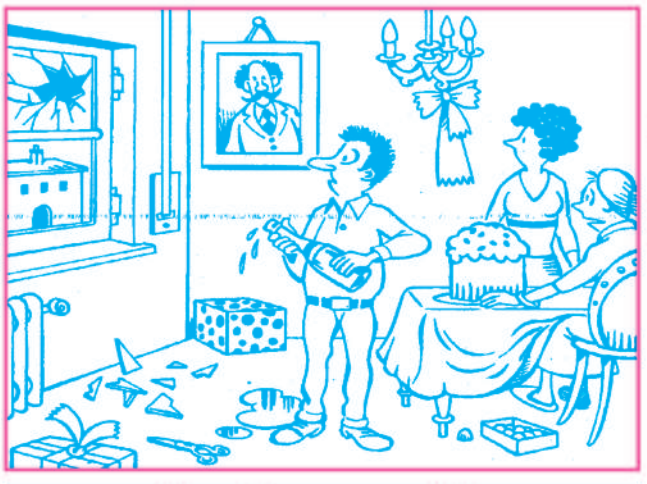

REBUS

ODGONETKA: 4, 4, 4, 4; FRAZA: 8, 2, 6

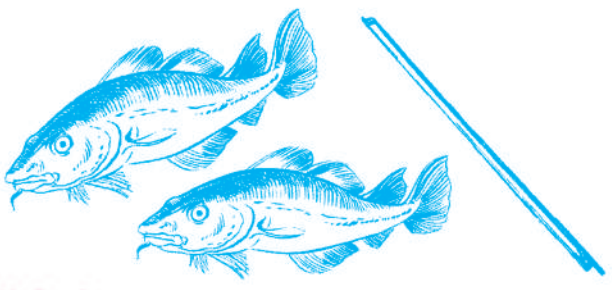

Rješenje:

SUDOKU TEŽINA

	4		1					
		3		4		7		
				8	9		1	4
4	7			6			2	1
3								7
5	2			7			6	8
7	6		8	9				
		5		1		9		
					6		4	

ABC SPOJNICE

Spojite neprekinutim vodoravnim i okomitim linijama slovo A sa slovom A, slovo B sa slovom B itd. Sva polja mreže moraju biti iskorištena, a linije spajanja ne smiju se sjeći.

			H				A		
					E			C	
		F		A			B		
									D
	C				B				
	G					E			G
							F		
			D						
	H								

RJEŠENJA

Izrada: redakcija "Feniksa"
Urednik: Vedran Vučinić
Izdavač: Novi list d.d.

OSMOSMJERKA: MATHIAS ZDARSKY
PREMETALJKA: IGOR MEŠIN
REBUS: BAKA LARI DOGU DALA

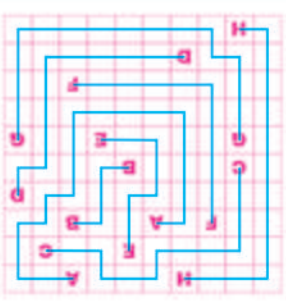

2	9	1	7	3	6	8	4	5
8	3	5	2	1	4	9	7	6
7	6	4	8	9	5	1	3	2
5	2	9	4	7	1	3	6	8
3	1	6	5	2	8	4	9	7
4	7	8	9	6	3	5	2	1
6	5	7	3	8	9	2	1	4
1	8	3	6	4	2	7	5	9
9	4	2	1	5	7	6	8	3

FENIKS

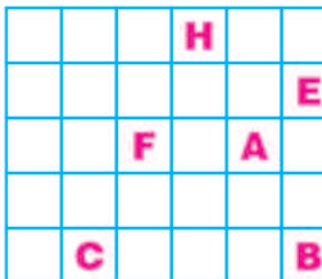

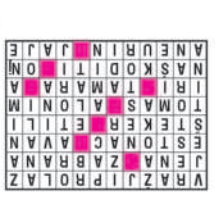

FILM DANA

DRAMA HRT1 21.15

Čelična kandža

THE IRON CLAW, 2023.

Režija: Sean Durkin

Uloge: Zac Efron, Jeremy Allen White, Harris Dickinson

Biografska drama temeljena na istinitoj priči o braći Von Erich, slavnim hrvačima koje prate uspjesi, ali i niz osobnih tragedija. Kevin Von Erich (Zac Efron) pokušava prekinuti obiteljsku »kletvu« i pronaći mir nakon gubitka braće i pritiska ambicioznog oca.

EMISIJA HRT3 16.10

Ovo je filozofija: Aristotel

Biologija, fizika, astronomija, etika, politika, botanika, logika, poetika, filozofija - Aristotel je proučavao sva ta područja i uveo je klasifikacije kojima se i danas služimo. Bio je Platonov učenik, ali udaljio se od njegova učenja.

EMISIJA HRT3 14.00

Klasici narodu: Jules Verne - 20000 milja pod morem

Ugurajte nešto stvari u torbu i dobro »našiljite« oči i uši jer ćemo se otisnuti od obale na dugu potragu za čudnovatom i mističnom morskom nemani. No, pripremite se, jer možda nećete biti spremni na fantastične događaje koji će se odigrati prilikom susreta s morskom nemani »oči u oči«. Gdje se u ovu pomalo nestvarnu priču uklapa kapetan Nemo i kakva je stvarno njegova veza s morskom nemani?

➨ Nacionalni programi

HRT 1

06.15 Zovite babicu (2), serija (1/5)
07.50 Sve što nebo dopušta, am. film (1955.) - Zlatno doba Hollywoda
09.20 Pozitivno
09.50 Biblija
10.00 Osijek (Dan reformacije): Misa, prijenos
11.05 Zvona za mrtve, pučka i predajna kultura
11.40 TV kalendar
12.00 Dnevnik 1
12.15 Sport
12.18 Vrijeme
12.20 HAK - promet info
12.30 Plodovi zemlje
13.25 Rijeka: More
14.00 Nedjeljom u 2
15.08 Blaž među ženama, humoristična serija (4/14)
15.55 Mir i dobro
16.25 HAK - promet info
16.30 Vijesti
16.51 Oblak u službi zakona (3), serija (6/12)
17.40 Volim Hrvatsku (6/15)
18.59 Vrijeme
19.00 Dnevnik 2
20.08 LOTO 6
20.15 Superpotjera
21.10 Čelična kandža, američko-britanski film (2023.)
23.25 Dnevnik 3
23.44 Vijesti iz kulture
23.55 Christopher Reeve, vječni Superman, doku. film
01.00 Zlatni baršun, britanski film (1998.) (15)
02.55 Plodovi zemlje
03.45 Nedjeljom u 2

HRT1 11.05

ZVONA ZA MRTVE
U župama Radobilja, Žeževica i Zagvozd, u zaleđu Omiša i Makarske, još je živ običaj brecanja za duše pokojni

HRT 2

06.50 Fino i vino
07.20 Rekreacija
07.55 Hotel Portofino (3), serija (5/6)
08.55 Hotel Portofino (3), serija (6/6)
09.55 Skijanje, Svjetski Kup: Soelden – veleslalom (M), prijenos 1. vožnje
11.08 Krimi matineja: Foyleov rat (2), serija (2/4)
12.55 Skijanje, Svjetski Kup: Soelden – veleslalom (M), prijenos 2. vožnje
14.10 Sportsko srce
14.25 Španjolska s Evom Longorijom, doku. serija (5/8)
15.10 Anthony Bourdain - Upoznavanje nepoznatog (10), doku. serija (5/8)
15.55 SuperSport HNL: Rijeka - Osijek, prijenos
18.05 Magazin LP
18.35 Dulum zemlje (4): Obitelj Knežević, doku. serija (4/6)
19.30 Svijet zabave
20.05 Christopher Reeve, vječni Superman, doku. film
21.10 Stadion
22.15 U areni: Serena Williams - Prema svjetlu, doku. serija (2/8)
23.05 Foyleov rat (2), serija (2/4)
00.45 Goldbergovi (10), humoristična serija (17/22)
01.06 Goldbergovi (10), humoristična serija (18/22)
01.27 Klub čitatelja
02.22 Noćni glazbeni program - spotovi

HRT2 11.08

FOYLEOV RAT
Piloti i njihove djevojke žive brzo i umiru mladi u priči o pohoti i strasti, a Foyle otkriva da privid katkad vara.

HRT 3

06.36 Juhuhu
13.00 Bilješke o jeziku: O imenima
13.15 Veliki brodolomi Jadrana: Rat brzih brodova, doku. serija (4/6)
14.00 Klasici narodu: Jules Verne - 20000 milja pod morem (6/15)
14.50 Duoptrija: Igor Mandić
15.45 Vrtuljak, doku. film (2006.)
16.10 Ovo je filozofija: Aristotel, doku. serija (3/24)
17.00 Barquero, am. film
18.45 Fotografija u Hrvatskoj: Jasenko Rasol
18.55 Vrijeme je za jazz: Charles Lloyd Sky Quartet
20.00 Jedno djelo (1): Goran Trbuljak - Bez naziva (1/13)
20.10 Vodimo vas ... 13. međunarodni festival komorne glazbe Musica Maxima u HGZ-u, (integralna verzija)
21.50 Kompilacija, glazbeno-doku. film
23.15 Na rubu znanosti: Kisik i život
00.05 Aaaa Eeee Iiii OoooUuuu
00.10 Želim nešto više, talijansko-švicarski film (15)
02.10 Ovo je filozofija: Aristotel, doku. serija (3/24)
03.00 Vodimo vas ... 13. međunarodni festival komorne glazbe Musica Maxima u HGZ-u, (integralna verzija)
04.36 Skica za portret: Matko Mijić
04.47 Klasici narodu: Jules Verne - 20000 milja pod morem (6/15)

HRT3 17.00

BARQUERO
Nakon pljačke odmetnik Jake Remy (W. Oates) sa svojim banditima bježi prema Meksiku.

RTL

06.55 Yu-Gi-Oh! SEVENS, serija, animacija (S2E43)
07.20 Top.HR, glazbena emisija
08.30 Sportske igre mladih, serija, emisija za mlade (S12E11)
08.50 Večera za 5, serija, kulinarski (S9E54)
10.00 Večera za 5, serija, kulinarski (S9E55)
11.00 TV prodaja -Telestar
11.25 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija (S28E4)
12.20 Cobra 11: Nemoćan, igrani film, akcija, kriminalistički
13.55 To je Voyo
14.00 Previše je složeno, igrani film, komedija, romansa
16.00 MagNet, serija, lifestyle emisija (S1E22)
16.30 RTL Danas, informativna emisija
17.00 Večernja škola, igrani film, komedija
19.00 RTL Danas, informativna emisija
20.15 Domino efekt, igrani film, znanstvena-fantastika, triler (15)
22.05 Urota, igrani film, triler, kriminalistički, akcija (15)
00.15 Stanje nacije, politička satira
00.55 To je Voyo
01.00 Čarobni Mike XXL, igrani film, drama, komedija (15)
02.30 RTL Danas, informativna emisija

RTL 20.15

DOMINO EFEKT
Evan Treborn, njegovi prijatelji Lenny Kagan i Kayleigh Miller te Kayleighin brat Tommy imali su teško djetinjstvo.

RTL 2

06.50 Prava žena, serija, drama (S1E78)
08.25 Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S6E21)
10.10 Tražimo dom s Mirjanom Mikulec, serija, lifestyle emisija (S5E4)
11.00 Gradi(ONA), serija, lifestyle emisija (S1E1)
12.00 Second hand obračun, lifestyle emisija (S2E6)
12.45 To je Voyo
13.10 Skriveno u raju, serija, drama, romansa (S1E52)
14.00 Poirot, serija, drama, kriminalistički (S12E1)
15.55 Mućke, serija, humoristična serija (S6E12)
17.05 Kosti, serija, drama, kriminalistički, misterij (S7E7)
18.50 Dr.House, serija, drama, misterij (S1E10)
19.40 Chicago P.D., serija, kriminalistički, akcija, drama (S1E1)
21.15 Prijatelji, serija, humoristična serija (S8E20)
22.00 Teorija velikog praska, serija, humoristična serija (S2E23)
22.45 Dva i pol muškarca, serija, humoristična serija (S4E2)
23.30 Mućke, serija, humoristična serija (S6E14)
00.30 Poirot, serija, drama, kriminalistički (S12E1)
02.10 To je Voyo
02.15 Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S6E21)
03.45 K.T.2, serija, kriminalistički (S1E63)

RTL2 19.40

CHICAGO P.D.
Detektiv Hank Voight (Jason Beghe) vodi elitnu obavještajnu jedinicu u 21. policijskom okrugu.

➨ Filmski i dokumentarni programi

➨ HBO

08.10 Shrekova Noć vještica **08.40** Tajanstvena šuma **10.05** Prekrasan dan u susjedstvu **11.55** Sve napola **13.50** Marsovac **16.10** Amsterdam **18.20** Jedan od onih dana **20.00** Izazivači **22.10** Ubojita vrućina **23.45** Barbari **01.25** Pratnja **03.00** Ono: Dobro došli u Derry, ep.1

➨ HBO 2

07.35 Yesterday **09.30** Harold i ljubičasta kreda **10.55** Romansa na Manhattanu **12.35** Planet majmuna: Postanak **14.15** Sretan svršetak **15.40** Duh lorda Farquaada **15.55** Čekajući Dalija **17.45** Klub zadovoljnih žena 2: Novo poglavlje **19.30** Jackpot! **21.10** Mickey 17 **23.25** Američki gangster **01.55** Vozač

➨ CINEMAX

07.35 Morska sol **07.55** Pod opsadom 2 **09.35** Ono što ostaje **10.00** Sljedeća tri dana **12.10** Nemoguća misija: Odmetnuti **14.20** Nemoguća misija: Raspad sistema **16.45** Pod opsadom 2 **18.25** Medeni mjesec u Las Vegasu **20.00** Chappie **22.00** Gospodin i gospođa Smith **00.00** Protuudar III, ep.9 **00.45** Protuudar III, ep.10 **01.35** Peggy Sue se udala

➨ CINEMAX 2

07.35 Avalon **09.40** Hancock **11.15** Za Francusku **13.10** Zemlja žena **15.00** Prije zaborava **16.50** Avalon **18.55** Bolje kasno nego nikad **20.30** 50 prvih poljubaca **22.10** Od ožujka do svibnja **23.35** Blagina pouka **01.30** Taksist **03.25** Zaleđe **03.50** Zemlja žena

➨ NATIONAL GEOGRAPHIC

12.05 Izgubljena blaga Biblije **14.00** Ocean s Davidom Attenboroughom **16.00** Egipat iz zraka: Prošlost susreće budućnost **19.00** Mutirano vrijeme **21.00** Tajne zamka Neuschwanstein **22.00** Izgubljena blaga Egipta **23.00** Top Guns: Nova generacija

➨ CINESTAR TV

08.30 Tvornica snova **10.10** Vjenčanje godine **11.55** Lamborghini: Čovjek koji je stvorio legendu **13.45** Zov prirode **15.20** Bitka za Midway **17.50** Što žene vole **20.15** Plaćenica **22.20** Sjedinjene države protiv Billie Holiday

➨ CINESTAR TV ACTION

10.05 Povratak ubojice mekog srca **12.00** Non stop **14.00** Kursk: Prokletstvo dubina **16.10** Transporter 3 **18.10** Transporter: Nasljedstvo **20.00** John Wick 4 **23.00** Spokoj

➨ CINESTAR TV FANTASY

10.50 Marmaduke: Buntovnik na četiri noge **12.30** Bogovi Egipta **14.40** Gamer **16.20** Himalaja **18.35** Sedam minuta nakon ponoći **20.30** Imaginarni **22.25** Donnie Darko

➨ CINESTAR TV COMEDY

10.40 Vatreno srce u Njemačku **14.00** Što ljubav ima s tim? **15.50** Uzimam, možda **17.25** Tri tigra **19.15** Asterix i Obelix: Srednje kraljevstvo **21.05** Klub zadovoljnih žena **22.50** Sve što vole mladi

➨ CINESTAR TV PREMIERE 1

09.50 Drevna mišologija **11.30** Tajna Maora **13.35** Logan Lucky **15.40** Bonhoeffer: Pastor. Špijun. Ubojica. **18.00** Suočavanje s tamom **20.00** Posljednji udah **21.40** Infiltrator **23.55** Pusta zemlja

➨ CINESTAR TV PREMIERE 2

08.15 Need for Speed **10.30** Banda čupavih repova 2 **11.55** 355 **14.05** Nikica u potrazi za blagom **15.55** U dobru i u zlu **18.05** Reagan **20.30** Pčelar **22.20** Canary Black

➨ KLASIK TV

11.35 GOSTI IZ INOZEMSTVA Tootsie, komedija **13.30** GOSTI IZ INOZEMSTVA Anzio, ratni **15.30** GOSTI IZ INOZEMSTVA Jednooki Jack, vestern **17.55** Salaš u Malom ritu, ratna drama **20.00** Ćao inspektore, komedija **21.35** Rad na određeno vreme, komedija **23.05** Divljaci, akcija **00.45** NOĆI HORORA: Davitelj protiv davitelja, horor-komedija **02.20** Grimizna ulica (Scarlet Street), triler 12

➨ STAR Channel

06.25 Moderna obitelj **06.50** Teorija velikog praska **09.25** Škorpion **12.05** Dva i pol muškarca **14.55** Sedam godina u Tibetu **17.35** Moderna obitelj **18.00** Teorija velikog praska **21.00** 300: Uspon carstva **23.10** Izgubljeni **01.05** FBI

➨ STAR Movies

06.25 Marley i ja **08.40** City Island **10.55** 50 prvih poljubaca **12.55** Šalji dalje **15.25** Divlji valovi 2 **17.15** Pad Bijele Kuća **20.00** Brak na brzaka **22.15** Čelija **00.30** Opasne čini: Naslijeđe **02.30** Žetva

NOVA TV

06.20 Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija R

06.45 Arhitekti i projekti, magazinska emisija R

07.10 Novi Looney Tunes, animirana serija S1 E13/26 R

07.30 Novi Looney Tunes, animirana serija S1 E14/26 R

07.55 Novi Looney Tunes, animirana serija S1 E15/26

08.20 Novi Looney Tunes, animirana serija S1 E16/26

08.40 Kumovi, igrana serija S5 E111 R

09.40 Kumovi, igrana serija S5 E112 R

10.40 Kumovi, igrana serija S5 E113 R

11.40 Tom i Jerry, animirani film

13.45 Istjerivači duhova 2, igrani film

16.00 Startaj Hrvatska, zabavni program

17.00 Vijesti Nove TV, informativni program

17.10 Rat među nevjestama, igrani film R

19.00 Dnevnik Nove TV, informativni program

20.15 Supertalent, zabavni program

02.05 Uncharted: Izvan karte, igrani film (15) R

04.05 Kung Fu, igrana serija S1 E12/13 (15)

04.45 Kung Fu, igrana serija S1 E13/13 (15)

NOVATV 20.15

SUPERTALENT
Ovoga puta pozornicu će ispuniti ples, glazba, smijeh i razni drugi talenti, a hoće li žiri ostati bez riječi?

DOMA TV

06.40 Gorski liječnik, igrana serija S10 E5/16 R

07.25 Betty i njezine dijagnoze, igrana serija S6 E19/26

08.15 Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija S1 E392

08.45 Arhitekti i projekti, magazinska emisija S1 E34

09.15 TV izlog, razno

09.30 Hamburg 112, igrana serija S12 E23/27 R

10.25 TV izlog, razno

10.40 Hamburg 112, igrana serija S12 E24/27 R

11.25 TV izlog, razno

11.40 Hamburg 112, igrana serija S12 E25/27 R

12.35 TV izlog, razno

12.50 Gorski spašavatelji, igrana serija S5 E10/12

13.40 Gorski spašavatelji, igrana serija S5 E11/12

14.35 Škorpion, igrana serija S1 E11/22 R

15.30 Škorpion, igrana serija S1 E12/22 R

16.25 Navy CIS, igrana serija S22 E11/20 R

17.15 Navy CIS, igrana serija S22 E12/20 R

18.10 CSI: Vegas, igrana serija S1 E7/10 R

19.05 CSI: Vegas, igrana serija S1 E8/10 R

20.00 Od kolijevke pa do groba, igrani film (15)

21.55 Elektra, igrani film

23.50 Vatreni dečki, igrana serija S2 E6/13 (15)

00.35 Vatreni dečki, igrana serija S2 E7/13 (15)

01.20 Absentia, igrana serija S3 E3/10 (15)

02.00 Absentia, igrana serija S3 E4/10 (15)

02.45 Gorski spašavatelji, igrana serija S5 E10/12 R

03.15 Gorski spašavatelji, igrana serija S5 E11/12 R

03.50 Betty i njezine dijagnoze, igrana serija S6 E18/26 R

DOMATV 20.00

OD KOLIJEVKE PA DO GROBA
Vođa iskusnih i spretnih uličnih kriminalaca sukobljava se s tajvanskim detektivom...

TV PREPORUKA

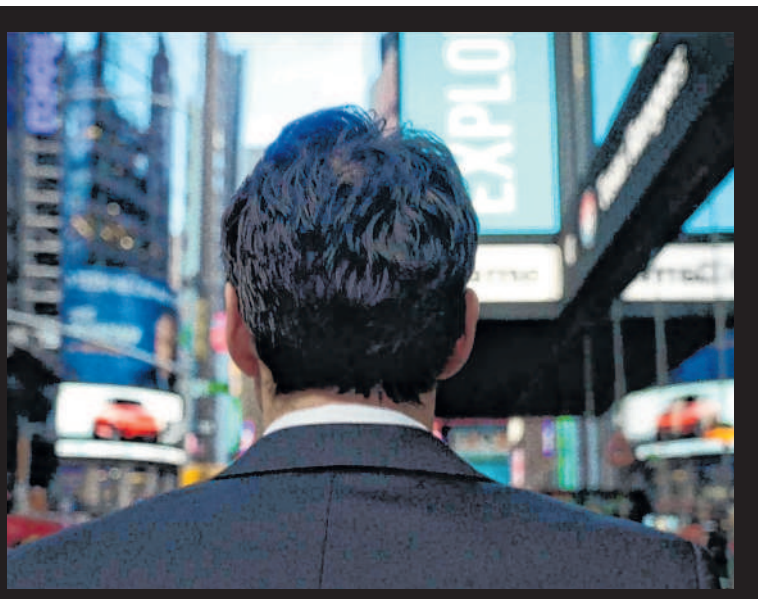

DOKUMENTARAC **HRT2 20.05**

Christopher Reeve, vječni Superman

Cijeli svijet Christophera Reevea (1952. - 2004.) smatra Supermanom. Više od 40 godina nakon izlaska međunarodnog filmskog hita Richarda Donnera, Christopher Reeve još je neosporno utjelovljenje superjunaka s Kriptona.
Kako je Američki glumac uspio tako usko povezati lik i svoje ime? Kakav je to novi život udahnuo tom junaku romana, utjelovljenju američkog sna, da ga svi glumci poslije smatraju modelom za tu ulogu?
Zahvaljujući dosad neobjavljenom intervjuu koji smo uspjeli dobiti netom prije preuranjene smrti glumca, film rasvjetljava veze između dva junaka, prati njihov razvoj tijekom devet godina suživota i nakon toga, sve do trenutka kad se glumac sjedinio sa superjunakom.

SHOW **HRT1 17.40**

Volim Hrvatsku

Nedjeljna popodneva ponovno uveseljava ekipa šoua Volim Hrvatsku. Kapetani su Dušan Bućan i Goran Navojec. U šestoj emisiji u Dušanovom timu znanje će pokazati: Kristijan Petelin, Mada Peršić i Vanda Winter. U Goranovom timu natjecat će se Hana Cvijanović, Roko Sikavica i Jelena Miholjević. Natjecatelji će se okušati u dobro poznatim igrama poput Pogodi pjesmu, Sretan rođendan, TV i film, Sport, Poznati sunarodnjaci, Premetaljke, Prosječni građanin i Riječ hrvatska. Emisiju vodi Mirko Fodor. Hitove domaće glazbe uživo izvodi bend Ante Gele.

DOKUMENTARAC **HRT2 22.15**

U areni: Serena Williams

Dok se Serena mučila nastaviti pobjednički niz nakon osvajanja prvog Grand Slam turnira, Venus je u dvije godine osvojila četiri. Serena je na koncu pronašla dobitničku formulu, ali to neće ništa značiti kad izađe na teren protiv prve igračice svijeta, svoje sestre. Samo će jedna iz tog meča izaći kao pobjednica.

Talijanski

RAI 1

07.00 TG 1 **07.05** UnoMattina in famiglia **08.00** TG 1 **08.18** UnoMattina in famiglia **09.00** TG 1 **09.04** UnoMattina in famiglia **09.15** Check Up **10.00** TG 1 L.I.S. **10.05** A Sua Immagine - Viaggio nel Giubileo **10.30** A Sua immagine **10.55** Santa Messa dal Santuario della Madonna Nera in Tindari **11.50** A Sua immagine **12.00** Angelus da Piazza San Pietro **12.10** A Sua immagine **12.20** Linea Verde - Viaggio nel pesarese: la cultura del paesaggio **13.30** TELEGIORNALE **14.00** Domenica In **17.15** TG 1 **17.18** Che tempo fa **17.20** Da noi...a ruota libera **18.40** L'Ereditŕ weekend **20.00** TELEGIORNALE **20.35** Affari tuoi **21.30** Makari **23.45** TG1 Sera **23.50** Prix Italia 2025 - Appunti di Viaggio

RAI 2

07.00 TG2 - Storie. I racconti della settimana **07.40** TG2 Tutto il bello che c'e' **07.55** TG2 Mizar **08.20** TG2 Cinematinee' **08.25** TG2 Achab Libri **08.30** Il meglio di Playlist **09.30** Dolce attesa **10.15** Squadra Fluviale Elbe **11.00** TG Sport Giorno **11.15** Crociere di Nozze Las Vegas **13.00** TG2 - GIORNO **13.30** TG2 Motori 2 **14.00** Squadra Speciale Cobra 11 **14.55** Una casa per noi **15.25** I Pionieri **17.00** Genitori, che fare? **17.50** TG Sport della Domenica **18.05** TG2 L.I.S. **18.10** TG2 - Dossier **19.00** Ufo Robot Goldrake - Missione da Vega **19.20** Un mistero dello spazio **19.40** N.C.I.S. Hawai'i Soldi sporchi **20.30** TG2 - **20.30 21.00** N.C.I.S. **21.50** N.C.I.S. **22.45** La Nuova DS

RAI 3

07.00 Protestantesimo - Terre e dignitŕ **07.30** Sulla via di Damasco **08.05** Mi manda Raitre **10.15** O anche no **11.05** TGR Estovest **11.30** TGR Mediterraneo **12.00** TG3 **12.17** TG3 Fuori Linea **12.25** TGR Alta Quota **12.55** TG3 LIS **13.00** Haka - L'urlo dei giovani **14.00** TG Regione **14.10** TG Regione Meteo **14.15** TG3 **14.30** In mezz'ora **16.45** Kilimangiaro **19.00** TG3 **19.30** TG Regione **19.51** TG Regione Meteo **20.00** Blob **20.30** Report **23.10** Willy, vittima del branco - Un giorno in Pretura

CANALE 5

07.53 Traffico **07.59** TG5 **08.49** Tg5 speciale, **09.58** Santa Messa **10.57** Melaverde - Le storie **11.51** Melaverde **12.58** TG5 **13.39** L'Arca di Noe' **13.57** Amici di Maria **16.00** Verissimo **18.51** Avanti un altro - story **19.54** Tg5 Prima Pagina **20.01** TG5 **20.40** La ruota della fortuna **21.20** Riassunto - La notte nel cuore **21.21** La notte nel cuore

ITALIA 1

07.06 Hazzard **07.13** Super partes (it1) **07.43** Scooby-Doo! And Guess Who? **08.31** The Middle **10.00** THE BIG BANG THEORY **10.51** Due uomini e 1/2 **11.48** Drive Up **12.25** Studio Aperto **13.00** Grande Fratello **13.29** Sport Mediaset XXL **14.24** E-Planet **14.55** Dr. House - Medical division **15.52** Real madrid - barca **26.10** .25 **18.24** Studio Aperto Live **18.30** Studio Aperto **18.57** Studio Aperto Mag **19.22** C.S.I. Miami **20.24** NCIS - Unita' Anticrimine **21.20** Le iene

RETE 4

07.39 Super partes **08.30** La promessa **09.15** Terra Amara **10.14** Dalla parte degli animali **11.55** Tg4 **12.27** Colombo **14.11** The Terminal **16.45** Sella d'argento **18.58** Tg4 **19.40** La promessa **20.29** 4 di sera weekend **21.32** Fuori dal coro

IMPRESSUM

IZDAVAČ I TISKAR
»NOVI LIST«
Novinsko nakladničko dioničko društvo, Rijeka, Zvonimirova 20/A
p.p. 130, 51001 RIJEKA
Telefon: 051/650-011, 051/650-013
Telefax: 051/672-114, 051/672-118
E-mail: redakcija@novilist.hr
Web: www.novilist.hr
UPRAVA
Bojan **DIVJAK** - predsjednik
Renato **IVANUŠ** - član
PROKURISTICA
Darija **PRŠA**
GLAVNA UREDNICA
Slavica **BAKIĆ**
GLAVNA UREDNICA SUPERDESKA
Dijana **PAVLOVIĆ**
UREDNIK DIGITALNIH IZDANJA
Damir **KUNDIĆ**
IZVRŠNI UREDNIK
Dražen **HERLJEVIĆ**
UREDNIČKI KOLEGIJ
Nenad **HLAČA** – NOVOSTI i SVIJET
Danijela **BAUK** - NEDJELJNI BROJ
Helena **FOGAS** – RIJEKA
Boris **PEROVIĆ** – REGIJA
Zlatko **HORVAT** – SPORT
Kim **CUCULIĆ** – KULTURA i MEDITERAN
Ivana **KOCIJAN** – MOZAIK
GRAFIČKA SLUŽBA
Tea **LILIĆ PRIBANIĆ**
TAJNICA REDAKCIJE
Branka **VRABEC**
DOPISNIŠTVO U ZAGREBU
Ulica Matka Laginje 6
WEB PORTAL
novilist.hr
E-mail: portal@novilist.hr
MARKETING I PROMOCIJA
Rijeka, Zvonimirova 20a
Direktorica:
Silvija **GERC VODOPIJA**
Telefon: 051/650-088
Telefax: 051/650-110
E-mail: oglasi@novilist.hr
Web: marketing.novilist.hr
TISKARA I KOMERCIJALA
Telefon: 051/650-024
Telefax: 051/650-036
E-mail: tiskara@novilist.hr
OGLASNI ODJEL RIJEKA
Andrije Medulića 6-8,
Telefon: 051/212-102
E-mail: oglasni.rijeka@novilist.hr
Web: http://oglasni.novilist.hr
PRETPLATA
Telefon: 051/650-170
Radno vrijeme od 7.30 do 15.30 sati
TISAK
NOVI LIST d.d. Rijeka
List izlazi svaki dan. Rukopise i materijale ne vraćamo.

HRT Radio Rijeka

07.00 Jutarnja kronika
07.21 Vrijeme
07.25 Ma nan se spi
08.00 Najava događaja
08.15 Puntapet
08.30 Kamo danas
08.40 Katolički vidici
09.00 Vrijeme za vrijeme
09.15 Zlatne godine
09.30 Baltazar
10.00 Vijesti Radio Rijeke
11.00 Priko Učke
12.00 Vijesti Radio Rijeke
12.05 Na obedu
14.00 Vijesti Radio Rijeke
14.45 Vrijeme za vrijeme
15.00 Danas aktualno
16.00 Nedjelja popodne
16.30 Kamo danas 2
16.45 Ne pozabimo
17.00 Glazba Radio Rijeke
18.00 Play lista
19.30 Akademskih kvarat ure
19.45 Nedjelja popodne
20.00 Metanoia
20.30 Glazba Radio Rijeke
20.45 Susreti
21.00 DJ Šošo
22.00 Kronika dana

Ostali programi

KANAL RI

07.20 Školska liga, emisija o sportu **07.50** Željko Marušić i gosti, talk show **08.40** Glazbeni kanal/Tv prodaja **12.15** Naše općine i gradovi, reportaža **12.30** Bilanca uspjeha, talk show **13.05** DW: Euromaxx, magazin **13.40** Veterinarska ordinacija, emisija **14.10** Glazbeni kanal/TV prodaja **15.00** Biblijska istina, vjerska emisija **15.20** Kratki rezovi, emisija o filmu **15.50** Glazbeni kanal/TV prodaja **16.25** Ča skalica, čakavska glazbena emisija (r) **17.25** Kult kulture, emisija o kulturi **18.00** DNEVNIK **18.20** TV prodaja **18.35** Sport nedjeljom, emisija **20.10** Rotor, emisija o oktanskim i ekstremnim sportovima **21.00** Art caffe, emisija o kulturi **22.00** DNEVNIK (r) **22.20** IC tehnologija, emisija o novim tehnologijama **23.00** Zapisano u zvijezdama, astro show (18)

TV NOVA

11.00 Agrokultura, poljoprivredna emisija **12.00** Boje zemlje **12.30** Energetska medicina **13.00** Lifestyle TV **14.00** Art Club **14.30** Volin te Istro **15.20** Domisan predstavlja **15.40** Trajnaninenaj **16.30** Veterinarska ordinacija **17.00** Mali svijet, emisija o dječjem svaralaštvu **17.30** Kronika Grada Pazina **18.00** Trdi ča Kafić **18.30** Novi milenij **19.00** Rovinjska kronika **19.30** Panoramica settimanale **20.00** Špica s Macanom **20.50** Emisija **23.10** Vrata sudbine, emisija o alternativnom načinu života

HRT 4

17.47 Talenti EU regija **18.02** Romano Bolković - 1 na 1: Stjepan Lakušić, talk show **18.53** Vrijeme RH sutra **18.54** Vrijeme Europa sutra **18.56** Vrijeme svijet sutra **19.00** Dnevnik 2 **19.53** Vrijeme RH sutra **19.54** Vrijeme Europa sutra **19.56** Vrijeme svijet sutra **20.00** HAK - promet info **20.01** Nedjeljom u 2 **21.00** Pregled dana **21.48** Zaboravljena bitka Nuštar 91., doku. film (2/2) **22.43** Studio 4: U fokusu **23.10** Vijesti na engleskom jeziku **23.20** Vijesti na španjolskom jeziku **23.30** Studio 4: Jutarnji intervju **23.50** #REPORTAŽE: Zirojević, dokumentarna reportaža **00.10** Vijesti iz kulture

Jabuka TV

07.30 Serbus Zagreb, informativna emisija **08.00** Svakodnevica, mozaična emisija **09.30** Backstage, ep.5, serija **10.00** Minute bijele kute, emisija o zdravlju **11.00** Moda XL **13.00** Hrana i vino, kulinarski show **13.30** Pjesmom te zovem, zabavno-glazbena emisija **15.15** Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju **16.15** Lifestyle TV!, magazin **17.00** Veterinarska ordinacija, emisija o kućnim ljubimcima **17.30** Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju **18.30** Srce Hrvatske, mozaična emisija **19.00** Serbus Zagreb - tjedni pregled, informativna emisija **20.00** Fio Show, zabavno-glazbena emisija **23.00** Zlatna zora (18), alternativni kutak

CMC

08.00 24 sata vijesti **08.05** 100% hitovi **09.00** CMC Mix **10.00** 100% hitovi **11.00** CMC Mix **12.00** Dobar dan **13.00** 100% hitovi **14.00** CMC Mix **15.00** DALIBOR PETKO SHOW: Grupa Joy i prijatelji **17.00** CMC Mix **18.00** 100% hitovi **19.00** CMC Mix **20.00** Portret: Zlatan Stipišić Gibonni **21.00** 24 sata vijesti **21.05** Divlje Jagode - Live in Beograd 2022, 1. Dio **22.00** 100% hitovi **23.00** CMC Mix **00.00** 100% hitovi **01.00** 24 sata vijesti

www.novilist.hr
NL
NEDJELJA
26. LISTOPADA 2025.
125
GODINA TRADICIJE

ČITAJ NOVI LIST 0-24
SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

RUŽIČASTI LISTOPAD Humanitarna akcija Udruge Nada i NZZJZ-a PGŽ-a na lukobranu

Koraci snage koji čuvaju - duh Nade

Humanitarnu akciju hodanja i trčanja organizirali su Udruga žena operiranih dojki Nada Rijeka i NZZJZ PGŽ-a, uz podršku brojnih institucija i sportskih udruga

Valentina BOTICA
Snimio Dean MICULINIĆ

RIJEKA Riječki lukobran u subotnje je jutro bio ispunjen ružičastom bojom, osmijesima i dobrom energijom – održana je humanitarna akcija hodanja i trčanja »Korak snage – duh Nade«, kojom je završeno ovogodišnje obilježavanje Ružičastog listopada. U organizaciji Udruge žena operiranih dojki Nada Rijeka i Nastavnog zavoda za javno zdravstvo PGŽ-a, uz podršku brojnih institucija i sportskih udruga, građani su zajedničkim korakom poslali snažnu poruku solidarnosti, prevencije i nade.

Ružičasti baloni

- Ovim događajem želimo podsjetiti da se o zdravlju dojki ne razmišlja samo u listopadu, već tijekom cijele godine, poručila je predsjednica Udruge Nada Ivana Lohinski Babić te upozorila: »Samopregled je jednostavan način da upoznamo vlastito tijelo i na vrijeme primijetimo promjene«. Uz članice Nade, u akciji su sudjelovali i Torpedo Runnersi, čija je članica Morena Bačelić poručila:

- Smijeh i rekreacija su najbolji lijek. Došli smo podržati ovu akciju da ukažemo na važnost preventivnih pregleda i rekreacije. Poručujemo svima – izađite iz kuće, maknite se s kauča, hodajte po prirodi, po Rijeci, družite se i veselite!

Poseban trenutak obilježilo je puštanje ružičastih balona u znak sjećanja na žene koje su izgubile bitku s bolešću. Među okupljenima bila je i Miranda Zakarija, članica Nade koja je prije 18 godina pobijedila rak dojke.

- U prvom trenutku mislila sam da je to kraj, ali u udruzi sam dobila snagu. Vidjela sam žene koje su operirane prije 10, 15 godina i pomislila – ako mogu one, mogu i ja. Danas svakoj ženi poručujem: idite na preventivne preglede, jer jedino tako možete nastaviti živjeti, kazala je Miranda Zakarija.

Velika podrška

Akcija je okupila brojne građane, obitelji, djecu i kućne ljubimce, sve koji su željeli podržati poruku zajedništva i optimizma.

- Neke žene, nažalost, nemaju podršku obitelji. Zato im poručujem – dođite k nama. Družimo se, smijemo i dokazujemo da poslije svake kiše zasja sunce, dodala je Miranda. Program je vodio Dražen Turina Šajeta koji je istaknuo hrabrost i upornost članica udruge Nada.

- To su dame koje su prošle bitku i pobijedile rak dojke. U toj udruzi možete dobiti savjet, lijepu riječ, biti s nekim tko prolazi isto. One su toliko skromne, a opet su godinama pomagale drugima – kupovale učila za škole, uređivale čekaonice, pomagale bolnicama. I sve to bez pompe, samo s velikim srcem, rekao je Šajeta koji već godinama s njima surađuje.

Udruga je u lipnju pokrenula akciju »Pružam ti ruku, zajedno je lakše«, čiji je cilj podržati one koji se nalaze u najtežem razdoblju svog života. Donirati se može skeniranjem, putem aplikacije Keks Pay, barkoda i IBAN-a, a sredstva će se koristiti za rad udruge, kupnju potrebnih aparata i pomagala koje ne pokriva HZZO te za ostale terapijske programe koji se provode kao što su radionice, vježbe, terapijski postupci.

Građani su zajedničkim korakom poslali snažnu poruku solidarnosti, prevencije i nade

Akcija je okupila brojne građane, obitelji, djecu, pa i kućne ljubimce

Članice udruge Nada zadovoljne su i ovogodišnjim odazivom

Tko nije trčao, korakom je pokazao podršku

Smijeh i rekreacija su najbolji lijek. Došli smo podržati ovu akciju da ukažemo na važnost preventivnih pregleda i rekreacije

Morena Bačelić

Poseban trenutak obilježilo je puštanje ružičastih balona u znak sjećanja na žene koje su izgubile bitku s bolešću

ERSTE
Otvorite poslovni račun 100% online.
Banka može tražiti dodatnu dokumentaciju i ne mora odobriti svaki zahtjev za otvaranje poslovnog računa.

Valute označene zvjezdicom za koje Banka ne objavljuje kupovni i prodajni tečaj za efektivu ne smatraju se valutama s Tečajne liste Banke u kojima Banka vodi transakcijske račune i/ili zaprima gotovinske naloge za plaćanje i/ili provodi otkup deviza. Tečajevi za predmetne valute (tečajevi za devize) koriste se za preračunavanje u bezgotovinskim transakcijama.

TEČAJNA LISTA BROJ: 210
Erste & Steiermärkische Bank d.d.
Primjenjuje se od 25.10.2025.

Valuta	Jed.	Kupovni za efektivu	Kupovni za devize	Srednji za devize	Prodajni za devize	Prodajni za efektivu	Srednji tečaj HNB
AUD	1	1,857600	1,838400	1,786200	1,733900	1,714700	1,786200
CAD	1	1,693700	1,676200	1,628600	1,580900	1,563400	1,628600
CZK	1	25,382400	25,047800	24,336000	23,624100	23,289500	24,336000
DKK	1		7,688200	7,469800	7,251300		7,469800
HUF	1	406,300600	400,944300	389,550000	378,155600	372,799300	389,550000
JPY	1	185,184600	182,743300	177,550000	172,356600	169,915300	177,550000
NOK	1		11,958300	11,618500	11,278600		11,618500
SEK	1		11,222900	10,904000	10,585000		10,904000
CHF	1	0,961700	0,951800	0,924800	0,897700	0,887800	0,924800
GBP	1	0,907500	0,898100	0,872600	0,847000	0,837600	0,872600
USD	1	1,207600	1,195100	1,161200	1,127200	1,114700	1,161200
BAM	1	2,032100	2,011000	1,955830	1,900500	1,879500	1,955830
PLN	1	4,423100	4,364800	4,240800	4,116700	4,058400	4,240800